

ŽELEZAR

JESENICE, 31. JULIJA 1986

ŠTEVILKA 30 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik — novinar Dare Bradašja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserovič. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Stevilke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Ob 1. avgustu — prazniku občine Jesenice

Mineva 45 let od vrste pomembnih dogodkov, ki so pomenili pričetek naše revolucije. Le nekaj dni za vstajo v naši širši in ožji domovini je prišlo 1. avgusta 1941 do prvega oboroženega spopada tudi v naši občini. Na Obranci sta padli prvi žrtvi.

Ta dan, izbran za občinski praznik, je mejnik določenega razvoja, ki se je pričel desetletja pred tem in ustvaril potrebne pogoje za pravilno odločitev ljudstva ob pozivu k vstaji.

Ko danes vrednotimo od tedaj prehojeno pot, lahko ugotovimo v določenem obdobju velik gospodarski napredek v občini, ki je pripomogel k napredku na vseh ostalih področjih. Zavedamo se številnih žrtev, prelite krvi in znoja, potrebnega za doseženo.

Zaostrene gospodarske razmere v zadnjem obdobju, ki so neposredno vplivale na razmere v naši občini, pa so povzročile, da se je trend razvoja upočasnil. Za spremembo nastalega stanja bodo potrebni še posebni napor, v to smer so naravnani tudi sedanji ukrepi Zveznega izvršnega sveta, ki naj bi zagotovil boljše pogoje gospodarjenja, s tem pa tudi stanje na drugih področjih našega življenja, ki vpliva na življenje vsakega posameznika in celotne skupnosti.

Analiza trenutnega stanja v občini kaže, da smo se v preteklosti preveč zatekali v ekstenzivno zaposlovanje in podrejali količino kakovosti, imeli nedonosne proizvodne programe, kar je omogočala tudi širša družbena skupnost. Posledica je izredno nizka struktura zaposlenih, ki je pod gorenjskim in slovenskim povprečjem. Vse to neposredno vpliva na dosežene rezultate v gospodarstvu, nižji dohodek pa predvsem na raven zadovoljevanja skupnih potreb.

Obe novi veliki gradnji obetata Jesenicam in vsej občini občutne spremembe, kar vse je zajeto v planskih dokumentih. Imamo prilagoditve pri prestrukturiranju gospodarstva, za opustitev nedonosnih programov in spremembo dejavnosti, za morebitne reorganizacije. Velika vložena sredstva morajo povzročiti pozitivne premike, kot so večja proizvodnost, boljša ekonomika, boljša kakovost proizvodov in uslug, kar bi lahko omogočilo večji izvoz, bolj humano delo ter ustrezen napredek v ekologiji.

Vrsto nalog bo treba opraviti med samo gradnjo teh objektov; predvsem kar zadeva izobraževanje kadrov, ne bi smeli zamujati, izkoristiti bi morali vse možnosti, ki jih imamo npr. z novimi usmeritvami ali dopolnilnim izobraževanjem že zaposlenih.

V prihodnje nas tako čaka vrsta odgovornih nalog, ki jih bomo zmogli uspešno opraviti le s prizadevanjem vsakega posameznika v okviru svojih pristojnosti, odgovornosti in dolžnosti. Potrebni so nam zavzeti delavci, ki bodo sooblikovali načrte in programe in jih tudi izvajali, ne pa kritizirali in stali ob strani. S tem dajemo poseben poudarek tudi področju samoupravljanja, ki se ponekod izvaja razmeroma uspešno, drugje pa bo potrebno dograjevanje le - tega in aktiviranje večjega števila delovnih ljudi in občanov.

Dobre izkušnje iz preteklosti, ko so se znali občani občine Jesenice, še posebej v kritičnih trenutkih, odločiti pravilno, dajejo določeno zagotovilo tudi za uspešno delo v bodoče.

Vsem delovnim ljudem in občanom čestitam ob 1. avgustu, prazniku občine Jesenice.

Predsednik
Skupščine občine Jesenice:
Jakob MEDJA

Poslovanje Železarne v prvem polletju

SPLOŠNA GOSPODARSKA GIBANJA V OBDOBJU JANUAR — JUNIJ

Kljub dokaj pasivnim učinkom ekonomske politike pa smo v primerjavi z lanskim letom v prvem polletju v gospodarstvu Slovenije za malenkost izboljšali rezultat. Slovenske industrijske organizacije so po podatkih Zavoda za statistiko v prvem polletju fizični obseg proizvodnje glede na povprečje leta 1985 povečale za 2 odstotka, kar je sicer manj kot smo si zastavili v resolucijskih ciljih, vendar podatki za mesec maj in junij kažejo, da je fizična rast v teh dveh mesecih v povprečju za 4,1 odstotka večja kot v enakih mesecih lani. Nadalje je razveseljav podatek, da so se zaloge v SRS v tem polletju začele zmanjševati, kar kaže na ponovno oživljanje potrošnje.

Na področju zunanjetrgovinske menjave se je izvoz v SRS povečal za 1,2 odstotka, spodbuden pa je podatek, da je bil izvoz v mesecu juniju za 11 odstotkov večji kot lanskega junija. Deloma so boljši izvozni rezultati tudi posledica bistveno večjega uvoza, saj smo v prvem polletju uvozili za 10,1 odstotka več kot v polletju lani.

Na cenovnem področju bi lahko rekli, da so bili skoraj vsi ukrepi ekonomske politike brezplodni in da inflacije tudi v letošnjih prvih šestih mesecih nismo uspeli omejiti oziroma zmanjšati.

V primerjavi z lanskim decembrom so bile cene industrijskih izdelkov povprečno za 41,4 odstotka višje, v primerjavi z junijem lani pa za 83 odstotkov. Cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih so se v juniju zvišale za 2,9 odstotka. V treh panogah pa so zrastle za več kot 10 odstotkov. Največ (za 14,5 odstotka) so se podražili lesni izdelki, cene proizvodov nekovinskih rudnin so

se povečale za 11,6 odstotkov in cene strojogradnje za 10,5 odstotkov. Cene na drobno so bile do konca junija povprečno za 5,3 odstotka višje kot ob koncu maja, v prvem polletju pa so se zvišale za 46,7 odstotka (v enakem obdobju lani za 34,2 odstotka). V primerjavi z junijem lani pa so višje za 96,6 odstotkov.

Življenjski stroški so se v juniju zvišali za 5,5 odstotkov. Rast življenjskih stroškov v prvih šestih mesecih je enaka rasti cen na drobno (46,7 odstotkov), višja pa je v primerjavi z junijem lani, saj znaša 102,1 odstotka.

Tudi na področju gibanja tečajev tujih valut je stanje podobno kot na cenovnem področju. Ob koncu junija so bili tečaji osmih najpomembnejših zahodnih valut in tečaj ameriškega dolarja v povprečju za 14,3 odstotka višji kot ob koncu maja, oziroma 45,9 odstotka višji kot 31. decembra 1985.

PROIZVODNI REZULTATI

V nasprotju s statističnimi podatki o 2 odstotnem povečanju fizičnega opazimo proizvodnje v SRS, v primerjavi s povprečjem leta 1985, pa beležimo v Železarni Jesenice zaostajanje skupne proizvodnje (glede na doseženo v lanskem prvem polletju) za 3,7 odstotka.

Z gospodarskim načrtom za leto 1986 pa smo predvideli, da bomo v prvem polletju proizvedli 710.250 ton skupne proizvodnje, oziroma 185.390 ton blagovne proizvodnje skupaj s proizvodnjo za lastno porabo ter opravili 10.540 ton storitev prevaljanja. Načrt skupne proizvodnje smo realizirali 96,5 odstotno, načrt blagovne proizvodnje (vključno s storitvami prevaljanja) pa 95,8 odstotno. Naredili smo 178.171 ton gotovih proizvodov za prodajo ter lastno porabo ter opravili še 9.518 ton storitev prevaljanja.

Vzroki za nedoseganje načrtovane proizvodnje so v precejšnjem številu remontov in mehanskih okvar (zaradi dotrajenosti proizvodnih zmogljivosti), pomanjkanju ustreznih delavcev skoraj v vseh temeljnih organizacijah ter v neustrezni kvaliteti vložka oziroma občasnem pomanjkanju nekaterih ferolegur.

V Železarni je bilo v prvem polletju letos povprečno zaposlenih 6.237 delavcev, kar je 36 delavcev več kot

v enakem obdobju 1985. Produktivnost, izražena s količinsko proizvodnjo na zaposlenega na mesec, je bila pri skupni proizvodnji slabša za 4,3 odstotka, pri blagovni proizvodnji pa za 6,4 odstotka in sicer v primerjavi z doseženo produktivnostjo v prvem polletju 1985.

Produktivnost se je v primerjavi z enakim obdobjem lani najbolj znižala

(Nadaljevanje na 4. strani)

JULIJ USPEŠEN

Do 28. julija smo po podatkih statistične službe izdelali 96.544 ton skupne proizvodnje in tako presegli operativni program proizvodnje za 6 odstotkov. Uspešne proizvodne TOZD so: Plavž (148,7 odstotka), Valjarna bluming - štekel (114,1 odstotka), Valjarna Zice (101,4 odstotka), HV Jesenice (99,8 odstotka), Žičarna (107 odstotka), Profilarna (102,7 odstotka), Jeklovlek (106,7 odstotka), Elektrode (102,5 odstotka) in Želblarna (109,4 odstotka).

V TOZD Plavž so izdelali 8733 ton grodlja. Operativni program, ki je bil zmanjšan zaradi remonta visoke peči 1, izpolnjujejo 148,7 odstotno.

V TOZD Jeklarne so vili 32777 ton jekla, kar je 93,7 odstotkov družbenega plana in 97,8 odstotkov operativnega programa. V SM jeklarni presegajo operativni program za 3,3 odstotka.

Do konca meseca so le še trije dnevi, količina odpremljenih izdelkov in storitev pa je precej pod planom. S 23803 tonami končnih izdelkov in storitev dosežemo družbeni plan 93,3 odstotno, operativni program pa 94,6 odstotno. Plan odpreme izpolnjujeta le TOZD Žičarna (107,6 odstotno) in Profilarna (113,6 odstotno).

Ob 1. avgustu — prazniku občine Jesenice čestitamo vsem delovnim ljudem in občanom.

NIČ VEČ NEJASNOSTI

Že v prejšnji številki Železarja smo na tej strani objavili del vsebine in namen sestanka v TOZD Valjarna debele pločevine. Vzrok? Pojasnjevanje nekaterih nejasnosti, ki so se pojavile na sestankih SDS ob obravnavi osnutka samoupravnega sporazuma o spremembah v organiziranosti temeljnih organizacij v Železarni Jesenice.

Pripombe lahko spremljamo vsak teden v glasilu Železar, zato jih na tem mestu ne objavljamo.

Z istim namenom in v isti sestanku (člani poslovnega odbora s predsednikom na čelu, predsednik IO konference osnovnih organizacij sindikata, strokovni delavci SEO in CPSI) sta bila podobna sestanka sklicana tudi v TOZD Energetika in TOZD Hladna valjarna Bela.

Lahko rečemo, da sta oba sestanka z dokaj veliko udeležbo potekala v konstruktivnem ozračju. Na njih ni šlo za nekakšno prepričevanje ali vsiljevanje predloga, ampak za strokovno razčiščevanje odprtih in nejasnih vprašanj. Prav tako ni šlo za dileme drugačna organiziranost DA ali NE. V vprašanjih je bila prisotna bojazen, kakšen položaj in mesto naj bi energetiki in valjavci imeli v »bodočih« TOZD Storitve in TOZD Ploščati program. Vsi pa so si bili edini v odgovoru, kako razrešiti številne probleme, na katere so opozarjali na omenjenih sestankih pa tudi v drugih temeljnih organizacijah oziroma delovnih skupnostih v času razprave v uvodu omenjenega dokumenta. Organizacijsko je zade-

ve potrebno spremeniti, pri čemer je sprejem samoupravnega sporazuma o spremembah v organiziranosti TOZD v Železarni Jesenice šele prvi korak.

Vse ostalo (kadrovska problematika, problematika nagajevanja, delovna disciplina, izdelava ustreznih samoupravnih aktov itd.) se ureja že ob sedanjih aktivnostih, ob katerih je vidno izražena volja in želja po doseganju takšnih rezultatov dela, ki naj bi dvignila tudi sedanjí standard vseh zaposlenih v Železarni.

Sklepi vseh treh sestankov (v TOZD Valjarna debele pločevine, Energetika in Hladna valjarna Bela) so bili sila enotni. Sedanja predlagana organizacijska shema je v teh trenutnih ekonomskih razmerah, ki bodo verjetno trajale še dalj časa, najrealnejša. Ocenjujemo, da po strokovnih odgovorih nejasnih vprašanj in dvomov ni več, oziroma so le v manjši meri. Prav tako lahko zapišemo, da se pri razpravah na SDS vsi odgovorni le nismo najbolj potrudili.

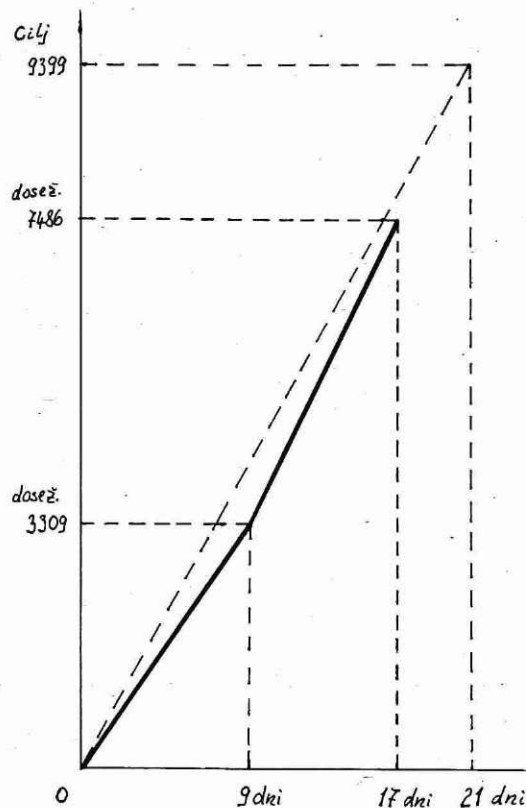
Ob vsem tem še to. Kljub vsej dosednji aktivnosti je že čas, da v obdobju do razpisa referenduma razčistimo vse eventuelne nejasnosti (če so še). Pri tem so strokovne službe dolžne posredovati ustrezna pojasnila.

Na koncu vseh teh aktivnosti bo na razširjeni seji konference osnovnih organizacij sindikata Železarne stanje in razmišljanje vseh zaposlenih potrebno oceniti. V bistvu bi storili vse, kar se je v okviru »reorganizacije v Železarni Jesenice« dogajalo zadnje obdobje dveh, treh let in na osnovi teh celovitih ocen sprejeli stališče, ali se delavskemu svetu Železarne konec avgusta predlaga razpis referenduma.

Do tega trenutka bi bilo prav, da povsod tam, kjer osnovne organizacije DPO (ZK, sindikata, mladina) še niso razpravljale o tem predlogu, to storijo in sprejmejo tudi ustrezno stališče, ki ga podpirata tako predsedstvo SAK Zveze komunistov kot IO K OO sindikata Železarne Jesenice.

nova
organiziranost

doseganje skupnega cilja poslovanja

V sedemnajstih dneh julija smo dosegli 7.486 mio din realizacije in cilj dosegamo z 98 odstotki. Ali nam je uspelo v zadnjih štirih dneh doseči cilj?

Samoupravne aktivnosti

1. POSLOVNO POROČILO ZA PRVO POLLETJE 1986

V začetku tedna je FRS poslal v vse temeljne organizacije in delovne skupnosti podatke o poslovanju Železarne Jesenice v prvih šestih mesecih 1986. leta in s tem smo začeli razpravo o rezultatih našega dela in poslovanja v prvem polletju.

Celotno slovensko gospodarstvo je v tem obdobju imelo veliko težav in motenj predvsem zaradi spremenjenih pogojev poslovanja, še zlasti na zunanjetrgovinskem področju, kar je vplivalo na poslovne rezultate. Tudi v naši delovni organizaciji z rezultati ne moremo biti zadovoljni, saj nismo dosegli načrtovanih ciljev. (Podatki so objavljeni v tej številki Železarja). Ko bomo na zborih delavcev, organiziranih po SDS, ocenjevali rezultate dela in poslovanja v temeljni organizaciji (delovni skupnosti) in delovni organizaciji, je nujno, da se dogovorimo, kako bomo odpravili vzroke za takšne rezultate in ustvarili pogoje, ki nam bodo omogočili nadoknaditi zamujeno in doseči postavljene cilje.

2. INFORMACIJA O POTEKU JAVNE RAZPRAVE O NOVI ORGANIZIRANOSTI IN O OSNUTKIH SAMOUPRAVNIH SPLOŠNIH AKTOV

V juniju smo na zborih delavcev razpravljali o pobudi za spremembo organiziranosti temeljnih organizacij v sestavi delovne organizacije Železarne Jesenice, obravnavali samoupravni sporazum o teh spremembah ter sklepal o predlogu nove organiziranosti. Zanj se odločamo, da bi povečali proizvodne učinke, zmanjšali stroške poslovanja, povečali donosnost proizvodnje, izboljšali učinkovitost dela in kvaliteto delovanja samoupravnega in delegatskega sistema ter dosegli večjo skladnost z okoljem. Po novi organiziranosti bi imeli šest temeljnih organizacij, in sicer: Talilnice, Ploščati program, Okrogli program, Tehnične storitve, Komercialno in Družbeni standard. Nekatere funkcije pa se bodo za posamezne temeljne organizacije izvajale v sektorjih.

V razpravi je predlog o spremembi v organiziranosti temeljnih organizacij v sestavi delovne organizacije Železarne Jesenice v večini temeljnih organizacij dobil podporo, saj večina delavcev meni, da je nova organiziranost utemeljena in nujna. Prepričani so, da bomo na ta način mnogo lažje dosegli cilje za povečanje uspešnosti poslovanja, da pa moramo nujno ob tem spremeniti naš odnos do dela in zaostri delovno in tehnološko disciplino, kajti le boljše

delo nam lahko zagotovi boljše rezultate.

V razpravi je bilo v nekaterih okoliščinah še vedno postavljenih nekaj vprašanj, izraženi so bili dvomi, pa tudi zahteva po odgovornosti.

Da bi razčistili nejasnosti, razrešili dileme in odgovorili na vprašanja, je sindikat delovne organizacije Železarne organiziral razširjene sestanke v treh temeljnih organizacijah, v Valjarni debele pločevine, Hladni valjarni Bela in Energetiki. (Zapis o tem lahko preberete v tej in prejšnji številki Železarja). V teh temeljnih organizacijah v juniju delavci še niso dosegli potrebne večine pri sklepu, da se na novo organiziramo, zato bodo o tem ponovno sklepali na sestankih samoupravnih delovnih skupin v okviru programa ter samoupravnih aktivnosti.

Istočasno smo imeli v razpravi tudi osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD in statuta TOZD. Pripombe nanju so imeli v šestih temeljnih organizacijah (delovnih skupnostih). Delovna skupina za pripravo osnovnih samoupravnih splošnih aktov je pripombe preučila in nekatere upoštevala. V odgovorih, ki so jih prejeli tudi vodje SDS, so podani členi, na katere so bile dane pripombe in opredelile, ali je pripomba upoštevana ali ne.

Odbor za uresničevanje zakona o združenem delu bo to gradivo še obravnaval in pripravil predlog za sejo delavskega sveta Železarne v avgustu. Na seji bodo delegati ugotovili potek razprave in če ne bo zadržkov, določili predlog vseh treh samoupravnih splošnih aktov ter razpisali referendum za september 1986.

3. DOPOLNITVE PRAVILNIKA O NADOMESTILIH STROŠKOV ZA SLUŽBENA POTOVANJA IN DRUGIH NADOMESTILIH, KI BREMIJO MATERIALNE STROŠKE

Poklicna in gasilska in reševalna služba Železarne Jesenice je predlagala, da bi dopolnili pravilnik v istem členu, ki opredeljuje upravičenost do terenskega dodatka. Sedaj so kot terenska dela razumljena le vzdrževalna dela na hidroenergetskih napravah in daljnovodih ter dela na visokotlačnih vodih izven mesta Jesenice, zato predlagajo, da ta dela dopolnimo še z deli gasilske in reševalne službe pri opravljanju ser-

visov gasilskih aparatov in drugih gasilskih naprav.

Dopolnitev je gotovo upravičena.

4. PREDLOG SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O USTANOVITVI JUGOBANKE — TEMELJNE BANKE LJUBLJANA IN STATUTA JUGOBANKE

Oba akta bodo obravnavale in sprejemale članice Jugobanke, to so temeljne organizacije. Spremembe se nanašajo na uskladitev poslovanja banke z zakonom o temeljih bančnega in kreditnega sistema (pridobivanje pooblastil Narodne banke Jugoslavije za opravljanje plačilnega prometa s tujino, status člana ...).

5. RAZREŠNICA KOMISIJE ZA USKLAJEVANJE VREDNOTENJA DEL IN NALOG

Delavski svet Železarne Jesenice je v mesecu maju na 7. seji obravnaval uresničevanje usmeritev za nadaljnje delo na področju nagajevanja. Sprejel je poročilo o delu komisije za vrednotenje del in nalog na nivoju Železarne in jo razrešil. Predlagal je, da enako storijo tudi v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Delavski svet Železarne je odločil, da bomo dosledno uresničevali samoupravni sporazum o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe ter sprejel spremembe pri dodatkih za časovno razporeditev, pri nagradah za enkratne dosežke delavcev, ki jih določijo delavski svet temeljne organizacije (delovne skupnosti) in pri stimulaciji za rast produktivnosti. Določil je, da se bo za vrednotenje novih delovnih nalog in za prevrednotenje teh, kadar nastopijo spremembe v tehnologiji ali pa vključitev dodatnih del uporabljala metoda neposrednih primerjav. Vse zahteve pa bo obravnavala komisija za vrednotenje del in nalog Železarne Jesenice, ki jo je delavski svet imenoval na tej seji, zato komisije v temeljnih organizacijah (delovnih skupnostih) niso več potrebne.

6. V TEMELJNI ORGANIZACIJI ENERGETIKA bodo na predlog IO OO sindikata VOLILI DELEGATA v skupščino krajevne skupnosti SAVJA, v DELOVNI SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE pa delegata v skupščino krajevne skupnosti Hrušica.

-Mimica KOMAN

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD ŽEBLJARNA in v skladu s Pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge:

— strugar specialist, šifra 2435, D-4, 10 ktg., 1 oseba

POGOJI: — dokončana poklicna šola — strugar in dve leti delovnih izkušenj.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice z oznako »za TOZD ŽEBLJARNA«. Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri DS TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge:

voznik viličarja in nakladalec žice, šifra 8488, D-3, 7 ktg., 2 osebi

POGOJI: tečaj za voznika viličarja.

Pismene prijave na posebnih prijavnica, ki jih dobite pri tajnicah ali na sprejemnem oddelku kadrovskega sektorja pošljite v osmih dneh od dneva objave na kadrovski sektor Železarne Jesenice, Jesenice, C. Železarjev 8.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri DS TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge:

1. žerjavovodja št. 3, šifra 1382, D-3, 7 ktg., 1 oseba

2. žerjavovodja št. 13, šifra 1398, D-3, 8 ktg., 1 oseba

POGOJI:

dokončan žerjavovodski tečaj.

Pismene prijave na posebnih prijavnica, ki jih dobite pri tajnicah ali na sprejemnem oddelku kadrovskega sektorja pošljite v osmih dneh od dneva objave na kadrovski sektor Železarne Jesenice, Jesenice, C. Železarjev 8.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti ETN, z dne 24. 7. 1986 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge:

Analitik za mikroogljik, šifra 5767, U-3, 9 ktg., 1 oseba

POGOJI: — poklicna šola za laborante in eno leto delovnih izkušenj

Delo poteka v treh izmenah.

Kandidati naj pošljejo prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh od dneva objave na kadrovski sektor Železarne Jesenice, Jesenice, C. Železarjev 8.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD REMONTNE DELAVNICE in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge:

— 1. varilec, šifra 8636, D-4, 9 ktg., 1 oseba

POGOJI: — poklicna šola kovinske smeri z znanjem varjenja in tri leta delovnih izkušenj s področja varjenja.

Kandidati naj pošljejo prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh od dneva objave na kadrovski sektor Železarne Jesenice, Jesenice, C. Železarjev 8.

Posebno prijavnico dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Štipendije za šolsko leto 1986/87

V petek, 11. julija, so se na redni seji sestali člani odbora za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne. Osrednja točka dnevnega reda je bil predlog podelitve štipendij za šolsko leto 1986/87, ki ga je pripravil kadrovski sektor. Pred tem so ugotovili, da je bil zaradi kratkega roka, s prejšnje seje izvršen le en sklep. TOZD Družbena prehrana je pripravila nov predlog višine stanarine v samskih domovih Železarne, ki ga je odbor tudi sprejel, in sicer:

Od 1. AVGUSTA 1986 dalje velja višina stanarine za delavce, ki so obratniki v Železarni Jesenice in delavce drugih delovnih organizacij 1400 din na dan.

Štipendijo Železarne Jesenice v šolskem letu 1986/87 BODO PREJEMALI:

3 - letni program KOVIN-SKO PREDELOVALNA USMERITEV: Erna BAHTIČ, Roman BERUS, Vanja BODLAJ, Primož BOHONEC, Marinko BOŠNJAK, Gorazd BRELIH, Richard CVETKO, Alenka ČEBAŠEK, Goran DABIŽLJEVIČ, Edin DŽOMBIČ, Robert FERBEŽAR, Mitja GASAR, Marjan GEORGIJEV, Vojislav GJORGESKI, Stanko GRBIČ, Edin HAMZIČ, Haris HATIČ, Tomaž HIRŠENFELDER, Sandi HUDEČEK, Boštjan ILENIČ, Stanislav JAKELJ, Klemen JAKOPIČ, Boštjan JANŠA, Orce JOSIFOV, Pavel KALAN, Melita KIKELJ, Duro KLJAJIČ, Robert KOŠIR, Robert KOZELJ, Ivan KUVEK, Nivez LAH, Dean MEZEK, Sebastian MISLIMOV, Herbert MUSCHET, Rok MRVLJE, Amir MUSIČ, Silvo ODAR, Bojan PEČAR, Edo PIČMAN, Elvis PIVAC, Mateja PODOBNIK, Uroš POGAČNIK, Primož POTOČAR, Ernest POŽENEL, Simon PUST, Robert RABIČ, Klemen RAZINGER, Jure ROGELJ, Primož SAMAR, Jace SARAFIMOV, Franci SINTIČ, Simon SMOLEJ, Gregor SVETINA, Robert SVETINA, Zoran STANKOVIČ, Primož ŠKUFCA, Željko ŠMITRAN, Elvir TALIC, Zlatko TOMAKIČ, Leon UDOR, Klemen URH, Matjaž VARL, Radovan ZALOKAR, Peter ZUPAN, Matej ŽNIDAR, Petra ŽEBRE, Mitja ŽVOKEJ, Andrej PAGON;

3 - letni program ELEKTRO TEHNIŠKA USMERITEV: Aleš DEBENJAK, Janez DEBEVEC, Lela EČIMOVIČ, Bojan GORENŠEK, Roman HROVAT, Branko JAKOPIČ, Damjan JAN, Vilko JAN, Barbara MALKOČEVIČ, Klemen MORE, Robert PRIMC, Tomaž PREŠEREN, Peter BREJC, Aleksander SLIVNIK, Aleš SODJA, Primož TOLAR, Goran ŽIVANOVIČ, Dragan KONDIČ, Marko KODER in Rok JAKOPIČ.

3 - letni program METALURŠKA USMERITEV (livar): Blaž MUHAR in Bine NOVAK.

Kadrovski sektor naj se dogovori o opravljanju prakse za poklic livarja v TOZD LIVARNA (jeklilivarna).

2 - in 3 - letni program GRADBENA USMERITEV (te-sar): Klemen AMBROŽIČ in Tomaž LEGAT.

3 - letni program GOSTIN-SKA USMERITEV (natakar): Boštjan MULEJ.

2 - letni program KOVIN-SKO PREDELOVALNA oz. METALURŠKA USMERITEV: Branko LEBAR, Milorad MILLJOŠEVIČ, Janez TARMAN, Stane ROŽIČ, Sašo SIMIJONOV, Borut HAMER, Danilo AMBROŽIČ in Seherudin HOROZOVIČ.

4 - letni program METALURŠKA USMERITEV: Renata ANZELJ, Ajda BEŠIČ, Jože BIZJAK, Blaž DEMŠAR, Aleš ERZEN, Sandra JAMAR, Jernej KLINAR, Vanda KLOKOČOVNIK, Boštjan MODRIJAN, Andrejka PAVLOVIČ, Teja PIČMAN, Alen PONJAVIČ, Špela PRISTOV, Valerija SUŠNIK, Iztok TOMAŽIČ, Gabrijela VERDIKON, Milica VUKELIČ, Uroš ZORMAN in Stanko HODNIK.

POGOJNO je odobril štipendijo: Jasminki BEGIČ, Midhati HADŽISULEJMANOVIČ in Darku PETERMANU, in sicer od 1. februarja 1987, če bodo uspešno zaključili prvo polletje.

Štipendije NI ODOBRILO Jožici HEBAR, ker ne izpolnjuje razpisnih pogojev.

4 - letni program ELEKTRO USMERITEV (elektronik): Janez BEDEN, Aleš DOBRAVC, Janez HUMAR, Marko JAKOPIČ, Damjan KRESAL, Jernej KUNŠIČ, Ljubiša PRASKALO, Primož RAVNIK, Dušan ČERGIČ in Peter JAMNIK.

4 - letni program ELEKTRO USMERITEV (elektroenerge-

tik): Aleš GUZELJ, Milomir KONDIČ, Aleš LANGUS, Tomaž REPINC;

POGOJNO je odobril štipendijo: Ludviku KNAFLJU s tem, da opravi popravni izpit in Janku SKUBINU s tem, da predloži manjkajočo dokumentacijo.

4 - letni program NARAVOSLOVNO - MATEMATIČNA USMERITEV: Jože GRILC, Tea KAJDIČ, Anton KOS, Alenka KOROŠEC, Sara KRIŽANIC, Polona LAPUH, Sandra LUKANOVIČ, Klavdija MIKO, Borut NOVAK, Anita PRAPROTNIK, Aleksandra RAKOVEC, Jana RAMUŠ, Iztok ŠTAMFELJ, Matjaž TUFEKČIČ, Darja UTROŠA, Urša RAKOVEC, Aleksander MIKLIČ, David PAVLIČ, Petra ŽVAN, Gregor Timothy ČEH, Klemen KOBILICA, Blaž PESJAK.

KADROVSKI SEKTOR je odbor pooblastil, da z učenci naravoslovno - matematične usmeritve sklene pogodbe o štipendiranju, ki bodo vsebovale klavzulo, ki bo učence obvezovala, da se bodo po končanem štiri letnem šolanju usmerili v nadaljnji študij sporazumno z Železarno Jesenice.

4 - letni program KEMIJSKA USMERITEV: Mira MANDLJČ, Branko PAPLER, Mojca ROZMAN in Alma GAZIČ.

3 - letni program KOVINAR-SKA USMERITEV (avtomeha-nik): Gojko MILOVANOVIČ, Rajko STANKO, Bojan KUNŠEK in Bernard BEČAREVIČ.

POGOJNO je odobril štipendijo še: Samu BREČKU s pogojem, da predloži manjkajočo dokumentacijo.

Kandidati za štipendije za SKRAJŠANI PRILAGOJENI PROGRAM in SKRAJŠANI PROGRAM (za dekleta) bo odbor obravnaval v jeseni, ko bo kadrovski sektor predložil rezultate psiholoških testiranj in zdravstvenih pregledov.

Štipendij, ki niso bile razpisane, odbor NI ODOBRILO: Jani LIČEF, Davidu KAMŠKU, Boštjanu PETERMANU, Vanji GUZELJ, Ajdi KNIFIC, Ireni CUNDRIČ in Darji PRETNAR.

Štipendijo JE ODOBRILO Samu PODLOGARJU 4 - letni program RAČUNALNIŠKA USMERITEV — zaradi njegovih izrednih rezultatov v šoli in na področju računalništva.

FNT — METALURGIJA: Borut ČEŠAR, Aleš ČOP, Doris JEKLIČ, Roman KOŠIR, Mojca KURBOS, Klemen MEDJA, Jani NOVAK, Boštjan PIRMAN, Andreja PURKAT.

Nerazpisanih štipendij odbor NI ODOBRILO: Nastji ITALO za študij na filozofski fakulteti (smer psihologija), Tatjana JAN za študij na pravni fakulteti, Petri SMREKAR za študij na pravni fakulteti, Nataši GORJANC za študij na pedagoški akademiji (angleščina in književnost), Alenki BURNIK za študij družboslovne informatike — sociologija.

Vlogo Marka KOROŠČA bo odbor ponovno obravnaval v jeseni, ko bo kadrovski sektor imel podrobnejše podatke o smeri oziroma programu študija.

V nadaljevanju je odbor obravnaval vloge iz naslova izobraževanja: odobril je podaljšanje roka zaključka šolanja in trimesečno brezobrestno posojilo, prošnje za finančno pomoč — ugodno je rešil vlogo TOZD Bolnice Jesenice, TOZD Osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica in Osnovne šole dr. Janeza Mencingerja iz Bohinjske Bistrice; zavrnil pa je vloge Srednje tekstilne in obutvene šole Kranj in PTT srednješolskega centra iz Ljubljane.

Informiran je bil o načinu sodelovanja med Železarno Jesenice in osnovnimi šolami ter odločil, da bo vlogo Vzgojnoizobraževalnega zavoda Jesenice ponovno obravnaval v jeseni, ko bo ta predložil konkretne programe izvenšolske dejavnosti. Prav tako bo hkrati s temi programi obravnavana tudi vloga Osnovne šole bratov Žvan iz Gorij, v kateri prosijo za finančno pomoč pri ureditvi učilnice za računalništvo.

Seznani pa so se tudi z zahvalo in poročilom o porabi odobrenih fi-

nančnih sredstev Centra srednjega usmerjenega izobraževanja.

Pod točko »vloge iz naslova družbenega standarda« so odobrili finančno pomoč Namiznoteniškemu klubu — sekciji Murova, Republišnemu odboru Zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918 - 1919, Planinskemu društvu Kranjska gora, KUD »Jaka Rabič« Dovje - Mojstrana, Kulturni skupnosti Radovljica in Univerzitetni ginekološki kliniki — oddelku za ginekološko patologijo. Sprejeli so pokroviteljstvo nad 24. mednarodnim turnirjem v balinanju, ki ga organizira Balinarski klub Jesenice ob praznovanju občinskega praznika. Vlogo Košarkarskega kluba Železar so odstopili v reševanje komisiji za šport pri IO KOOS Železarne, prošnjo Gasilskega društva Zabreznica za materialno pomoč pa odboru za gospodarstvo pri TOZD Hladna valjarna Bela in prošnjo krajevne skupnosti Edi Giorgioni Javornik — Koroška Bela, prav tako za materialno pomoč, odboru za gospodarstvo TOZD Energetika. Zavrnil pa so vloge Turističnega društva Dovje — Mojstrana in Krajevne skupnosti Vozuza ter Šahovskega društva Kranj.

Seznani so se z zahvalami organizacij in društev za finančno pomoč in informacijami o načinu reklamiranja imena Železarne, in sicer: Alpskega letalskega centra Lesce - Bled, TVD Partizan Javornik - Koroška Bela, Namiznoteniškega kluba Jesenice, Društva upokojencev Jesenice, TOZD Žičnice Kranjska gora, Nogometnega kluba Jesenice, Elana iz Begunj, Gledališča Tone Čufar z Jesenic, Zavoda za delovno usposabljanje mladine iz Črne na Koroškem, Krajevne skupnosti Gorje, Klinike za endokrinologijo in bolezni presnove iz Ljubljane, Rekreacijskega centra Kres, Industrijskega gasilskega društva Železarne, Gorske reševalne službe — postaje iz Rateč, Osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna bluming - štekel, Veterinov kegljaškega kluba Jesenice in Osnovne organizacije sindikata Carinarne Jesenice.

Od 15. AVGUSTA DALJE veljajo tudi nove VREDNOSTI BONOV ZA MALICO, in sicer: Za delavce in dijake Centra srednjega usmerjenega izobraževanja velja nakupna cena 490 din, s tem, da velja bon, uporabljen za nakup delicatose v prosti prodaji 350 din.

Za delavce Železarne velja vrednost bona 350 din, in sicer za nakup živil v prosti prodaji oziroma za nabavo hladnega in toplega obroka.

Za zunanje uporabnike (delavce drugih delovnih organizacij) velja nakupna cena bona 580 din. Bon se lahko uporabi za nakup pripravljenih toplih ali hladnih obrokov. Za živila v prosti prodaji velja vrednost tega bona 350 din.

CPSI — D.B.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 4. DO 10. AVGUSTA

4. avgusta, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, ☎ 77-130.13
5. avgusta, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, ☎ 77-136.
6. avgusta, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, Cesta 1. maja 58.
7. avgusta, Janko PERNE, vodja inv. razvoja, Jesenice, Titova 20, ☎ 81-904.
8. avgusta, Albina TUŠAR, član PO, Blejska Dobrava 16/b, ☎ 83-082.
9. avgusta, Emil AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Žirovnica, Breg 129, ☎ 80-243.
10. avgusta, Božo BARTELJ, podpredsednik PO, Žirovnica, Zabreznica 44/b, ☎ 80-726.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. ure do 6. ure naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah, praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti en obhod po železarni, svoje pripombe pa vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 4. 8.	BOŽIDAR INTIHAR	IVO LEBAN
Torek — 5. 8.	JANEZ JAKŠIČ	KAREL KOBLAR
Sreda — 6. 8.	ALEŠ ROBIČ	JOŽE PEZDIRNIK
Četrtek — 7. 8.	MARJAN ERMAN	ALOJZ LEBAR
Petek — 8. 8.	MATJA URH	PRIMOŽ ŽVAB
Sobota — 9. 8.	BRANKO GERČAR	MIROSLAV ZUPAN
Nedelja — 10. 8.	JOŽE ZIDAR	MARJAN PINTAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551
vezni telefon je: 2317

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:

dnevni dežurni od 6. do 18. ure

nočni dežurni od 18. do 06. ure

Na redne delovne dni dela:

dnevni dežurni od 14. do 18. ure

nočni dežurni od 8. do 6. ure

Prodaja poslov je na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 4. do 9. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in II. obratna ambulanta dr. Alenka Katnik.

POPOLDNE: III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
V soboto, 9. avgusta, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta dr. Bernarda Benedik.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: III. zobna ambulanta — mr. dr. stom. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce od 13.30 do 14.30.

V soboto, 9. avgusta, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

DEŽURNI V VATROSTALNI

4. in 6. avgusta, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4/a, tel. v službi 83-281, doma 83-596.

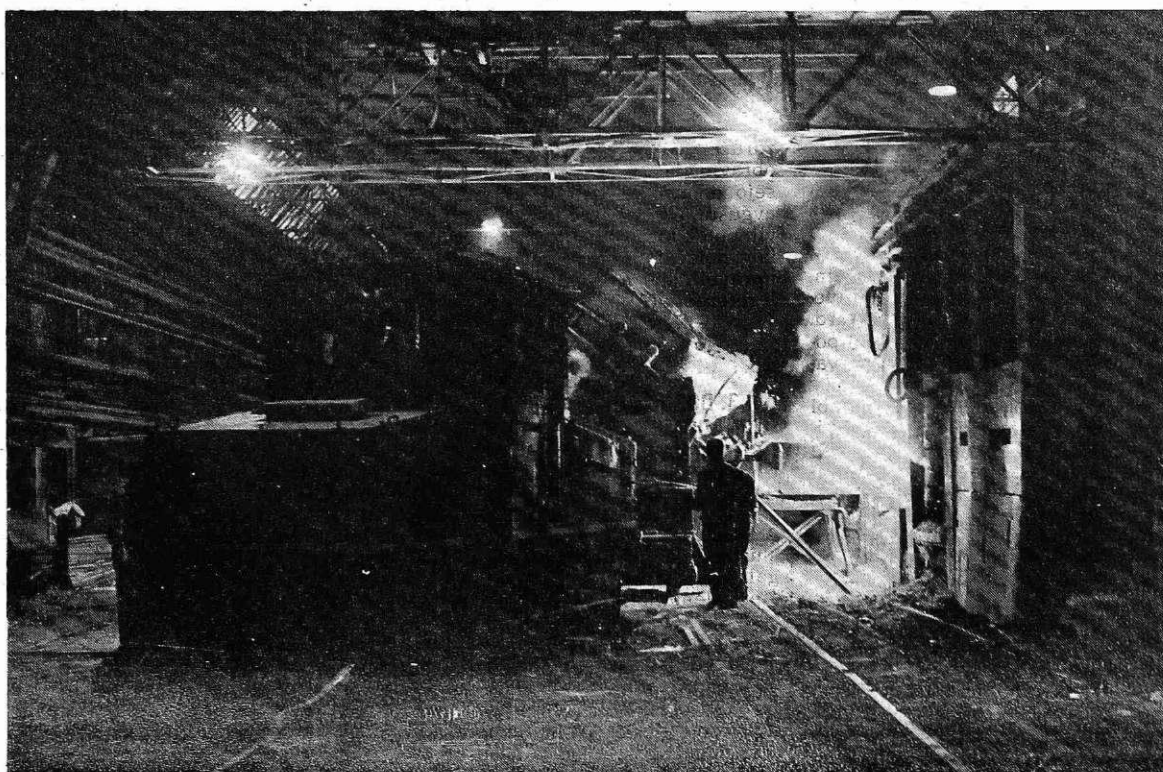
Dežurni vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času od ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

JUBILANTI 50 - LETNIKI

V mesecu avgustu bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Marija ROBIČ, komercialni sektor — 1. avgusta; Franc KOZMUS, Jeklarna — 1. avgusta; Marjan BIZJAK, Jeklovlek — 3. avgusta; Avgust MAVRIČ, Elektrode — 7. avgusta; Dušan BAK, Remontne delavnice — 7. avgusta; Tajib OSMANČEVIČ, Livarna — 8. avgusta; Marija ŠKRINJAR, Energetika — 10. avgusta; Hranislav MIHAJLOVIČ, Valjarna bluming - štekel — 11. avgusta; Zoran ŠPORN, Vzdrževanje — 12. avgusta; Marija NOVAK, Elektrode — 15. avgusta; Vinko SELJAK, Remontne delavnice — 16. avgusta; Franc LAKOTA, Valjarna žice — 19. avgusta; Hamdija ZAHIC, Transport — 19. avgusta; Miladin BLAGOJEVIČ, Željalna — 20. avgusta; Nedeljko PETRIČ, Vzdrževanje — 25. avgusta; Ivan RABIČ, Vzdrževanje — 25. avgusta in Alfonz ŽIBERT, Valjarna debele pločevine — 29. avgusta.

Vsem iskreno čestitamo!

Dopisujte

V martnarni (foto: I. Kučina)

Poslovanje Železarne v prvem polletju

(Nadaljevanje s 1. strani)

la v TOZD Plavž (izpad enomesečne proizvodnje groblja zaradi zastojev na obeh pečeh), HV Jesenice, Žičar- ni ter v Žebljarni predvsem zaradi zahtevnejšega programa proizvodnje. Največja rast produktivnosti pa je bila v TOZD: Valjarna debele pločevine, Vratni podboji, Elektrode in Jeklovlek.

POSLOVNI REZULTATI

V gospodarskem načrtu smo za prvo polletje 1986 načrtovali, da bomo realizirali 77.060 milijonov dinarjev celotnega prihodka in sicer s prodajo 182.590 ton naših proizvodov, s prodajo stranskih proizvodov, opravljanjem storitev prevajanja ter interno realizacijo.

Načrtovano prodajo proizvodov osnovne dejavnosti smo uresnili z 92 odstotki, za kar smo iztržili 53.152 milijonov dinarjev ali 8 odstotkov manj kot smo načrtovali. Struktura prodanih proizvodov je bila za 3 odstotke slabša od načrtovane, glede na enko bodobje lanskega leta je biljša za 8 odstotkov. Ostali prihodi so znašali 17.570 milijonov dinarjev ali 10 odstotkov manj od načrtovanih. Nižje dosežene cene na tujem trgu v primerjavi z domačimi prodajnimi cenami pa so realizacijo znižale za 3.344 milijonov dinarjev.

Celotni prihodek, dosežen v prvem polletju 1986, je torej znašal 70.722 milijonov dinarjev, kar je 8 odstotkov manj od načrtovanega in 89 odstotkov več od doseženega v enakem obdobju lanskega leta.

Temeljne organizacije so zaloge nedovršene proizvode, polproizvode in gotovih proizvodov od 1. januarja 1986 količinsko malenkostno znižale (za 103 tone), vendar pa povečje vrednost zalog tudi odprema v zadnjih dneh obračunskega obdobja, ki pomeni t.j. blago na poti.

V bilanci izkazujemo zaradi tega povečanje zalog za 973 milijonov dinarjev.

Stroški proizvodnje so znašali 62.870 milijonov dinarjev ali 95 odstotkov načrtovanih. Glede na prvo polletje 1985 so se povečali za 92 odstotkov; materialni stroški, ki predstavljajo 80 odstotkov vseh stroškov pa so narasli za 77 odstotkov. Med materialnimi stroški predstavljajo največjo postavko stroški za porabljene surovine in material, ki so se povečali za 82 odstotkov glede na

enako obdobje lani. Obračunana amortizacija je znašala 5.955 milijonov dinarjev, kar je 2 odstotka manj od načrtovane ter 110 odstotkov več kot v prvem polletju lanskega leta. Dosegli smo realno višino amortizacije, saj smo jo uspeli tekoče revalorizirati skladno z inflacijo.

Obresti (razen obresti od kreditov za osnovna sredstva) so znašale 4.574 milijonov dinarjev in predstavljajo 7 odstotkov vseh stroškov poslovanja. Zaradi intenzivne investicijske dejavnosti, ki pomeni veliko vezavo lastnih sredstev, smo se pri financiranju tekočega poslovanja v večji meri kratkoročno zadolževali. Velik del obratnih sredstev je vezan tudi v zalogah, zato moramo znižati vse vrste zalog v tolikšni meri, da bomo še lahko normalno poslovali.

Porabljena sredstva so narasla za 4 indeksne točke manj kot pa obseg poslovanja, kar pomeni višjo rast do-

hodka, ki je znašal 10.471 milijonov dinarjev. S prihranki od inovacij in racionalizacij so naši delavci ustvarili 131 milijonov dinarjev.

Obveznosti iz dohodka so znašale 4.592 milijonov dinarjev oziroma 4 odstotke več kot smo načrtovali in 126 odstotkov več od enakega obdobja lanskega leta. Najbolj so se povečali davki in prispevki, ki so odvisni od višine ustvarjenega dohodka (v povprečju višini 7 odstotkov; v lanskem polletju pa 2 odstotka).

Cisti dohodek je znašal 5.879 milijonov dinarjev, kar je 91 odstotka planiranega. Za osebne dohodke smo namenili 5.123 milijonov dinarjev, ali 129 odstotkov več kot v enakem obdobju lanskega leta. Na sklade smo začasnoro razporedili 755 milijonov dinarjev, od tega na poslovni sklad le 67 milijonov dinarjev, medtem ko znašajo obveznosti, ki bremenijo poslovni sklad, 661 milijonov dinarjev.

Celotni prihodek in njegova delitev v prvem polletju

v mio din	Plan	Doseženo		Indeks	
		1985	1986	1985	1986/85
Celotni prihodek	77.060	37.357	70.722	91,8	189,3
Prenesene vrednosti	66.175	32.623	60.251	91,1	184,7
Dohodek	10.903	4.734	10.471	96,0	221,2
Obveznosti iz dohodka	4.416	2.035	4.529	104,0	225,7
Cisti dohodek	6.487	2.699	5.879	90,6	217,8
— OD	5.149	2.236	5.123	99,5	229,1
— Stanov. prisp.	193	38	131	67,9	344,7
— Skladi	1.145	547	625	54,6	114,3
— Izguba	—	122	—	—	—
Konsolid. cisti dohodek	1.145	425	625	54,6	147,1

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

TOZD ŽEBLJARNA

Odbor za gospodarstvo v TOZD Žebljarna je na 15. seji, 2. julija, posebno pozornost namenil vprašanju stimulacije za rast produktivnosti in za izvoz. V zvezi s tem je ugotovil, da sklep 2. prejšnje seje še ni v celoti realiziran (ponovno ga bo spet obravnaval na naslednji seji), seznanil pa se je tudi s predlogom oddelka za nagrajevanje. Predlog je rezultat pobude problemske konference družbenopolitičnih organizacij v TOZD Žebljarna in delovnega se-

stanka pri predsedniku sindikata Železarn.

Po mnenju odbora bi bilo treba za izračun stimulacije za rast produktivnosti upoštevati razmerje med količino ročnega pakiranja v primerjavi s strojnim pakiranjem v letu 1985 z razmerjem v zadnjem mesecu 1986 (obračunski mesec). Za povečan delež (odstotek) ročnega pakiranja v primerjavi z lanskim letom je treba zmanjšati število ur za izračun storilnosti.

Tudi k predlogu oddelka za nagrajevanje, ki naj bi prispeval k omiljenju lestvice za stimuliranje izvoza,

Druga seja DS SOZD Slovenske železarne

Danes, 31. julija, je v prostorih Žižne Celje 2. seja delavskega sveta SOZD SŽ. Za dnevni red je predvidenih šest točk. Na seji obravnavajo poleg poročila o izvrševanju sklepov prve seje tudi POSLOVANJE SLOVENSKE ŽELEZARNE V PRVEM POLLETJU 1986. Analiza poslovanja je objavljena v posebnem prispevku.

Delegati razpravljajo še o OSNUTKU SREDNJEROČNEGA PLANA SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA OBDOBJE 1986 DO 1990 in ga bodo posredovali v razpravo. Dokončni predlog pa bo predvidoma pripravljen v septembru. Iz osnutka je razvidno, da se količina proizvodnje in prodaje v prihodnjih petih letih ne bo bistveno spremenila, saj večje povečanje predvidevajo le v Železarni Štore. Železarni Jesenice in Ravne pa planirata precejšnje izboljšanje asortimenta. Predvideno pa je, tako kot že večkrat doslej, povečanje izvoza tako med DO kot v njihovem asortimentu, zlasti v primerjavi z letom 1985.

Do nekaterih sprememb bo prišlo v nabavi. Že doslej smo skupno razreševali oskrbo osnovnih surovin in dosegli zadovoljive rezultate. Z izgradnjo jeklarn pa prihaja do večjih sprememb na tem področju, zlasti še z bistveno večjo porabo starega železa, elektrod, večjo nabavo surovega železa in podobno. Zato bomo povezovalni z dobavitelji teh surovin pa tudi dogovarjanju z drugimi porabniki, iskanju nadomestnih virov in možnosti zniževanja konvertibilnega uvoza posvečali vso pozornost.

V kadrovskem pogledu ni predvidenih večjih sprememb.

Večje investicije so znane in večnoma že v teku, njihovi učinki pa bi morali voditi k uspešnemu poslovanju. Poslovanje pa bo v veliki meri odvisno od že znanih in še pričakovanih ukrepov. Med njimi so za nas

pomembni zlasti odnosi cen, kjer so napovedane relativno večje podražitve energije in transporta.

Delegati na seji obravnavajo še informacijo o OSEBNIH DOHODKIH V SLOVENSKE ŽELEZARNAH ter predlog programa RAZVOJA ČRNE METALURGIJE JUGOSLAVIJE v obdobju 1986 do 1990, s katerim opredeljujemo osnovne smeri razvoja črne metalurgije.

Poleg tega obravnavajo INVESTICIJSKO POSLOVANJE Slovenskih železarn, in sicer poročilo o izvajanju investicij v prvem polletju ter poročilo o poteku gradnje Jeklarne 2 na Jesenicah. Na dnevnem redu pa je tudi predlog za soglasje k investicijskemu programu Železarn Štore za povečanje kapacitet proizvodnje jekla in za modernizacijo in povečanje proizvodnje valjev.

Pod zadnjo točko bodo obravnavali:

— predlog INICIATIVE za ustanovitev POSLOVNE SKUPNOSTI, proizvajalcev železove rude, koksa, surovega železa, jekla in valjanih ter vlečenih proizvodov,

— samoupravni sporazum o zagotavljanju sredstev za izdelavo priporočil in predlogov najpotrebnejših standardov javnega omrežja za prenos podatkov v SR Sloveniji,

— podpis družbenega dogovora o temeljnih srednjeročnega plana SR Slovenije za obdobje 1986 do 1990 ter imenovanje članov razpisne komisije in delegatov.

Mimica KOMAN

sali, »odbor za gospodarstvo ne odstopa.«

Vodja TOZD je odboru predlagal, da bi se vložila prošnja na odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarn Jesenice, da bi potrdil izpolnitev operativnega plana pri 95 - odstotkih. Tako bi namreč izpolnili pogoje za obračun premije za izpolnitev plana. Odbor pa je sklenil, da za 30 - odstotni delež premije ne bodo prosili, ker ne predstavljajo nobene vrednosti, ki bi jih stimulirala in da zato vloge ni potrebno posredovati naprej.

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD ŽEBLJARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žebljarna 2 in 3, zavijalnica žebljarne in orodjarna. SDS vodstvo TOZD je v razpravi o novi organiziranosti opozorila, da imamo preobširne in predrage službe (predrage, ker so učinki služb slabi). Sicer pa je problem predvsem v tem, da se število delavcev v proizvodnji zmanjšuje, medtem ko vse ostale strukture zaposlenih ostajajo nespremenjene, tako v službah kot v TOZD. »Zato«, poudarjajo, »v storilnosti hitro in nevarno padamo«. SDS pod razno ugotavlja, da družbenega plana v žebljarni ni mogoče izpolnjevati zaradi pomanjkanja delavcev. SDS žebljarna 2 predlaga, naj bi za obrat nabavljali čaj, da jim ne bi bilo treba piti »to slabo vodo« v tej vročini. SDS žebljarna 3 se v zvezi z novo organiziranostjo vprašuje, zakaj mora biti Družbena prehrana samostojen TOZD. Na sestanku SDS žebljarna 3 je bilo postavljeno vprašanje, kako se bo rešila trenutna situacija s pomanjkanjem silosov. »Če je starih premalo, naj se nabavijo novi«, pravijo delavci. Kajti, »je le škoda, da stroji stojijo ter je zaradi tega izpad proizvodnje«. Člani SDS zavijalnice želijo, da bi se z novo organiziranostjo zmanjšala administracija, oziroma da se vsaj ne bi povečala. Vodja pa jih je pod razno seznanil tudi z možnostjo, da lahko pakirajo v »1 LBS« embalažo za plačilo. Pogovarjali so se tudi o obratnih zadevah, predvsem o embalaranju za izvoz v Italijo. Težave imajo s slabo očiščenimi žičniki. SDS orodjarna se je pod razno seznanila s stališči problemske konference in izrazil željo, da se jo seznanijo v juliju, po ponovnem sestanku, tudi z rezultati teh stališč.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS priprava dela, materialna služba, orodjarna 1 in 2, težka obdelava 1 in 2, strugarna 1 in 2, strugarna valjev Javornik in Bela, obrat konstrukcij 1 in 2, ključavničarji strojev ter kovačnica-kalilnica. SDS priprava dela je na sestanku 24. junija v zvezi z izvajanjem sklepov prejšnjega sestanka ugotovila, da streha na kontroli še vedno ni popravljena in da iščejo drugega izvajalca. Pod razno izpostavlja več svojih zamisli v zvezi z obratno problematiko. Pravijo, da bi bilo treba bolj dosledno preverjati tista dela in naloge, ki se opravljajo v nadurah. Delo normirca v delavnici bi bilo treba bolj povezati z delovodji in ne toliko z delavci (velja predvsem za težko obdelavo) in rešiti vprašanje njihovega nadomeščanja ob daljši odsotnosti (dopusti). Menijo tudi, da je delavec, ki dela na nalogah tehnolog-normirec upravičen do deficitarnega dodatka za delo normirca. Določili so tudi dva delavca, ki bosta zadolžena za upravljanje z novim fotokopirnim strojem in predlagali naj se ob izdelavi mikroorganizacije ponovno preveri možnost združitve del in nalog tehnolog-normirec. SDS težka obdelava 1 se pritožuje (24. 6.), da še vedno ni prejela odgovora v zvezi z listo deficitar-

nosti, ki jo je sprejel delavski svet v TOZD Strojne delavnice. SDS strugarna 1 in 2 vprašujeta, kdaj se bo nehalo pisati dopust na proste sobote. Menijo namreč, da je v letu dovolj delovnih sobot. SDS kovačnica-kalilnica je pod razno razpravljala o kovanju preizkušancev za raziskovalni oddelk. S predlogom, da naj bi se uvedla dežurna skupina, ki naj bi pomagala sodelavcu z raziskovalnega oddelka pri kovanju, se je strinjala. Ponovno pa je zastavila tudi vprašanje glede možnosti nakupa solate v kantinah in opozorila na iztrošenost strojev v kovačnici. Predlagala je, naj bi se ta problem reševal na nivoju delovne organizacije.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD + tehnične službe, ključavničarji 1 in 2, instalacija 1 in 3, montaža 1 in 2, žerjavni 1 in 2, hidravlika in pnevmatika, elektrodolavnica, elektrožerjavni, delavnica elektrostrojev 1 in 2, vodstvo GRD, mizarji, tesarji, kleparji, zidarji, plastika, GRD Javornik ter RTA 1, 2, 3, 4, 5 in 6. SDS vodstvo TOZD + tehnične službe sicer meni, da so določene spremembe v organiziranosti Železarn nujne, vendar pa pripominja, da je za predlagano varianto na voljo premalo podatkov, da bi se o njej lahko odgovorno izrazili. Sama organizacija po njihovem mnenju ne bo prinesla željenih rezultatov. Pravijo, da bi bilo vzporedno treba izvesti spremembe tudi na drugih področjih, predvsem pa pri odnosu do dela.

SDS instalacija 1 in 3 menita, da bi moralo priti do reorganizacije že prej. SDS montaža 1 meni, da je prav, da se zmanjša število TOZD, dvomijo pa v to, da se bo (bi bilo logično) zmanjšala tudi administracija. Hkrati pa že izražajo bojazen, da reorganizacija »ne bo samo pot za odpiranje novih visokih (delovnih mest) stolčkov«. SDS montaža 2 reorganizacijo podpira, vseeno pa se ji zastavlja tudi nekaj vprašanj: »Kam bomo s tolikšnim vodilnim kadrom, če bomo tako krčili TOZD in ali bo kdo odgovarjal, ker sedanja organiziranost ni uspešna«. SDS žerjavni 1 ne verjame, da se bo kaj izboljšalo. Zanima pa jo tudi, koliko bo pridobil novi direktor — vodja, ko bo izbran: ali mu ostane ista grupa, ali napreduje? SDS žerjavni 2 s predlogom soglasja, pod pogojem, če se bodo efekti, ki so obljubljeni, tudi uresnili. Pripominjajo pa, da v primeru, če ne bomo zaostri odgovornosti in miselnosti, da nas bo delo pripeljalo iz težav in če ne bomo izboljšali medsebojnih odnosov (odnosi so zaostri zaradi nenagajevanja po delu, nezaupanja do vodilnih, odnosa do koristno zaposlenih in do navidezno zaposlenih), nas tudi nova organiziranost ne bo rešila. SDS hidravlika in pnevmatika je bila soglasna proti novi organiziranosti. Razlog: »Tak sklep smo sprejeli, ker smo enotnega mnenja, da nova organiziranost ne bo nič boljša, saj smo podobno organiziranost že imeli, pa so jo »proglasili« za slabo in uvedli TOZD. Kdo je torej kriv, da smo toliko let slabo organizirani?« SDS vodstvo gradbenoremontnih delavnic se pritožuje, da še vedno ni prejela odgovora v zvezi s stanovanjskimi zadevami. V zvezi z novo organiziranostjo pa omenjajo, da bi »radi videli tudi notranjo razdelitev po posameznih TOZD« in da bi »radi posredovali svoje želje in pripombe že pred sestavo predloga, pa ne vedo komu«. SDS tesarji vprašuje, kaj je z njihovo beneficirano delovno dobo. SDS zidarji se je ob predlogu nove organiziranosti vzdržala. SDS GRD Javornik vprašuje, »odkod in zakaj tak odnos do motoriziranih delavcev v Železarni, da se jim utes-

njuje parkirni prostor na Javorniku«. SDS RTA 2 se vprašuje, kdo garantira da bomo v novi organizaciji dosegli cilje (povečanje uspešnosti poslovanja). Obenem predlagajo naj bi bili komerciala, družbena prehrana in skupne službe združeni v skupnih službah. SDS RTA 3 in 4 sta na sestanku 19. junija opozorili, da še nista prejeli odgovorov na vprašanja, ki so jih zahtevali na sestanku 7. maja letos. »Z ozirom na objektivne okoliščine (odsotnost vodje družbenega standarda)«, pravijo, »SDS pričakuje odgovore do naslednjega sestanka SDS.« Zahtevala je tudi prevrednotenje nalog za orodnega ključavničarja, strugarja, tehnika za tehtanje in doziranje ter tehnika za klimatske naprave. Pravijo, da predlog izhaja iz sestanka SDS z dne 19. novembra 1984. SDS tudi »ponovno poudarja, da brez boljšega dela nobena reorganizacija ne bo obrodila sadov« ter da so »potrebni ukrepi za boljše delo«. Tudi SDS RTA 5 se zavzema za to, da bi bila komerciala in družbena prehrana organizirani skupaj s skupnimi službami. SDS RTA 6 pa ocenjuje, da je reorganizacija utemeljena in da za tem predlogom stojijo odgovorni delavci Železarn Jesenice.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje plavž 1 in 3, vzdrževanje Jesenice 1 in 2, vzdrževanje Javornik 1 in 2, vzdrževanje HVŽ 1 in 2, vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5 ter vzdrževanje HVB 1 in 2. SDS vzdrževanje Javornik 1 in 2 se čudita, »kako je mogoče, da ob takšni veliki investiciji, kot je v Valjarni debele pločevine, ni vzdrževalnih kadrov«. V zvezi z novo organiziranostjo pa izražajo željo, da bi v novi organizaciji »dobili svoje mesto« in da bi bili primerno nagrajeni v primerjavi z delavci v proizvodnji. Pod razno predlagajo, naj bi na Javorniku napravili kolesarnico. SDS vzdrževanje HVŽ 1 in 2 novo organiziranost podpira, s pripombo, da se stalež vodilnih delavcev ne sme povečevati. SDS vzdrževanje Bela 1 in 3 še vedno nista dobili odgovora na vprašanje z dne 24. marca glede ponovne namestitve vratarjev na Beli II in III, prav tako pa tudi ne na vprašanje z dne 11. maja, glede prodaje delikates v kantini na Beli (za področje Bele in Javornika). Pod razno pa sta razpravljali še o kadrovski problematiki, disciplinskih prekrških, stanju podestov na žerjavnih progah, zatrpnanosti prehodov v obratih in delavnici ter o čiščenju sanitarij. SDS vzdrževanje Bela 4 opozarja, da sklepi prejšnjega sestanka še vedno niso v celoti realizirani (podest žerjavov so še vedno problematični). Tudi pod razno opozarja na več problemov. Ventilacija v strojnicih na primer ne dela. Vprašljivo je obratovanje generatorskih grup v poletnem času. Kopalnice v garderobah niso urejene. Stranišče v delavnici je stalno zamašeno in nehijsko. Delavce še posebej zanima, zakaj je delno uporabno samo še to stranišče na področju Bele. SDS vzdrževanje Bela 5 ugotavlja, da je od vseh vprašanih ostalo nerešeno le še vprašanje namestitve konzolnega dvigala v Jeklovleku. Je pa tudi nekaj novih problemov. Treba bo pobeliti kopalnico, dninsko pisarno in WC, v kopalnici pa namestiti nove deske.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

(se nadaljuje)

MDA Jesenice '86

PROGRAM DRUŽABNIH AKTIVNOSTI

četrtek 31. julija
ob 20. uri: PLES — igra ansambel PALMA
petek, 1. avgusta
KULTURNI VEČER Z MLADIMI PESNIKI JESENICE IN OKOLICE
sobota 2. avgusta
SVEČAN ZALJUČEK AKCIJE.

Brigadirji v teh dneh končujejo z deli, postavljajo in barvajo zadnje dele ograje okoli Jeklarne 2, uredili so igrišče v Centru 2, urejujejo pot in okolico hidrocentrale v Vintgarju, končujejo tudi z urejanjem zunanje dela gradbišča Jeklarne 2.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

POTRESI IN VARNOSTNI UKREPI

Posamezne stopnje so:

Stopnja	Jakost	Učinek potresa
1	Neopazen potres	Zabeležijo ga samo potresomeri, ljudje ga ne občutijo.
2	Komaj opazen potres	Čutijo ga le izredno občutljivi ljudje v višjih nadstropjih.
3	Slab potres	Občuti ga več ljudi, ne vpliva na poslopja.
4	Zmeren potres	V hišah ga občuti večina, na prostem le posamezniki. Ljudje se prebudijo iz spanja. Vrata in pohištvo se trese, stekla v oknih žvenketajo.
5	Precej močan potres	Občutijo ga ljudje na prostem. Prosto viseči predmeti nihajo, slike na stenah se prevračajo. Ljudje beže iz hiš.
6	Močan potres	Prebivalci prestrašeno bežijo iz hiš. Pohištvo se premika ali prevrača. Zvonovi na cerkvah zvonijo. Pojavijo se manjše okvare na dimnikih in ometu.
7	Zelo močan potres	Vse se ruši in razpade, ljudje bežijo. Poškodbe nastopijo na dobro zgrajenih hišah, rušijo se dimniki. Potres občutijo ljudje v vozilih med vožnjo.
8	Rušilni potres	Na poslopjih nastanejo večje okvare. Rušijo se tovarniški dimniki, zvoniki, spomeniki, stene padajo. Tla razpokajo, vodni viri usahnejo.
9	Delno uničujoč potres	Približno petdeset odstotkov hiš je porušeni i so neprimerne za bivanje. Površina tal je razpokana, podzemne napeljevalne cevi lomijo.
10	Uničujoč potres	Močno poškodovanih je petinsedemdeset odstotkov stavb. Na tleh nastanejo nekaj centimetrske razpoke. Železniške tračnice se ukrivijo, gorski masivi se rušijo.
11	Katastrofalen potres	Ostane le malo uporabnih stavb. Rušijo se mostovi.
12	Hudo katastrofalen potres	Tla povsem spremenijo videz. Jezera se zapolnijo, nastajajo slapovi, reke spreminjajo tok, objekti na in pod zemljo se rušijo.

Jugoslavija spada med dežele v katerih so potresi precej izraziti. Pretežni del naše dežele je tudi del potresne celine, ki se razteza od Dinarskega gorstva preko Albanije, Peloponeza, Krete do Rodosa. Ta pas je del sredozemske transazijskega potresnega pasu.

Naše ozemlje je izpostavljeno gorskemu sistemu Rodopskega in Dinarskega gorstva ter Karpatov na eni strani in depresiji Jadranskega morja na drugi strani. Po nekaterih zbranih podatkih je samo v tem stoletju prizadelo območje naše dežele več kot 700 močnih potresov, nekaj desetini je bilo rušilnih.

PLANINE OSVOBAJAJO IN VZAMEJO SKRBI

Planine! Vedno znova in znova se vračam k njim. Ko kdaj tako zrem vanje, se mi za trenutek zazdi, da srce postaja lažje, kmalu ga ni več čuti. Plavam v oblakih brez vsakršnih skrbi. Z menoj plovejo planine. A nenadoma se zadenem ob skalo, zgrudim na tla, srce postaja težje, težje... Naenkrat sem zopet v kruti resnici. Kadar sem potrta, razočarana, se podam tja gor z bolečino v srcu in upanjem, da mi bodo tudi tokrat pomagale planine.

Tako je bilo tudi takrat. Spori med starši in mladoletniki so pogosti in včasih neizogibni. Postalo mi je dovolj, vsega tega nisem mogla več prenašati. Pristavila sem stol k omarici, zložila v nahrbtnik vse potrebno in odšla. Stopala sem po ozki stezi in premišljevala in premišljevala. V meni se je zastavilo vprašanje: Zakaj prav tja gor? Tega nisem vedela, čutila sem le, da mi bodo tokrat pomagale le planine, gore, živali. Vzpenjala sem se višje in višje. Vedno bolj sem čutila, kako me obup zapuša, puščala sem ga nekje za seboj, naenkrat me ni več spremljal. Nenadoma sem se znašla na jasi, obdani z

manjšimi in dosegljivimi skalami. Povzpela sem se tja gor. Obstala sem kot prikovana. Pred menoj se je razprostiral čudovit razgled. Spodaj se je mirno pasla skupina gamsov. Nisem mogla verjeti svojim očem. Še bolj pa me je prevzel čudovit razgled skozi daljnogled.

Ko sem tako sedela na skali, sem hotela premišljevati o svojih mukah. A teh ni bilo. Ostali so le sledovi, a še ti so počasi, čudežno izginjali. S solzami v očeh sem pogledala toliko planin, kolikor jih premore moj pogled. Zdelo se mi je, da so planine prevzele mojo bolečino in si jo oprtale na svoje rame. Ostala sem, razprostrla roke in kriknila. Hvala vam! Spustila sem se po stezi navzdol, tekla sem in tekla, da bi čimprej prišla do tistega kraja, kjer me je bolečina zapustila. Spremljal me je občutek kot bi stopala preko meje. A bolečina se ni vrnila. Še enkrat sem z razprostrtimi očmi objela planine, potem pa se spustila tja dol, v sedanjost, lepo ali grdo, kakršna že je.

Vesna Urh, 8. a
Osnovna šola
karavanških kurirjev

Na delo (foto: K. Čebulj)

Gneča (foto: K. Čebulj)

SREČANJE

OO ZSMS TOZD Valjarna debele pločevine je priredila v Javorniškem rovtu prijateljsko srečanje vseh mladih po letih in srcu.

Srečanja so se udeležili ljudje, ki si kljub tempu današnjega življenja znajo najti čas za sprostitev in izmenjavo misli v prostem pogovoru. Med njimi sta bila tudi vodja TOZD in predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarne debele pločevine. Razšli smo se z željo, da se na podobnih srečanjih še večkrat sestanemo.

Skupaj (foto: K. Čebulj)

Najmlajša (foto: K. Čebulj)

Pred mrežo (foto: K. Čebulj)

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

20

Mnogo njegovih strokovnih kolegov je bilo prepričanih, da si je takrat nakopal vir bolezni, za katero je tako kmalu umrl, prav na vrhuncu slave.

Z izjemno natančnimi raziskavami in kombinacijami je pojasnil način, kako stručne mušice s pikom okužijo človeka. V Rovinju je marljivo delal, včasih je sedel za mikroskop skoraj celih štiriindvajset ur.

Leta 1904 se je Schaudinn z družino vrnil v Hamburg. Tam so mu sezidali sodoben laboratorij, vendar ni bil niti pol tako srečen kot v Rovinju. Z odločbo so ga imenovali za ravnatelja novega laboratorija. Namestili so celo skupino mladih raziskovalcev, katerih raziskave naj bi preverjal Schaudinn.

V začetku marca 1905 je Schaudinn pripravil posodice z barvili, da bi se lotil preiskav o povzročitelju sifilisa. Vse, kar so do tedaj ve-

deli, je bilo to, da je ta bolezen strašna in razkrajajoča. Toda to so poznali že leta 1493, ko je pariški oglaševalec razglasil, naj se vsi bolni za sifilisom odpravijo iz mesta, sicer bodo kaznovani z utopitvijo v Seini. Osveščenost in vednost o tej strašni bolezni je bila nična, razen da so vedeli za njeno ime. Tako je cesar Maksimilijan I. leta 1497 prvič v zgodovini omenil njeno ime v nekem razglasu proti ne-vernikom.

Schaudinn se je lotil raziskav na Lesserjevi kliniki. Tu so bili bolniki, ki so prosili pomoči. Toda na Lesserjevi kliniki so jih zdravili z živosrebrnimi preparati. Prav isto je delal sloveči zdravnik Girolamo Fracastoro v sanatoriju na obali Gardskega jezera. Dr. Fracastoro je spisal kaj čudno medicinsko pesem. Ta pesem je pripovedovala o pastirju Syohili-su, ki je pasel Alcithousove ovce. Pesem je na-

stala v začetku šestnajstega stoletja. Pastir je oskrnil svete oltarje in prejel kot kazen za pregreho ostuden izpuščaj po telesu in strašne bolečine ter nespečnost. Že v 16. stoletju so vedeli, da je ta bolezen prekleto nalezljiva.

Na kliniki je Schaudinn preiskoval primer neke 25-letne bolnice. Kaplja izločka iz njene mozoljke je nudila Schaudinnu pod mikroskopom kaj čudno sliko. V nejasni sivi razsvetljavi pod mikroskopom je bilo nekaj neznanega. Med razpadlim tkivom, med rdečimi in belimi krvničkami se je nekaj gibalo. Schaudinn je opazoval, kako se nekaj zvija in vijuga naprej in nazaj. To je spirala, zelo tanka spirala. In Schaudinn je dal tem tankim svedrcem znanstveno ime — spirohete. Opravil je številne preiskave in sicer vedno pri bolnikih s to strašno boleznijo. Rezultat pa je bil vedno enak — prisotnost spirohet v gnojnih izpuščajih bolnikov in bolnic. Odkrival jih je le pri bolnih, nikdar pri zdravih ljudeh. Spirohete so ostale vedno blede, pa če jih je potapljal v še tako močna barvila. Zato jim je dal ime spiroheta-pallida — blede spirohete. Uspeh je obšel vseh pet celin. Od vsepoved so javljali korektnost Schaudinnovega odkritja. To je bilo marca 1905. leta. Do oktobra 1905. je izšlo še več kot sto znanstvenih razprav, ki so vse docela potrjevale Schaudinnovo

vo odkritje. Vsi so ga slavili in Britanci so mu ponudili profesuro in ravnateljstvo na novo ustanovljenem inštitutu za venerične bolezni v Londonu. Portugalska akademija znanosti ga je povabila na nastopno predavanje v Lizbono. Toda sam Schaudinn je bil že bolezensko prizadet. Upal je, da bodo bolečine minile. V Lizboni je bil kraljevsko sprejet in kljub bolečinam je sijajno izpeljal praktično demonstracijo na akademiji. Leto se je obrnilo naokrog, ves medicinski svet je soglašal z odkritjem spirohete pallide. Toda Schaudinn je hudo skrbelo za ženo in troje otrok. Pri svojem delu je vedno razmišljal o tem, da bi poskrbel za družino. Na vožnji iz Lizbone v Hamburg so ga operirali na ladji. Sedaj ni bil več nekdanji zadovoljni, kot dren zdravi orjak. Ko je ladja pristala v Hamburgu, so ga z nosili prenesli in odpeljali naravnost v bolnišnico. Sledila je ponovna nujna operacija. Ni je prenesel in umrl je star komaj petintrideset let. Družina je ostala brez sredstev. Znanstveni svet je pripravil zbiranje sredstev za Schaudinnovo družino, ki je bilo zanj novo, četudi posmrtno priznanje. Zbrali so 87.710 mark, kar je bilo leta 1906 veliko.

ŽELEZAR

5

Proizvodnja v prvem polletju

V prvem polletju letošnjega leta so bili v Železarni, ob upoštevanju gospodarskega načrta in operativnega programa, doseženi naslednji rezultati:

a) SKUPNA PROIZVODNJA

mesec	gosp. načrt (ton)	program (ton)	doseženo (ton)	% na gosp. načrt	% na oper. program
januar	118.720	118.430	116.094	97,8	98,0
februar	114.450	114.610	108.516	94,8	94,7
marec	123.240	120.290	120.524	97,8	100,2
april	118.890	119.150	119.195	100,3	100,0
maj	116.070	109.870	109.760	94,6	99,9
junij	118.880	114.485	110.971	93,4	96,9
skupaj:	710.250	696.835	685.060	96,5	98,3
leto 1985:	710.360	710.970	711.549	100,2	100,1

b) GOTOVA PROIZVODNJA ZA PRODAJO

mesec	gosp. načrt (ton)	program (ton)	doseženo (ton)	% na gosp. načrt	% na oper. program
januar	28.940	29.540	29.466	101,8	99,8
februar	29.190	30.145	30.125	103,2	99,9
marec	31.050	28.910	28.697	92,4	99,3
april	32.070	29.545	31.320	97,7	106,0
maj	29.710	27.590	27.163	91,4	98,5
junij	31.630	30.445	28.294	89,5	92,9
skupaj:	182.590	176.175	175.045	95,9	99,4
leto 1985:	178.110	174.600	180.523	101,3	103,4

c) PRODAJA—ODPREMA

mesec	gosp. načrt (ton)	program (ton)	doseženo (ton)	% na gosp. načrt	% na oper. program
januar	28.940	29.540	28.795	99,5	97,5
februar	29.190	30.145	30.758	105,4	102,0
marec	31.050	28.910	30.640	98,7	106,0
april	32.070	29.545	31.051	96,8	105,1
maj	29.710	27.590	26.622	89,6	96,5
junij	31.630	30.445	27.914	88,3	91,7
skupaj:	182.590	176.175	175.780	96,3	99,8

d) STORITVE—USLUGE PREVALJANJA

mesec	gosp. načrt (ton)	program (ton)	doseženo (ton)	% na gosp. načrt	% na oper. program
januar	1.990	1.030	1.317	66,2	127,8
februar	2.000	1.245	251	12,6	20,2
marec	2.510	510	972	38,7	190,6
april	1.350	1.035	775	57,4	74,8
maj	1.340	2.450	3.226	240,8	131,7
junij	1.350	1.900	2.977	220,5	156,7
skupaj:	10.540	8.170	9.518	80,8	116,5
leto 1985:	16.060	17.640	14.405	89,7	81,7

e) GOTOVA PROIZVODNJA ZA PRODAJO + STORITVE—USLUGE PREVALJANJA

leto	gosp. načrt (ton)	program (ton)	doseženo (ton)	% na gosp. načrt	% na oper. program
leto 1986:	193.130	184.345	184.563	95,6	100,1
leto 1985:	194.170	192.240	194.928	100,4	101,4

Z doseženimi rezultati v prvem polletju ne moremo biti zadovoljni, posebno v primerjavi z enakim obdobjem leta 1985.

Skupna proizvodnja je bila dosežena s 96,5 % na gospodarski načrt in z 98,3 % na nižji operativni program. Gotova proizvodnja za prodajo pa s 95,9 % na gospodarski načrt in z 99,4 % na nižji operativni program. Iz tabele je razvidno, da smo v primerjavi z letom 1985, realizirali za 5,4 % manj, glede na gospodarski načrt in za 4 % manj na nižji operativni program. Izrazi to slab je bil v tem polletju junij.

Glavni vzrok pri zniževanju operativnih programov v primerjavi z gospodarskim načrtom, je bil v pomanjkanju vložka iz tujih virov — tako za domačo porabo, kakor tudi za usluge prevajanja, zlasti v 1. četrtletju, potem pa se je dobava izboljšala. Delno je bil znižan gospodarski načrt tudi zaradi pomanjkanja naročil za Profilarno in Želbljarno.

Plan skupne proizvodnje smo dosegli samo v aprilu. Osnovni vzroki so bili v prevelikem številu okvar in zastojev, v 2. četrtletju tudi razni remontni, po remontih pa nekaj časa zagonske težave, ter delno pomanjkanje delavcev v vseh TOZD na ključnih delovnih mestih. Posebno izrazita je bila odsotnost v drugem četrtletju, oziroma v juniju.

Gotova proizvodnja za prodajo je po operativnem programu rahlo nad planom skupne proizvodnje, vendar so junjski rezultati poslabšali skupni rezultat prvega polletja.

Delni količinski izpad proizvodnje smo nadoknadili z izboljšanjem kvalitete asortimenta, predvsem na področju nerjavnih kvalitet, tako na ploščat, kakor tudi na okroglem področju. Cilj nam mora biti, da bi ta trend nadaljevali in si s tem zagotovili boljše finančno realizacijo in primerne osebe dohodke.

TOZD PLAVŽ

V prvem polletju je bila z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja dosežena s 86,8 % in nekoliko nižjani operativni program z 90,1 %. Tudi v drugem četrtletju so se pojavljale iste težave, kot v prvem in sicer: slabo stanje peči VP 1, slaba kvaliteta koksa in razne okvare.

TOZD JEKLARNA

Obe Jeklarni sta izpolnili gospodarski načrt v prvem polletju s tem, da je SM Jeklarna presešla planske obveznosti za 2,2 %, elektro jeklarna pa za 0,2 %. V elektro jeklarni je prišlo do dvodnevne izpada proizvodnje zaradi okvare ASEA peči ob koncu junija. Kljub težavam je ob prizadevanju, zagotovljene energije in sorazmerno ugodnih vremenskih pogojih v začetku

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V tej TOZD so skupno proizvodnjo v prvem polletju dosegli s 95,5 % na gospodarski načrt in s 96,8 % na nižji operativni program. Operativni program je bil znižan, ker je bil v mesecu maju redni letni remont, kar pa ni bilo vsklajeno po količini v gospodarskem načrtu.

Gotova proizvodnja je bila dosežena s 83,7 % na gospodarski načrt, na nekoliko nižji operativni program pa s 93,5 %. Operativni program je bil delno znižan zaradi zagotovitve vložka drugim TOZD in zaradi omenjenega remonta.

Nedoseganje skupne proizvodnje gre predvsem na račun prevelikega števila zastojev, tako vzdrževalne, kakor tudi tehnološke narave.

V tem času je bilo v tej valjarni obdobje remontov, od valjarniških prog bluming-štekla, globinskih peči, 16-ti žerjava v III. hali do brusilnega stroja v adjustaži bluminga.

Potisna peč je obratovala v prvem polletju skupaj 67 dni in prevajala 32.541 ton slabov ali povprečno 486 ton na dan. V vseh obdobjih obratovanja potisne peči je bilo na Blumingu vgrajeno kvarto ogrodje, včasih bolj, včasih manj učinkovito. V posameznih kampanjah obratovanja potisne peči so bile valjane preko kvarto ogrodja poleg dinamno tudi nerjavne kvalitete, pri katerih je ritem valjanja počasnejši.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena z 92,1 %, nekoliko nižji operativni program pa s 96,1 %. Operativni program je bil znižan v juniju zaradi prehoda načina obratovanja iz sistema 4+1 na 5+2. Vzrok za ta prehod je bil v veliki zalogi valjane žice. Vzroki za nedoseganje planskih obveznosti so bili tudi v raznih zastojih, posebno v 1. četrtletju. Prodaja izdelkov je bila realizirana s 101,3 %.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V tej TOZD so v tem polletju sorazmerno dobro delali. Z gospodarskim načrtom planirano skupno proizvodnjo so dosegli z 98,5 %, nekaj nižji operativni program pa z 99,7 %. Gotova proizvodnja pa je bila na gospodarski načrt dosežena z 99,7 %, na operativni program pa je bila za 2,2 % prekoračena.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Zaradi občasne pomanjkanja vložka iz tujih virov (TVT iz ČSSR), so v tej TOZD dosegli načrtovano skupno proizvodnjo po gospodarskem načrtu z 98,3 %, za 1.800 ton nižji operativni program.

gram pa z 99,7 %. Povečale so se tudi storitve po operativnem programu za približno 1.300 ton in to predvsem za prevajanje TVT iz Smedereva po požaru v tej DO.

Gotova proizvodnja je bila dosežena s 101,8 % na gospodarski načrt, nekaj višji operativni program pa z 99,2 %. Operativni program je bil povečan zaradi tega, ker ni bilo vložka za usluge prevajanja.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

V teh valjarni so rezultate, ki so jih dosegli v prvem četrtletju, nekoliko poslabšali. Vzrok za slabše delo je bil predvsem v tem, da po remontu Siemagova proizvodnja ni najbolje stekla. Poleg raznih zastojev, je bilo občasno pomanjkanje delavcev, posebno v juniju.

Skupna proizvodnja je bila dosežena z 99,2 % na gospodarski načrt in z 98,3 % na operativni program.

Gotova proizvodnja je bila dosežena z 98,3 % na gospodarski načrt in s 96,0 % na nekoliko višji operativni program.

TOZD ŽICARNA

Skupna proizvodnja je bila dosežena z 92,9 % na gospodarski načrt in s 93,5 % na operativni program. Razen težav pri občasnem pomanjkanju ustrezne patentirane žice (PŽ 60 Alučel), pomanjkanja naročil za pleteno žico, se kot rdeča nit vleče pomanjkanje delavcev, posebno na ključnih delovnih mestih. Tudi gotova proizvodnja je bila dosežena le z 92,2 %, oziroma 93,1 % na operativni program, ki je bil nižji od gospodarskega načrta.

TOZD PROFILARNA

Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo je ta TOZD dosegla le z 79,7 %, krepko nižji operativni program pa je bil presežen za 7,8 %. Glavni problem je pomanjkanje naročil, predvsem za domači trg.

Gotova proizvodnja je bila dosežena s 75 % na gospodarski načrt in s 105,1 % na operativni program.

TOZD VRATNI PODBOJI

Gospodarski načrt in operativni program sta bila dosežena s 108,2 %, oziroma s 106,7 %.

Razen težav pri pravočasni zagotovitvi naročil in nekaj več dela pri nestandardnih podbojih, težav ni. Gotovo proizvodnjo so dosegli s 108,2 % na gospodarski načrt in s 106,6 % na operativni program.

TOZD JEKLOVLEK

Oba cilja, ki sta bila postavljena ob začetku leta, tako za skupno, kakor tudi za gotovo proizvodnjo, so dosegli;

skupno proizvodnjo s 101,5 %, gotovo pa s 101 %. Rezultat bi bil lahko še boljši, če ne bi imeli težav pri sestavljanju programa v Valjarni žice, ki se sicer zelo prilagaja potrebam Jeklovleka in slabe površine vložka, ki jim povzroča težave pri predelavi toplo valjanih profilov. V začetku leta je bilo tudi pomanjkanje naročil za BK linijo.

TOZD ELEKTRODE

Z gospodarskim načrtom planirano proizvodnjo so dosegli s 104,4 %, oziroma 108,3 % na nekoliko nižji operativni program, ki je bil znižan na račun aglomeriranega praška zaradi zapoznele realizacije investicije.

Gotova proizvodnja je bila dosežena s 103,4 % na gospodarski načrt in s 107,4 % na operativni program.

TOZD ŽEBLJARNA

Skupna proizvodnja je bila dosežena s 86,3 % na gospodarski načrt in z 91,3 % na nižji operativni program.

V tej TOZD so imeli posebno v prvem četrtletju težave s pomanjkanjem naročil. V drugem kvartalu se je stanje izboljšalo, so pa prisotne težave predvsem v pomanjkanju delavcev.

Izdelali so za 86,5 % žičnikov po gospodarskem načrtu in za 91,7 % po operativnem programu.

Marjan Beg

Dopisniki Železarja!

Gotovo ste v našem glasilu že prebrali, da prehajamo na zajemanje besedil za Železarja z računalnikom. S tem pa se bo spremenil tudi ritem dela na uredništvu. Zato naprošamo vse dopisnike, tako zunanje kot tudi tiste iz Železarn, da oddajo svoje prispevke čimprej, po možnosti že v ponedeljek, zadnji rok pa je torek do 10. ure. Po tem roku bomo sprejemali prispevke le v izjemnih primerih in še to po predhodnem dogovoru z urednikom glasila. Upamo, da te omejitve ne bodo predstavljale kakršnekoli ovire pri našem nadaljnjem sodelovanju, nam na uredništvu pa bo omogočena še kvalitetnejša priprava prispevkov za tisk.

UREDNIŠTVO

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO ZA PRVO POLLETJE

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
PLAVŽ	83.300	80.200	72.264,6	86,8	90,1	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	229.300	229.300	232.520,4	101,4	101,4	—	—	—	—	—	—
— SM	137.100	137.100	140.158,3	102,2	102,2	—	—	—	—	—	—
— EL	92.200	92.200	92.362,1	100,2	100,2	—	—	—	—	—	—
— ASEA	40.000	40.000	40.714,2	101,8	101,8	—	—	—	—	—	—
— LM	51.200	51.200	50.379,7	98,4	98,4	—	—	—	—	—	—
— BBC	1.000	1.000	1.318,2	131,8	131,8	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	1.010	1.010	1.092,1	108,1	108,1	250	250	222,6	89,0	89,0	222,6
— jeklo	1.000	1.000	1.078,3	107,8	107,8	250	250	222,5	89,0	89,0	222,5
— kovino	10	10	13,8	138,0	138,0	—	—	0,1	—	—	0,1
BLUMING-ŠTEKEL	185.180	182.680	176.814,0	95,5	96,8	32.520	29.090	27.211,8	83,7	93,5	27.146,7
— bluming	96.300	95.200	94.899,9	98,6	99,7	2.000	2.000	1.169,4	58,5	58,5	1.295,0
— štekel	75.680	74.280	68.155,1	90,1	91,8	17.320	13.890	12.299,9	71,0	88,6	12.609,4
— štekel storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	13.200	13.200	13.759,0	104,2	104,2	13.200	13.200	13.742,5	104,1	104,1	13.242,3
VALJARNA ŽICE	53.330	51.130	49.131,3	92,1	96,1	1.870	11.870	12.028,5	101,3	101,3	11.921,3
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	38.040	37.580	37.482,3	98,5	99,7	34.270	33.410	34.156,9	99,7	102,2	34.297,8
— valjarna debele pločevine	35.300	34.520	35.064,4	99,3	101,6	—	—	—	—	—	—
— valjarna debele pločevine storitve	2.740	3.060	2.417,9	88,2	79,0	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	50.100	48.300	49.264,9	98,3	99,9	41.770	42.860	42.512,3	101,8	99,2	42.460,3
— hladna valjarna Bela	42.550	43.650	43.289,1	101,7	99,2	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Bela storitve	7.550	4.650	5.975,8	79,2	128,5	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	10.950	11.050	10.866,5	99,2	98,3	10.170	10.410	9.991,7	98,3	96,0	9.906,6
— hladna valjarna Jesenice	10.950	10.850	10.318,3	94,2	95,1	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Jesenice storitve	—	200	548,2	—	274,1	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	20.820	20.675	19.332,9	92,9	93,5	14.930	14.785	13.766,5	92,2	93,1	13.831,0
— žičarna	20.820	20.675	19.315,8	92,9	93,4	—	—	—	—	—	—
— žičarna storitve	—	—	17,1	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	10.520	7.800	8.408,0	79,9	107,8	9.500	6.780	7.126,9	75,0	105,1	7.186,7
— HOP	9.625	7.145	7.495,3	77,9	104,9	8.555	6.385	6.746,1	76,2	105,7	6.817,0
— HOP storitve	50	100	281,9	563,8	281,9	—	—	—	—	—	—
— rončele	395	395	358,1	90,7	90,7	395	395	358,1	90,7	90,7	347,0
— diski storitve	200	160	269,2	134,6	168,3	—	—	—	—	—	—
— deli za cestno ograjo	250	—	3,5	1,4	—	250	—	22,7	9,1	—	22,7
SKLADIŠČE 38	680	690	736,0	108,2	106,7	680	690	735,7	108,2	106,6	626,5
VRATNI PODBOJI	11.800	11.800	11.975,1	101,5	101,5	11.850	11.650	11.765,0	101,0	101,0	12.036,4
JEKLOVLEK	11.080	10.710	11.601,4	104,7	108,3	9.850	9.480	10.185,3	103,4	107,4	10.457,2
ELEKTRODE	8.420	8.420	8.822,8	104,8	104,8	8.380	8.380	8.803,6	105,1	105,1	9.001,2
— elektrode + varilna žica	—	—	8,2	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilna žica storitve	870	500	477,3	54,9	95,5	870	500	473,3	54,4	94,7	547,6
— varilni prašek	250	250	534,0	213,6	213,6	250	250	534,0	213,6	213,6	534,0
— suha el. masa	1.540	1.540	1.759,1	114,2	114,2	350	350	374,4	107,0	107,0	374,4
— ognjevarni material	4.140	3.910	3.570,9	86,3	91,3	4.130	3.900	3.570,7	86,5	91,7	3.916,6
SKUPAJ	710.250	696.835	685.060,4	96,5	98,3	181.590	175.175	173.273,9	95,4	98,9	174.009,7
Elektrode Zagreb	—	—	—	—	—	1.000	1.000	1.771,1	177,1	177,1	1.771,1
SKUPAJ	—	—	—	—	—	182.590	176.175	175.045,0	95,9	99,4	175.780,8
Storitve	—	—	—	—	—	10.540	8.170	9.518,3	80,8	116,5	9.468,6
SKUPAJ	—	—	—	—	—	193.130	184.345	184.563,3	95,6	100,1	185.249,4

Poslovanje Slovenskih železarn v prvem polletju

1. PROIZVODNJA

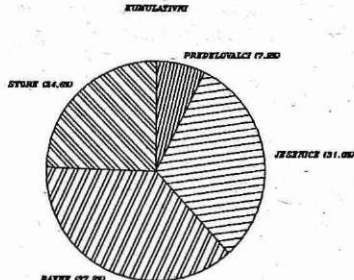
Proizvodnja surovega železa v prvem polletju letošnjega leta zaostaja za 11 odstotkov za planirano količino. Vzrok za to je zelo slaba kvaliteta vložka in slabo stanje ene od visokih peči v Železarni Jesenice, ki za planom zaostaja za 14 odstotkov. V primerjavi z letom 1985 smo v letošnjem polletju izdelali za 4 odstotke manj surovega železa.

Proizvodnja surovega jekla zaostaja za 2 odstotka za kumulativnim planom, kar gre na račun večjega zaostajanja v Železarni Štore. Vzrok temu so učinki nove investicije, ki bodo vidni šele konec leta 1986, planirali pa smo jih sorazmerno čez vse leto. V primerjavi z istim obdobjem leta 1986 smo izdelali za odstotek več surovega jekla.

Skupna proizvodnja končnih izdelkov v SOZD SŽ presega planirano količino za odstotek, v primerjavi z istim obdobjem v letu 1985 pa zaostaja za 2 odstotka. Vzrok zaostajanja je v velikem obsegu proizvodnje Železarn Ravne v letu 1985, ko so plan količinsko presegali, a je bil asortiment slabši kot v letošnjem letu (prodaja gredic).

Na večje zaostajanje za planirano vrednostjo pri Žični vpliva izpad posla s SZ (prevlek žice) in nižja proizvodnja pletiv (zmanjšanje povpraševanja).

VREDNOSTNI IZVOZ SOZD KUMULATIVNO

Ti rezultati so posledica spremembe razmerja dolarja do ostalih evropskih valut. V plan smo spremembo razmerja že vnesli (zato le 77 odstotno doseganje).

V primerjavi z lanskim letom, pa smo zaradi večjega obsega izvoza na evropska tržišča, dosegli povečanje zaradi prikaza izvoza v dolarjih.

Najkritičnejša situacija je v Žični Celje, ki plan dosega le z 22 odstotki, v primerjavi z letom 1985 pa je izvoz nižji za 86 odstotkov. Vzrok temu rezultatu je izpad posla s SZ.

Skupni izvoz letošnje prvo polletje znaša 47,6 mio dolarjev in je za 25

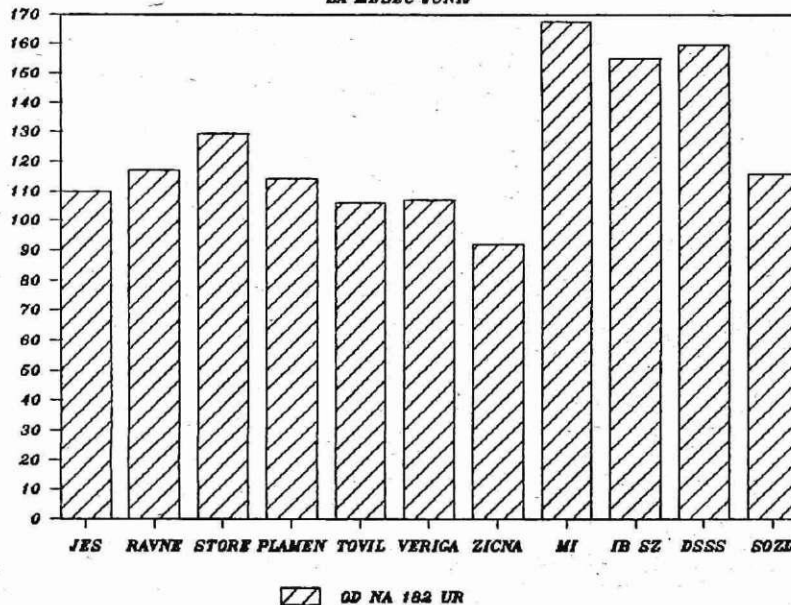
odstotkov nižji od planirane vrednosti v tem obdobju. Mesečni plan dosegamo z 98 odstotki, v primerjavi z letom 1985 pa smo letošnje leto uvozili za 18 odstotkov več. Povečanje gre zopet na račun spremembe razmerja dolarja proti evropskim valutam, ker velik del surovin, repromateriala in opreme uvažamo iz evropskih držav. Isti razlog je v velikem odstotku povečanja uvoza opreme, v primerjavi z istim obdobjem leta 1985. Vzrok, da je odstotek povečanja tako visok (244 odstotkov), pa je v razmeroma majhnem obsegu uvoza opreme v letu 1985 (le 8 odstotkov celotnega uvoza, letos 24 odstotkov).

3. KADRI IN OD

Poprečno število zaposlenih v juniju v SOZD znaša 19189 od tega 16744 v železarnah, 2615 v predelovalnih DO in 146 v storitvenih DO in DSSS SOZD. V primerjavi z letom 1985 nas je za 3 odstotke več, planiramo pa še 2 odstotno povečanje.

Poprečni osebni dohodek v SOZD za 182 ur znaša 99744 din in je enak planirani poprečni mesečni vrednosti. V primerjavi z letom 1985 je večji za 122 odstotkov.

MESEČNI OD NA 182 UR PO DO ZA MESEC JUNIJ

4. PRODUKTIVNOST

Za prikaz produktivnosti smo izbrali dva kazalca: proizvodnja v tonah končnih izdelkov na zaposlenega in zunanja realizacija v mio din na zaposlenega. Oba kazalca sta v veliki meri odvisna od gibanja števil

la zaposlenih in ta vpliv se kaže predvsem pri primerjavi tekočega stanja s planirano vrednostjo. Prvi kazalec kaže na 5 odstotkov višjo produktivnost od planirane, drugi pa na 8 odstotno.

Skušali bomo ugotoviti še druge kazalce produktivnosti, ki bodo omogočali še druge primerjave.

O DELU DELOVNE SKUPNOSTI V PRVEM POLLETJU

Služba za razvoj in raziskave

Ob rutinskem delu službe na področju investicij je pomembno realiziranje programa redne in poglobljene strokovne dejavnosti kolegijalnih strokovnih organov — odborov, timov in komisij. V prvem polletju 1986 je bil dosežen na področju timске dejavnosti in projektne organizacije očiten napredek.

Najpomembnejše delo je bilo opravljeno s temeljito kritično oceno raziskovalno razvojne dejavnosti v SOZD SŽ na osnovi katere je bil pripravljen za širšo razpravo elaborat z izhodišči in predlogi racionalne reorganizacije raziskovalno — razvojne dejavnosti za večjo učinkovitost in boljše organizacijsko povezanost.

Na področju razvoja pilotne proizvodnje lahko upravičeno trdimo, da je doseženi napredek večji od pričakovanih.

Manj uspešen je razvoj na področju organiziranosti inženiringa Slovenskih železarn, vendar so tudi tu nakazani realni cilji, ki jih bo mogoče realizirati z zasnovo organizacije do konca letošnjega leta.

Dokumentacija tehnološkega razvoja se tekoče izpopolnjuje, posebnega pomena pa bodo pri tem zasnovane projektne naloge na področju usklajevanja proizvodnih programov in na področju energetike.

Sodelovanje z univerzo poteka po načrtih, le pri organizaciji specialističnega študija so določeni zastoji.

Služba za planiranje

V službi za planiranje sta bila v začetku leta pripravljena dva planska dokumenta, ki sta bila tudi sa-

moupravno sprejeta. Tako skupni temelji za pripravo srednjeročnih planov kot letni plani SOZD in DSSS pa so bili v veliki meri pripravljeni že v preteklem letu. Služba za planiranje je zato v prvem polletju pripravljala srednjeročni plan SOZD in srednjeročni plan DSSS, ki bosta v sprejemu v drugem polletju. Izdelanih je bilo tudi nekaj ekonomskih analiz. Zaradi kasnitev Biltena, povezanih s množico podatkov, je služba posamezne podrobnejše informacije pričela zbirati še prej, preden so bili pripravljeni podatki za celoten bilten. Priprava je računalniško izdelavo skrajšanega biltena, ki bo pričel izhajati prav s podatki za 1. polletje. V 1. polletju je služba dobila tudi osebni računalnik in pričela z uporabo aplikacij.

V računalniško informacijskem področju je delo teklo na nekaterih projektih, zlasti projektih prodaje in izdelave nomenklature. Doseženo je bilo usklajevanje in s tem povezani popusti pri nabavi programske opreme od IBM in prodajalcev osebnih računalnikov.

Na organizacijskem področju so bila pripravljena izhodišča za organiziranost TOZD — DO — SOZD.

Komercialna služba

V prvem polletju je služba opravljala predvsem naslednja dela:

pri koordinaciji, sporazumevanju in odpisovanju kontingentov ter družbeno priznanih reprodukcijskih potreb v poslovnih banki. Delo je teklo v skladu s predpisi, ki so se spreminjali, kar je povzročalo nekatere zastoj.

— odbori na komercialnem področju v SŽ so se mesečno sestajali in obravnavali tekočo problematiko. 507 Delo ocenjujemo zelo uspešno, saj je oskrbljenost delovnih organizacij primerna. Tudi nastop v državah SEV je vsklajen, podpisane vse pogodbe za leto 1986 po načrtu in pripravljeni srednjeročni protokoli 1987 — 1990 z večino držav.

— operativno komercialno delo službe na ZT področju teče v skladu z načrtom in po dogovoru z ZT službami v železarnah.

Splošna služba

Za delo splošne službe DSSS SOZD Slovenske železarn v prvem polletju 1986 je značilno predvsem sodelovanje pri vrsti aktivnosti na področju poenotenega obravnavanja vrste problemov, ki se pojavljajo v vseh delovnih organizacijah v SOZD SŽ. Oblikovan je bil strokovni kolegij za samoupravno in družbeno-ekonomsko področje, ki je obravnaval zlasti problematiko osebnih dohodkov, izvajanja sprejetih SaS s tega področja, predlagal nekatere spremembe samoupravnih aktov na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov v DO in razpravljal o predvidenih organizacijah in statusnih spremembah v DO SŽ. Na posebnem, teamu vodil služb za kadre pa so potekale tudi aktivnosti v zvezi s skupnim urejanjem kadrovske problematike v SOZD SŽ in problematike poenotenja kadrovske informacijske sistema v SOZD SŽ.

Splošna služba je aktivno sodelovala tudi pri pripravi predlogov organiziranosti zunanjetrgovinskega poslovanja v SOZD SŽ; vključila se je

tudi v obravnavo Družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v SRS v okviru posebne skupne komisije ČBM; sodelovala pri izvedbi projekta »Revizija zavarovalne dobe s povečanjem v Slovenskih železarnah«, ki je bil zaključen 30. junija 1986 in predan Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS v Ljubljani; sodelovala pri pripravi poenotenega pravilnika o letovanih delavcev Slovenskih železarn, kjer aktivnosti še tečejo; organiziralo je posebno posvetovanje poslovnih delavcev v SOZD SŽ o razvoju; vključevala se je v razpravo o spremembah predpisov s področja varstva pri delu; organizirala je posvet predsedstva problemske konference ZKS v SOZD SŽ v zvezi z oblikovanjem stališč oziroma problematike SŽ, ki je bila posredovana preko delegatov na kongresu ZKS.

Pri povezovanju družbenopolitičnih organizacij v SOZD SŽ so bila opravljena vsa tekoča usklajevalna in administrativna dela; nemoteno je potekalo tudi delo pri opravljanju nalog v zvezi z delom samoupravnih organov za SOZD SŽ in Interno banko SŽ in pa tudi vsa ostala dela, ki so se nanašala na zagotavljanje pogojev dela ostalih služb v okviru DSSS oziroma DS IB.

Železarski globus

ZDA

Mednarodni Inštitut za železo in jeklo je objavil, kolikšno proizvodnjo surovega jekla so lani dosegle posamezne države. Pri tem je zanimivo predvsem to, da so največjo rast proizvodnje dosegle prav države v razvoju. Pri tem se zlasti odlikujeta LR Kitajska in LR Koreja. Precej je proizvodnje surovega jekla povečala tudi Turčija. Proizvodnja je najbolj nazadovala v ZDA in še nekaterih drugih razvitih državah. Na spodnji tabeli je prvih deset največjih proizvajalcev surovega jekla in Jugoslavija. V prvi koloni je proizvodnja v letu 1984, v drugi proizvodnja v letu 1985 in v tretji odstotki spremembe.

država	proizvodnja mil. ton 1984	1985	sprememba %
SZ	154,2	155,2	+0,6
Japonska	105,6	105,2	-0,0
ZDA	83,9	80,4	-4,3
LR Kitajska	43,4	46,5	+7,2
ZRN	39,4	40,5	+2,7
Italija	24,1	23,7	-1,3
Brazilijska	18,4	20,5	+11,3
Francija	19,0	18,8	-0,9
Poljska	16,5	16,6	-2,6
Vel. Britanija	15,1	15,7	+4,1
Jugoslavija	4,2	4,4	+4,5
Svet skupaj	709,9	719,9	+1,4

JUŽNA KOREJA

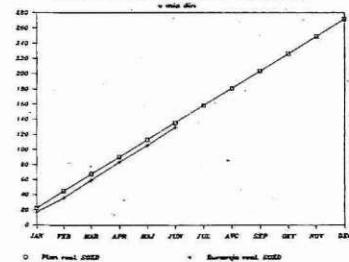
Največjo južnokorejsko železarno Pohang Iron & Steel Co. (Posco) bodo modernizirali. Najprej se bodo lotili vroče valjarne številka 2. Investicijski stroški so predvideni v višini 2,5 milijona dolarjev. Vpeljali bodo tudi računalniško vodenje proizvodnje. Delo bo opravilo ameriško podjetje Davy McKee.

2. PRODAJA Zunanja realizacija

Zunanja vrednostna realizacija v prvem polletju znaša 129,7 mio din in je za 4 odstotke pod planirano kumulativno vrednostjo. Realizacija v juniju pa že za 5 odstotkov presega planirano vrednost. Pričakujemo, da bomo že v naslednjih dveh mesecih dosegli planirano kumulativno vrednost, kar pomeni, da bomo prišli na raven cen, ki smo jih planirali za konec leta 1986. Cene so se v prvem polletju, posebno pa še v zadnjih dveh mesecih, gibale hitreje kot smo planirali. Hitro rast cen potrjuje tudi primerjava letošnje realizacije z realizacijo v istem obdobju leta 1985, kjer je indeks rasti 195.

Kumulativna količinska prodaja prvega polletja zaostaja za odstotek za proizvodnjo.

KUMULATIVNA ZUNANJA REALIZACIJA

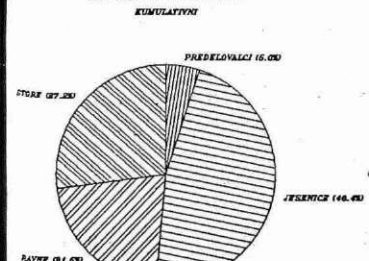
Izvoz in uvoz

Količinski izvoz v prvem polletju zaostaja za 20 odstotkov za planom, za obsegom v istem obdobju leta 1985 za 17 odstotkov. Nekoliko boljši glede na plan je izvoz junija, ki plan dosega 89 odstotkov.

Na konvertibilno področje smo izvozili 85 odstotka celotne količine izvoza in mesečni plan dosegli z 90 odstotki.

Za vrednostnim planom izvoza zaostajamo za 23 odstotkov. V juniju dosegamo mesečni plan 97 odstotno, v primerjavi z istim obdobjem leta 1985 pa smo izvozili za 13 odstotkov večjo vrednost končnih proizvodov.

KOLIČINSKI IZVOZ SOZD KUMULATIVNO

Slovenska društva v tujini

Kljub temu, da pri občinski skupščini in občinskih družbenopolitičnih organizacijah na Jesenicah delujejo komisije in odbori za spremljanje uresničevanja usmeritev na področjih mednarodnih odnosov in sodelovanja s pripadniki našega naroda v tujini, o tem malokrat pišemo. Zato je prav, da iz gradiva, ki je pripravljeno za naslednjo sejo sveta za mednarodno sodelovanje pri predsedstvu OK SZDL Jesenice na kratko povzamemo ta prizadevanja predvsem skozi prizmo sodelovanja s slovenskim kulturnoumetniškim društvom »Triglav« iz Nagolda (ZRN) in slovenskim klubom »Kanal-ska dolina« iz Trbiža (Italija).

Dvoletno sodelovanje s SKUD »Triglav«, ki je tesno povezano s pokroviteljstvom skupščine občine in OK SZDL Jesenice, je v tem trenutku takšno, da ga je potrebno usmeriti v dve smeri. Prvič, uresničevati vse dogovorjene aktivnosti na relaciji občinska konferenca SZDL z vodstvom SKUD, pri čemer je treba glavno skrb nameniti utrjevanju slovenstva, negovanju materinega jezika, pripadnosti matičnemu narodu, negovanju bratstva in enotnosti, ki je tudi v tem delu Evrope prav tako pomembno kot doma. Ob tem pa nuditi vse potrebne informacije tistim našim delavcem, ki se vračajo domov na obisk ali za stalno. Drugič, raziskati možnosti sodelovanja jeseniškega gospodarstva s sorodnimi podjetji v bližini Stuttgarta, za kar obstaja interes občinskih oblasti iz Nagolda. Vse te aktivnosti pa širiti oziroma povezovati s kulturnimi, športnimi in drugimi manifestacijami.

Obisk skupščinske delegacije Jesenic ob 1200 letnici mesta Nagold v juniju letos, ki so se ga udeležili inž. Jakob Medja — predsednik SOB Jesenice, Marjan Drolc — predsednik občinskega sveta ZSS Jesenice in Alojz Katnik — predsednik komiteja za plan, predstavlja novo izhodišče za nadaljnje sodelovanje med občinama Nagold in Jesenicami na različnih področjih življenja in dela.

Izražena želja vodstva občine Nagold za izpeljavo »pobratstva« zato ne bi smela ostati le želja, ampak cilj, v katerega uresničevanje bi se morali vključiti tudi subjekti izven občine. Pri vsem tem naj bi Slovenci organizirani v SKUD »Triglav« ter ostali jugoslovanski narodi, ki v tem mestu delujejo v okviru kluba JUGOS, morali postati trden most prijateljstva med narodi in narodnostmi Jugoslavije ter nemškimi narodi.

Ob vseh dosedanjih obiskih pri naših delavcih v tem delu Zahodne Nemčije, ki so bili koordinirani z našimi oblastmi (konzulat) ter v okviru dosedanjih pogovorov s sedanjim županom občine Nagold ter njegovimi sodelavci se zelo jasno izboljšuje tudi odnos do naših delavcev in pripravljenost pomagati pri nekaterih konkretnih željah. Pristop gospoda Schultza s sodelavci in pripravljenost skupno reševati tudi nekatere probleme (klubski prostori, del mestne knjižnice s slovensko literaturo itd.), je zelo korekten in odkrit, kar se je pokazalo tudi v javnem nastopu župana občine Nagold pri njih doma in v lanskem letu na Jesenicah.

V teh okvirih torej poteka tudi sodelovanje z našimi delavci v Nagoldu. Dosedaja aktivnost v SKUD »Triglav« (organiziranje plovov, kulturnih prireditev, vključevanje in pomoč pri organiziranju slovenskega pouka za naše najmlajše zdomce, organiziranje obiskov najmlajših v Slovenijo — na Jesenicah, v letovišču Novigrad, sodelovanje z osnovno šolo Prežihov Voranc itd.), je tudi nemškimi ljudem bolj znano, pri čem

mer so več kot v preteklosti prisotni tudi v sredstvih javnega obveščanja. Veliko bolj pozorno in realno ocenjujejo potrebe novih delavcev, ki jih, mimogrede povedano, zelo cenijo in jim zato pri določenih akcijah tudi pomagajo.

Prav iz teh razlogov lahko ocenjujemo (in takšno je bilo mišljenje predstavnikov našega konzulata), da delovanje SKUD »Triglav« in sodelovanje subjektivnih socialističnih sil naše občine na podlagi dobrega medsebojnega sodelovanja pripadnikov različnih narodov in narodnosti lahko da le dobre rezultate.

Podobno sodelovanje se razvija tudi med občinama Jesenice in Trbižem, kjer most za zblizevanje in razreševanje problemov predstavljata slovenski klub »Kanal-ska dolina«. To sodelovanje traja skoraj tri leta. Pobuda je prišla s strani mladih slovenskih intelektualcev in delavcev, ki so si kot temelj delovanja izbrali razvijati slovenski jezik in kulturo, v perspektivi pa si zagotoviti tudi ustrezne ekonomske temelje, ki bi zagotavljali obstanek Slovencev v tem delu Italije. V teh svojih hotenjih želijo združiti čimveč pripadnikov slovenskega naroda ter pri tem maksimalno prispevati tudi k dobremu sodelovanju med narodi v tem delu Evrope.

HM, HM...

Člani odbora za gospodarstvo v TOZD Vratni podboji so bili na seji dne 2.7.1986 seznanjeni, da je bilo HK Jesenice dano pet podbojev za izvedbo tombole. Pripomb niso imeli.

Vseeno pa bi se kazalo vprašati, kdo lahko kakšen izdelek TOZD komu podari mimo kakršnegakoli sklepa samoupravnih organov, pa četudi gre za hokej. Če se že gremo samoupravljanje...?!

HM, HM...

Ena od samoupravnih delovnih skupin je v zvezi s predlogom delitve sklada skupne porabe menila, da kulturi v primerjavi s športom namenjamo premalo sredstev.

»Res je«, odgovarja vodja strokovne službe, ki je predlog pripravila, »žal pa v centrih, kjer rabimo mnogo nekvalificiranih delavcev, ni prav velikih kulturnih potreb.«

Mogoče pa je prav zaradi tega potreba po smotnem investiranju v kulturo toliko večja...?!

Orejhnik

Tudi v tem prostoru se je dejavnost kluba odrazila na mnogo boljšem skupščinskem sodelovanju, ki sedaj ne predstavlja le manifestacij kot Tek treh dežel, Srečanje na tromeji ali Olimpiada, temveč tudi odkrite želje po gospodarskem in drugem sodelovanju. Lahko z veseljem ugotovimo, da so v dosedanjih pogovorih vodstev obeh občin, ko so se razreševali tudi konkretni problemi, skoraj redno sodelovali tudi predstavniki kluba. Le-ti pa se vedno udeležujejo manifestacij in kulturnih prireditev v naši jeseniški občini.

Vsekakor je takšno sodelovanje potrebno širiti, predvsem pa članom SK »Kanal-ska dolina« nuditi tisto konkretno pomoč, ki bi v danih razmerah spodbujala takšne aktivnosti, za katere bi se zagrelo kar največ Slovencev onstran italijanske meje. Nenazadnje tudi zato, da se pomen delovanja tega mladega kluba v okviru osrednje slovenske organizacije Slovencev v Italiji (SKGZ) še poveča. Ne smemo namreč prezreti dejstva, da Slovincem v tem delu Italije zadnjih štirideset let ni bilo lahko, zato moramo podpirati vsako njihovo organizirano aktivnost, ki ni naperjena proti dobremu sodelovanju znotraj slovenske skupnosti, oziroma proti sodelovanju različnih narodov in narodnosti.

Na Hrušici so praznovali

V krajevni skupnosti Hrušica se vsako leto v juliju spominjajo tragičnega dogodka, ko so Nemci 27. julija leta 1942 na Belem polju ustrelili 46 talcev s Hrušice, Jesenic in Javornika. Tudi letos so v spomin na ta dogodek organizirali več prireditev. Najprej so se na tovariškem srečanju zbrali borci, člani ZRVS in mladi. Navzoče je pozdravil predsednik krajevene organizacije ZB NOV Hrušica Jaka Smid, slavnostni govornik pa je bil predsednik občinskega odbora ZB NOV Jesenice Stane Križnar.

V počastitev praznika na Hrušici so organizirali tekmovanje v streljanju z zračno puško in namiznem tenisu ter turnir v malem nogometu. Z osrednje slovensosti, ki je bila pred domom Ivana Krivca, so odnesli venec k spomeniku padlih talcev na Belem polju, v kulturnem programu pa je nastopil Pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Krajani Hrušice pa so se tudi letos poklonili spominu padlih talcev na grobovih v Begunjah.

J.Rabič

Letovanje v Crikvenici malo (ali skoraj nič) drugače

V zadnji (28/29) številki Železarja sem prebral članek Simone Petrič, ki je bila navdušena nad letovanjem v Crikvenici. Tudi sam sem bil navdušen nad obnovljenim počitniškim domom. Pa ne zaradi razkošja ali velikosti jedilnice, ampak preprosto zato, ker Jeseničani tako težko zgradimo kakršenkoli objekt, ki služi rekreaciji, oddihu, kulturi in še marsikomu drugemu.

Seveda me moti občutek, da bi bil lahko dom večji, udobnejši, vendar pa ne poznam razlogov, zaradi katerih ni tako. (Slišal sem, da večja gradnja ni bila dovoljena.) Jeseničani imamo gotovo precej nesrečno roko z lokacijami, ki smo jih v preteklosti imeli ob jadranski obali. Vsem nam je najbolj v spominu »nesrečna« Baška, letovišče v Novemgradu gotovo ni za vzor, kamp v St. Ivanu pri Umagu ima sicer še petdeset lokacij za prikolic in šotore, vendar pa je že povsem odprtega tipa; letoviški kompleks v Biogradu je tudi že zdavnaj zaostal za letovišči in hoteli, ki rastejo okrog njega itd. Tako je pravzaprav najbolje urejena Crikvenica, ki je z adaptacijo veliko pridobila, vendar pa je v svoji lokaciji vse preveč stisnjena in gotovo ne more v celoti zadovoljiti potreb po aktivnem letovanju delovnega človeka.

To razmišljanje me je nekako pripeljalo do tistega, zaradi česar sem se sploh namenil opisati vtise z letovanja v Crikvenici. Prostora okrog počitniškega doma v Crikvenici je po

adaptaciji še precej manj in vsi spremljevalni objekti so stisnjeni za-
da. Vzorno je urejeno otroško igrišče z vsemi napravami (gugalnicami, mizo za namizni tenis), manj vzorno pa igrišče za balinanje. Če odštejem šest šahovskih garnitur, knjižnico, televizijo in radio, je to ves repertoar možnosti, ki jih nudi letovišče v Crikvenici za aktivno preživljanje dopusta. Res, da je veliko dopustnikov najraje na plaži, vendar pa bi vsaj na primer odbojcarsko igrišče gotovo zapolnilo to vrzel (Biograd to možnost ima). V Crikvenici te možnosti ni, zato bi bilo potrebno izkoristiti tiste, ki jih Crikvenica ima. In tako sem tam, kjer bi lahko članek začel. V desetih dneh dopusta je bilo v Crikvenici prav malo tistega, kar mi bo ostalo v spominu (če seveda odštejem izredno ljubeznivo osebo, solidne cene, odlično hrano in morda še kaj). Veliko sem pričakoval od rekreatorja, ki naj bi skrbel za prazen, brezdelni čas, vendar pa rekreator tokrat ni imel srečne roke. Naj omenim samo to, da ni bilo organizirane niti enega izleta, da so tekmovalna v balinanju, šahu in namiznem tenisu imela tudi po dva udeleženca, da za neplavalce ni bila organizirana plavalna šola, da sta bila spoznavni in (malo manj) zaključni večer dolgočasna itd. Gotovo bo morala Železarna več razmišljati o rekreatorjih, če pa so težave s kadri, potem je gotovo bolje, da tega ni (pa še ceneje je). Kljub moji intervenciji, da je veliko otrok, ki bi se radi naučili plavati, ni bilo iz tega ničesar (naj pa povem, da so moji otroci to možnost pred osmimi leti imeli). Še sreča, da sem s seboj pripeljal jadrnalno desko, da sem vsaj nekaj dni zabaval sebe (in seveda vse ostale na obali). Ironija pa je tudi tu, saj ima prav Crikvenica odlične pogoje za jadrnanje z jadrnalno desko, ni pa »stalnega« surfa, saj bi lahko bil tam celo sezono. Tako pa je samo dan pred tem kolega odpeljal »svojega« domov, jaz pa sem s »svojim« prišel v Crikvenico (oba sva si seveda desko izposodila v Železarni).

Menim, da bi se marsikdo zadovoljnejši vrnil na delovno mesto, če bi bilo samo malo več razumevanja, predvsem pa volje, da se delavcu, od katerega zahtevamo delovne rezultate, ponudi ne samo hrana in postelja, ampak tudi nekaj več.

Presenečen sem bil nad (in to je gotovo ena od odličnih idej tudi za naslednja leta) idejo sindikata, da člani likovne skupine Dolik predstavijo v jedilnici svoja likovna dela. Seveda pa bi jedilnica lahko nudila zavetje tudi spoznavnim in zaključnim večerom, ne pa da je bil (ker je pač tak hišni red) kljub slabemu vremenu zaključni večer zunaj pred domom, ki je po adaptaciji mnogo premajhen.

S tem pisanjem nimam namena odpirati polemike, želim predvsem tistim, ki odločajo o tem, kakšen naj bo naš dopust, da bi imeli malo več domišljije, pa včasih malo ostrejšje kriterije pri izbiri rekreatorjev.

Tone Konobelj

Elektroenergetski sistem za Jeklarno 2

Ob načrtovanju Jeklarn 2 in pridobivanju soglasij za gradnjo je bila oskrba z električno energijo eden od odločilnih dejavnikov. Pri tem gre za splet tehničnih rešitev, ki se v končni fazi kažejo tudi kot dejavniki varstva okolja in ekonomske kategorije. Vse te bomo pred zagonom Jeklarn 2 morali upoštevati in izpolniti.

Za oblikovanje elektroenergetskega omrežja po dograditvi Jeklarn 2 smo predpostavili, da bomo v končni fazi imeli v Jeklarni 2 dve elektro peči s transformatorji po 60 MVA in VAD napravo s transformatorjem 12 MVA. K temu je treba dodati še pomožne naprave, ki bodo napajane preko 17 transformatorjev po 1 MVA in visokonapetostne motorje za ventilatorje odpraševalne naprave. Tako velike dodatne obremenitve obstoječe električno omrežje ni sposobno prevzeti.

I. ELEKTRIČNA OBLOČNA PEČ KOT BREME ELEKTRIČNEGA OMREŽJA

V zadnjih letih so se električne obločne peči bistveno povečale, tako po velikosti kot po električni moči. Posledice bistveno povečane

ga odvzema moči iz električnega omrežja pa čutijo tudi vsi drugi porabniki električne energije, ki so priključeni v skupni točki odvzema (PCC — point of common coupling).

Oglejmo si najprej, kako deluje elektro peč.

Moderne trifazne peči, ki imajo elektrode in dovode od transformatorja do elektrod razporejene v enakostraničnem trikotniku so z električnega stališča simetrične. Če privzamemo polno električno simetričnost, potem za teoretično obravnavo lahko trifazni sistem razdelimo na tri identične enofazne sisteme.

Pečni uporovni tokokrog v vložku med elektrodami je kombinacija vezave trikota in zvezde. V zvezdni vezavi teče tok med elektrodami, talino in dnom peči, ki tvori nevtralno točko. Razdalja med elektrodami je izbrana tako, da prevladuje vezava v zvezdi. Upornost peči med elektrodami in dnom peči se spreminja z dviganjem in spuščanjem elektrod.

Induktivne fazne reaktance za električni sistem peči se lahko seštejejo v skupno reaktanco X_L , ki se zelo malo spreminja.

V praksi se sprememba običajno zanemari in se X_L obravnava kot konstanta peči.

Tudi omske upornosti na faze v pečnem transformatorju, v dovodih in elektrodah lahko združimo v skupno upornost r in jo tudi obravnavamo kot konstantno.

Delovna upornost po fazi R_g je definirana kot ekvivalentna upornost vložka med elektrodami in dnom peči

$$R = R_f + r \dots \dots \dots 1$$

in skupna bremenska impedanca peči

$$Z = \sqrt{(R_f + r)^2 + X_L^2} \dots \dots \dots 2$$

V tem izrazu je vključena tudi kratkostična reaktanca in upornost pečnega transformatorja. Za teoretično obravnavo privzamemo omrežje z neskončno kratkostično močjo in idealni pečni transformator, ki nima kratkostične impedance in ne povzroča sprememb faznega kota napetosti in tokov.

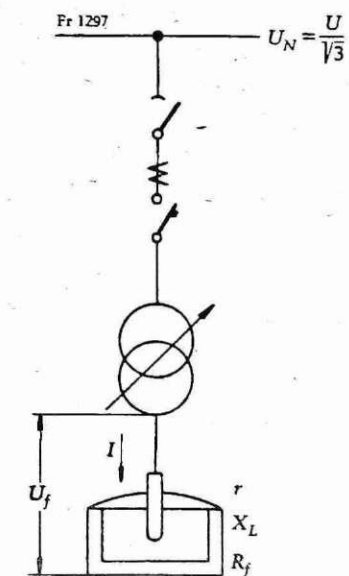
Slika 1 prikazuje enopolno shemo trifazne peči z regulacijskim pečnim transformatorjem. Slika 2 pa kaže pripadajočo enopolno shemo ene faze peči.

Skupni padec napetosti na upor $R_f + r$ in reaktanci X_L pečnega sistema je znan kot napetost peči.

$$U_f = k U_N \dots \dots \dots 3$$

kjer pomeni U_N primarno fazno napetost mreže in k prestavno razmerje pečnega transformatorja.

Če držimo U_f konstantno, R pa spreminjamo, je možno pokazati, da je vrh vektorja to

Slika 1
Enopolna shema trifazne peči

Sprememba prispevnih stopenj

Pod tem naslovom je bil v 25. številki Železjarja objavljen prispevek Božidarja Lakote (CPSI) kot analiza pripomb delavcev Železarn na gradivo, ki smo ga v skupni strokovni službi SIS skupaj z izvajalci in sekretariatom za občo upravo in splošne zadeve skupščine občine Jesenice pripravili za obravnavo v skupščinah SIS in občinski skupščini.

Namen tega prispevka je dodatno osvetliti sistem oblikovanja in spreminjanja prispevnih stopenj za financiranje takojmenovanih »občinskih« szamoupravnih interesnih skupnosti, to pa so zdravstvo, izobraževanje, otroško varstvo, kultura, telesna kultura, socialno skrbstvo, zaposlovanje in raziskovanje.

V občini vsako leto sprejmemo resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine v tekočem letu, ki je letni izvedbeni dokument srednjeročnega družbenega plana. V tej resoluciji so tudi opredeljena osnovna delitvena razmerja dohodka.

Pa pogledimo kako so se stvari gibal v preteklosti. Sredstva za SIS družbenih dejavnosti (govorimo predvsem o občinskih sredstvih) so bila v preteklem srednjeročnem obdobju vseskozi omejevana — morala so zaostajati od 35 do 10 odstotkov za rastjo dohodka v občini. Ob tem pa pravic in dejavnosti nismo bistveno omejevali, celo nasprotno, pravice smo širili (otroško varstvo, socialno skrbstvo, zaposlovanje, zdravstvo itd.). Vse to pa je seveda povzročalo, da sredstev za normalno obnovo (osnovnih sredstev), osebne dohodka in pokrivanje materialnih stroškov enostavno ni bilo zadosti. Sedaj smo na točki, ko s sredstvi, ki jih za to namenimo, ne moremo pokrivati vsega tistega, kar smo v preteklih letih razvili. ZATO JE OSNOVNA USMERITEV — VEČ USTVARITI, DA BOMO LAHKO ZA TO PODROČJE TUDI VEČ NAMENJALI.

In kako je v letošnjem letu oziroma v tem srednjeročnem obdobju? V družbenem planu občine Jesenice za obdobje 1986 — 1990 ter v samoupravnih sporazumih o temeljnih planov SIS družbenih dejavnosti v občini (le-ti so bili sprejeti v skupščinah — občine in SIS ter v OZD v občini) je zapisano, da bodo sredstva za SIS družbenih dejavnosti rasla skladno z rastjo dohodka v občini. To torej pomeni, da je osnovno delitveno razmerje določeno. Za kolikor se bo povečal dohodek gospodarstva občine Jesenice v primerjavi s preteklim letom, za toliko se lahko v globalu (vsa sredstva občinskih SIS skupaj) povečajo sredstva za uresničevanje programov v občinskih samoupravnih interesnih skupnostih. Pri tem je seveda pogoj — da se izvajajo dogovorjeni programi ter da so upoštevani osnovni kazalci — rast osebnih dohodkov (kot v gospodarstvu občine), rast materialnih stroškov — enotno izhodišče Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje ter amortizacija od 80 do 100 odstotkov.

Enako je zapisano tudi v resoluciji za leto 1986. PRISPEVKA STOPNJA JE TOREJ (poenostavljeno rečeno) MATEMATIČNI IZRACUN V RESOLUCIJI (OZIROMA PLANSKIH DOKUMENTIH) ODPREDELJE- NIH DELITVENIH RAZMERIJ. Torej ne gre za nobeno kršenje samoupravnih pravic, saj smo resolucijo sprejeli v občinski skupščini kot najvišjem samoupravnem organu občine v vseh treh zborih.

In kaj vpliva na določanje oziroma spremembo prispevnih stopenj? Osnovni podatke, ki ga posreduje Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje, je realizirana masa bruto osebnih dohodkov delavcev v občini

v preteklem letu. Le-ta za tekoče leto povečamo s planirano rastjo osebnih dohodkov v občini, zato je še kako pomembno, da se v gospodarstvu »držijo« resolucijskih usmeritev, sicer je nemogoče obvladovati gibanja na področju porabe. Drugi podatek je (po resoluciji) dovoljena rast sredstev za SIS družbenih dejavnosti v občini (ki je odvisna od rasti dohodka v občini).

Škarje in platno ima torej v roki gospodarstvo.

Rekli boste, kaj pa, ko se osebni dohodki povečujejo bolj, kot smo načrtovali in so torej tudi prilivi večji. Res je, toda tudi v planske dokumente smo zapisali, da imajo delavci v negospodarstvu pravico (ob izpolnjevanju dogovorjenih programov) do enake rasti sredstev za osebne ohodke kot delavci v gospodarstvu občine. To torej pomeni, da je potrebno ob odstopanju od prvotno začrtanih izhodišč — na primer rasti dohodka, rasti osebnih dohodkov, rasti materialnih stroškov, valorizirati tudi te postavke z novimi izhodišči. Samo letošnji primer: ob planiranju v začetku leta smo morali upoštevati pri »občinskih« programih SIS družbenih dejavnosti naslednja izhodišča: rast osebnih dohodkov — indeks 154 v primerjavi z letom 1985 (določeno v resoluciji), rast materialnih stroškov indeks 150 v primerjavi z letom 1985 (to je bilo enotno plansko izhodišče, čeprav je bila že prenešena inflacija iz leta 1985 blizu te številke). Kmalu po začetku leta pa smo ugotavljali, podatki iz periodičnih obračunov pa so to potrdili, da se teh razmerij ne držimo in Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje je posredoval nova izhodišča za planiranje — rast osebnih dohodkov indeks 197 (ob polletju načrtujemo v občini Jesenice rast osebnih dohodkov v primerjavi z letom 1985 indeks 165), rast materialnih stroškov — indeks 190 v primerjavi z letom 1985. Vidimo torej, da se že na polovici leta ne držimo prvotnih usmeritev. To pa se seveda odraža tudi na področju družbenih dejavnosti. Otrok v vrtcih ali šolah zaradi tega, ker družba nima zadosti sredstev, ni nič manj; tudi v zdravstveni dom ali bolnico zato ne hodimo manj, delavci v teh ustanovah pa svoje delo morajo opravljati, plačevati material po cenah, ki veljajo na tržišču in se ob tem otepati s številnimi problemi, med katerimi je zastarelost osnovnih sredstev prav gotovo zelo velik.

Ko govorimo o obremenitvah in o tem, kakšne so, povejmo še nekaj drugih podatkov. Po višini obremenitev za »občinske« SIS smo med 66 slovenskimi občinami na 64 mestu. Najvišja obremenitev je v občini Idrija — 29,87 odstotka, najnižja v Trzinu — 20,14 odstotka. Jesenice pa imajo 21,18 odstotka (v to obremenitev je sedaj vključena tudi obremenitev za skupnost otroškega varstva Slovenije (2,47 odstotka — za poročniško, ki smo jo prikazovali v bilanci republiških SIS).

In še realizacija prihodkov SIS družbenih dejavnosti v občini v prvem polletju v primerjavi s planiranimi sredstvi za celo leto (v skladu z resolucijo). Idealni odstotek realizacije je 50, dejanska v prvem polletju

pa je 42,2 odstotka, torej krepko pod planirano.

Res pa je tudi, da smo po standardu (ki ga merimo v primerjavi s tistim minimalnim, ki je opredeljen z zakonom) med bolj razvitimi v republiki (glede dostopnosti do zdravstvenih storitev, v otroškem varstvu po deležu vključenih otrok v predšolsko vzgojo, v osnovnem izobraževanju itd.) Iz tega pa izhajajo tudi obveznosti do republiške solidarnosti. Le-te so v letu 1986 v primerjavi z letom 1985 večje za 288 odstotka (indeks 388).

Morda še ena primerjava. Oglejte si podatke v letošnji majski številki Delegata, kjer so nanizani podatki o gospodarstvu v občini v letu 1985. Lani smo za vse občinske SIS namenili nekaj več kot 2,54 milijarde din ali manj, kot so znašali takojmenovani drugi materialni stroški gospodarstva občine oziroma manj kot je gospodarstvo razporedilo za svoje delovne skupnosti (2,85 milijarde din).

Ob koncu pa še to: prav je, da redno in stalno spremljamo gibanje prispevnih stopenj oziroma obveznosti gospodarstva, saj le tako lahko uresničujemo svoje samoupravne pravice razpolaganja z ustvarjenim dohodkom. Toda prispevne stopnje niso samo tiste »občinske«. Le-te predstavljajo manjši del (9) vseh obveznosti, ki jih v letu 1986 plačuje gospodarstvo iz dohodka, osebnih dohodkov ter zbiranja sredstev iz čistega dohodka. Podrobno si to lahko ogledate v Poročevalcu SRS (številka 18/1 — 16.6.1986), tukaj pa naj jih le naštejemo:

1. Obveznosti iz dohodka:

- prispevek za usmerjeno izobraževanje: prispevek izobraževalni skupnosti Slovenije in prispevek posebnim izobraževalnim skupnostim,
- prispevek za raziskovanje: prispevek raziskovalni skupnosti Slovenije in prispevek posebnim raziskovalnim skupnostim ter prispevek občinski raziskovalni skupnosti,
- prispevek občinski skupnosti zdravstvenega varstva,
- prispevek skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja (za nesreče pri delu in poklicne bolezni, prispevek za zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanjem ter posebni prispevek SPIZ),
- prispevek občinski skupnosti za zaposlovanje,
- stanovanjski prispevek (solidarnostni del: solidarnost v republiki, solidarnost v občini,
- davek iz dohodka TOZD,
- dodatni davek iz dohodka TOZD po posebni stopnji,
- izdatki za ohranitev delovnega in življenjskega okolja: splošni vodni prispevek, vodni prispevek po odločbi, prispevek za varstvo pred požarom,
- članarine in prispevki gospodarskim zbornicam in drugim druženjem OZD: prispevek gospodarski zbornici Slovenije, prispevek gospodarski zbornici Jugoslavije, prispevki splošnim druženjem v SRS, prispevki splošnim druženjem v Jugoslaviji, prispevki medobčinskim gospodarskim zbornicam,
- izdatki za plošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito: prispevek za financiranje SLO in DS ter prispevek za pokrivanje nadomestil osebnega dohodka delavcem, ki v delovnem času opravljajo dolžnosti na področju SLO in DS,
- kazni, takse in sodni stroški,
- zavarovalne premije,

- prispevek solidarnosti iz dohodka TOZD,
- prispevek za skupno komunalno rabo,
- nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča,
- prispevek za zaklonišča,
- prispevek za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva,
- prispevek za pokrivanje dela stroškov enostavne reprodukcije v ŽG Ljubljana,
- prispevek za pokrivanje izgub v elektrogospodarstvu in premogovništvu v letu 1985,
- prispevek za financiranje del v razširjeni gozdni reprodukciji (plačujejo TOZDi s področja mehanične in kemične predelave lesa),
- prispevek za usposabljanje zemljišč za družbeno organizirano kmetijsko proizvodnjo,
- prispevek za obrambo pred točo (OZD primarne in sekundarne kmetijske proizvodnje ter OZD tercialne proizvodnje),
- prispevek za pospeševanje kmetijstva,
- prispevek za štipendiranje.

2. Obveznosti iz bruto osebnih dohodkov:

- a) SIS družbenih dejavnosti:
  - prispevek za skupnost otroškega varstva Slovenije,
  - prispevek za kulturno skupnost Slovenije,
  - prispevek za občinsko skupnost otroškega varstva,
  - prispevek za občinsko izobraževalno skupnost,
  - prispevek za občinsko kulturno skupnost,
  - prispevek za občinsko telesnokulturno skupnost,
  - prispevek za občinsko skupnost socialnega skrbstva,
  - prispevek za zdravstveno zavarovanje,
  - prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

b) davki in ostali prispevki iz osebnih dohodkov:

- republiški davek iz osebnega dohodka,
- posebni republiški prispevek za intervencije v proizvodnji hrane,
- posebni republiški prispevek za republiške blagovne rezerve,
- občinski davek iz OD,
- posebni občinski prispevek za intervencije v proizvodnji hrane,
- posebni občinski prispevek za občinske blagovne rezerve,
- dodatni prispevek solidarnosti.

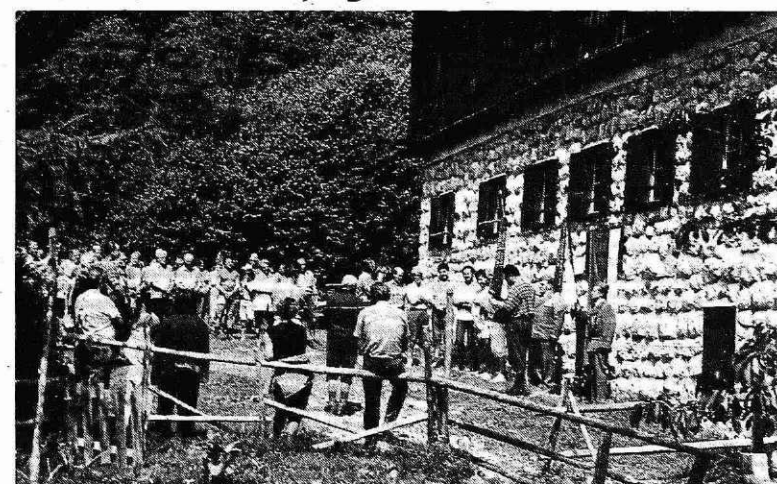
3. Obvezno združevanje sredstev iz čistega dohodka:

- obveznosti za hitrejši gospodarski razvoj manj razvitih SR in SAP Kosovo,
- združevanje sredstev za gospodarsko infrastrukturo po enotnih virih, osnovah in merilih: za elektrogospodarstvo, za železniško gospodarstvo, za luško infrastrukturo, za SIS za nafto in in plin, za cestno infrastrukturo, za letališko infrastrukturo,
- združevanje sredstev za elektrogospodarstvo in premogovništvo: uporabniki na napetosti 110 KW, uporabniki na napetosti 1-35 KW, uporabnikina napetosti 0,4 KW, združevanje sredstev za nujne potrebe reprodukcije v premogovništvu,
- združevanje sredstev za PTT promet,
- obvezno združevanje sredstev rezerv: za republiški sklad, za občinski sklad,
- združevanje sredstev za stanovanjsko gradjo: vzajemnost na ravni republike, vzajemnost na ravni občine,
- združevanje sredstev za komunalno gospodarstvo.

Če vse to seštejemo, je to 49 vrst prispevkov in davkov oziroma 70 različnih vrst (od tega občinskih 9). In tudi o teh odločajo naši delegati, seveda na različnih ravneh. Za vse to (in ostalo poleg) moramo ustvariti sredstva s svojim delom.

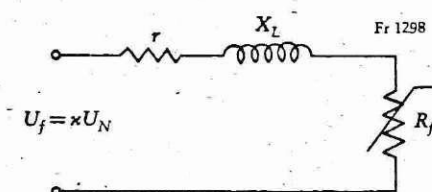
Rina Klinar

Spominska plošča na Valvazorjevem domu

V počastitev dneva vstaje so na Valvazorjevem domu pod Stolom odkrili spominsko ploščo. V bližini tega doma se je od leta 1942 do leta 1943 zadrževal okrožni komite KPS in okrožni odbor OF za Jesenice. Na slovesnosti so se zbrali borci, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in tudi precej planincev. Zbrane je najprej pozdravil predsednik odbora aktivistov OF za jeseniško okrožje Peter Gluhar-Petko, v nadaljevanju pa je govoril predsednik krajevne organizacije SZDL Zirovnica Iztok Federl. Ploščo je odkril Valentin Dolar - Čiro, ki je bil takrat kurir okrožnega komiteja KPS. Praznična vzdušje ob Valvazorjevem domu je z izbranim programom zaokrožil oktet DPD Svoboda France Prešeren Zirovnica Breznica.

Tekst in foto: J. Rabič

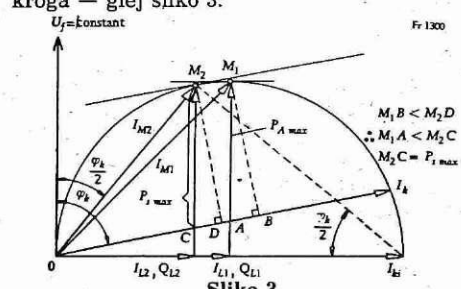

Slika 2
Nadomestna shema ene faze peči.

ka krog, ki gre skozi izhodišče koordinatnega sistema in ima polmer vzdolž abscisne osi. Numerična vrednost premera je

$$I_{ki} = \frac{U_f}{X_L} \quad (4)$$

I_{ki} je znan kot idealen kratkostičen tok tokokroga — glej sliko 3.

JULIJAN O

Na krotko Lucijevo vprašanje pa mu konec koncev niti ni bilo treba odgovoriti. Ta hip je namreč privezal svojo barko k omizju nov prišlek: Markiz, nihče drug kot on. Markiz s svojim širokim vitmanovskim nasmehom, s svojo labodjo hojo, ali, recimo rajši, s svojo hojo pijanega mornarja. Tudi stati je znal tako, kakor da bo zdaj zdaj omahnil, nemara kar od vznemirjenosti nad srečanjem. Markiz je namreč po svoje vedno nadelan, za to mu ni treba zaužiti niti kapljice alkohola — in tudi pretvarjati se mu ni treba.

Najprej se je obrnil k puncam, se pravi k Jasni in Svetlani. Morda jima ni niti segel v roko — ali pa samo na kratko — in vendar si dobil občutek, da ju dolgo časa pohotno objema. Potem je spet z enim samim pogledom svojih toplih rjavih oči stisnil na svoje prsi vse preostalo omizje: vse skupaj in vsakega posebej. Ob tem je bilo jasno, da bo prisedel, preden ga bo kdo utegnil povabiti. Ne da bi slekel bundo, je primaknil stol, z vajenim gibom obesil svoj staro hipijevsko torbo na naslanjalo. Pri tem se je obnašal nekako tako, kot nekdo, ki se v svoji delavnici pripravlja, da se bo lotil vsakdanjega opravila.

80Saj se poznamo, je pri tem preprosto pripomnil. G.Lucij je namreč napravil gib z dlano, ko da ga hoče predstaviti. Poznam vse, je ponovil Markiz: posebno pa tovariša Jelovška. Ali ne, tovariš Jelovšek?

Moral si ga poznati tako dobro, kot ga je poznal tovariš Jelovšek, da si bil na jasnem: Markiz ni ne pijan ne nesramen. In to tudi nikoli ne bo, čeprav se bo vse starodreviško v nas ves čas zdrzevalo ob njegovem obnašanju.

Markiz je bil zdaj tu za to mizo — če izvzamemo Svetlano — najmlajši. Vsekakor mlajši od Vilija. Julijana se je takoj polotil tisti čudni občutek, ki se mu strokovno pravi deja vu, izgovorjeno po francosko: občutek, da se je vse to že nekoč dogajalo. Kakor da je na poplesujoči barki, na katero je ta hip stopil izkušen krmar! Kajpak krmar, ki se zaveda, — vseskozi zaveda — kapitanove neme prisotnosti. Ta krmar je bil kajpak Markiz, tista »nema prisotnost« pa cika na g.Lucija. Seveda zdaj malo pretiravamo: g.Lucij ni molčal, imel pa je manj povedati kot kdajkoli prej: kolikor je Julijanov spomin segal nazaj v predzgodovino.

VTISI z razstave olj in pastelov Lucija Bega, posebej vtisi ob ciklu podob o Kristusovem trpljenju (Pretpokano iz Julijanovih dnevniških zapiskov za l.1977.)

»G.Lucij si predstavlja Kristusa kot temnolasega in temnopoltga mladeniča zelo nežnih oblik, s komaj zaznavnim pubertetnim puhom na licih. Vse naše predstave o telesni podobi mitskega Odraslenika postavlja na glavo. Sicer pa mi je jasno, da to ni bilo delano po naročilu cerkvenih struktur. P.B. mi je povedal, da je g.Lucij za to dobil štipendijo neke tuje ustanove. Stavim, da je Lucij to dejstvo — da je prejemal štipendijo — nekako povezal s svojo večno mladostjo. Umetniška štipendija ni isto kot študentska, vendar zbujala asociacije nanjo. Sicer pa je g.Lucij že zdaj po svoje priredil tisto reko, po katerem umre mlad, kogar bogovi ljubijo: kogar bogovi ljubijo, ostane mlad do poznih let, mlad, ali pa vsaj približno tako mlad, kot je g.Lucij Bego.«

»Obstal je nekje tam, kjer se fauvizem prevesi v ekspresionizem. Če gledamo na te podobe zgolj likovno (barve, konture, kompozicija, mikrostruktura), to ne bi bil pravi kič. Kičasta je seveda predvsem vsebina. To, da zdaj z učiteljsko dvignjenim prstom govorim o kičasti vsebini, je mogoče prav trapasto. Hebi se, Hovanovič! (V Julijanovih zapisnikih občasno kar mrgoli podobnih čudskih vzklikov.)

»Posebnost v Lucijevem pojmovanju slikarske zgodbe je ta, da je on sam, slikar, vedno prisoten v sliki. Ne gre toliko za vnašanje lastnih duševnih vsebin v portretirance, pač pa za nekaj drugega: ko gre na primer za bičanega Kristusa, dobi občutek, da je bil slikar tisti, ki je bičal. Bičani je namreč upodobljen, da se tako izrazim, z mučiteljevega položaja. Slikar bi lahko, na primer, ko upodablja svoje vidno polje, mirno naslikal zraven še svojo desnico, v kateri bi čopič. V desnici pa ni čopiča, pač pa je bič. Zato naslika Lucij v zraku vijugo biča iz hipopotamusove kože. (Ne vem, ali so take biče že izdelovali v svetopisemskih časih, nemogoče ni.) Gre torej za to, da slikar zavzame v prostoru mučiteljev položaj. S

tem pa seveda namiguje tudi na ustrezni psihični položaj, ali, morda bolj po njegovo: njegov eksistencialni položaj. Kar bi se po domače reklo: glej, mi vsi smo mučili mladega Kristusa: jaz tudi. Iz česar seveda sledi vprašanje: ali si tudi ti mučil mladega Kristusa?»

»Poskusil bom opisati eno izmed teh podob. Tisto, kar naj bi bil Kristus — nikjer ne piše, da je to Kristus, ampak kdo ne bi tega uganil! — stoji privezano — na kaj? Tu je težava. V zadregi smo. Vidimo vezi, ne vidimo pa ne kola ne česa podobnega. Mučeni je gol, njegova polt se preliva v raznih olivnih odtenkih. Stojimo na vrhni terasi stolpnice: terasa je tlakovana s pravokotnimi betonskimi ploščami, slikar pa je prostor upognil in tako ti talni pravokotniki obdajajo osrednjo postavbo kot nekakšna kletka. Kletka je prozorna, v ozadju lahko vidimo obrise drugih stolpnice. Podrobnosti so zabrisane: vse to je lahko prav tak Savska kolonija kakor Jeruzalem.«

»Rablja ne vidimo, vidimo pa predvsem Kristusov obraz, ki se resnobno zazira sem. Kristus naju (slikarja in mene, ki gledam podoben) »preiskuje« motri. Sicer pa je to nekakšen dolgolasec, ki si bo zdaj zdaj popravil lase s tistim gibom, ki je bil nekoč značilni ženski gib, pridržan za posebno vrsto zapeljivih mladih žensk (zdaj pa ni več).«

STAREJŠI Julijanovi zapiski so polni odmevov nekakšne potlačene zadrege: kakor da se čuti dolžnika, ker ni znal dati Luciju Begu tistega, kar je ta od njega pričakoval. Pravzaprav g.Lucij sam pri sebi ne bi uporabil izraza »pričakoval«, pač pa »terjal«. Gre za moralno terjatev: Julijan naj bi bil toliko močan, da bi zdržal, da ne bi omahnil. Kaj naj bi zdržal? Spogled s tragično veličino Lucijevega slikarskega genija. G.Lucij je v tistih mitskih časih večkrat postavil svojega mladega prijatelja pred kakšen umotvor, se ustopil poleg njega in ga nalahno držal za rame: ali bo Julijan kom veličini toga patosa? Ali bo dovolj jasnoviden, da bo prodir v srž tega novega (absolutno novega), kar prinaša novo Begoovo delo? Iz mnogih Julijanovih zapisov lahko razberemo mučno zadržko, ker nikoli ni znal razbrati tega, kar je mojster pričakoval.

Julijanova duševna ohromelost (pred Lucijevimi podobami) je mogoče izvirala od tod, ker bi bil moral, če bi pustil svojo resnično misel, da bi mu prišla v zavest, govoriti o leplosti. In o sto petindevetdesetm doživljanju lepih zgodb.

ODMEVI Durrellovega Aleksandrijskega kvarteta. Julijan gleda na svojega nekdanjega duhovnega vodjo Lucijana Bega skozi prizmo tega vzhodnjaškega romana. Kadar premišljuje o slikarju Luciju Begu, se poda v trpkodehteče ozračje pripovedi o starodavnem mestu. Vzemimo na primer bič, katerega vijugo je videl Julijan na neki Begovi podobi: ta bič naj bi bil »izrezan iz hipopotamusove kože«. Dejansko poznamo bič iz kože nilskega konja — od kod? — iz romanov Karla Maya in iz Aleksandrijskega kvarteta. (S takim bičem je ubijala skrivnostna oseba iz tega romana: Nessimov brat.)

Še ena vzporednica: tiste štiri temno vijolične lise na olivni polti, usta, glavnica uda, prsni bradavici, — to naj bi bila znamenja, po katerih se prvotno zariše križ. Od kod to, da Julijan v svojem romanu daje tak mistični pomen mestom, kjer je koža preluknjana, robovom, eroginim conam? Julijan je seveda bral Freuda in njegove naslednike, o tem imamo dovolj dokaznega materiala.

Gre pa predvsem za to: Julijan tu napravi bogokletsko povezavo: najozja področja čutne slasti navezuje na religiozni simbol, in to prav na simbol trpljenja, odrekanja. Od kod to? Julijan se očitno trudi, da bi v svojem romanu zarisal arabesko, na kakršno je naletel v Aleksandrijskem kvartetu. Durrell tam daje podobne »globinske« razlage, ko nam skuša dopovedati, zakaj med molitvijo klečimo: zato, pravi, ker klečimo tudi takrat, kadar vstopamo v žensko. Šlo naj bi za simboličen akt, ki nakazuje, da se na mističen način vračamo v pred-stanje, ali: da se združujemo s tistim, kar nas je ustvarilo. — Štiri vijolične lise naj bi na podoben način razložile, zakaj se kristjani križajo.

Iz Julijanovih dnevniških zapisov ni mogoče razbrati, da bi se izrecno zavedal te težnje (namreč, da bi posnemal Durrellove pisateljske prijeme). Pač pa seveda naletimo na obilo mest, iz katerih veje Julijanova prevzetost od teh »orgij vzhodnjaškega romantizma«.

OD KOD Julijanu potreba, da knjiži svoje početje na konto prepisovanja (saj je jasno, da je prav on avtor »opomba«, ki naj bi jih dodal neznani izdajalec)? Zakaj kaže videz, ko da mu ne bi bilo do tega, da se mu priznava status ustvarjalnega človeka?

Dejstvo je, da je ena izmed temeljnih potez njegovega značaja — njegov otročji negativizem — zakamufirana z mnogimi navideznimi in drobnimi prilaganji. Tu je gon po zanikanju vsega, ki pa se noče kazati kot tak. Zanikati je treba tudi samega sebe, vsakega sprotne samega sebe.

JULIJAN po drugi strani spet pristaja na vse, vedno znova se postvarja, najde samega sebe v okviru svobodne menjave idej, v okviru mistične soudeležbe pri tujih verovanjih. Dosledno pa ostaja imun za čarno moč modnih besed, tistih, ki dajejo uporabniku določeni status. Kajpak, kot večni odpadnik ne trpi nobenih stanovskih žargonov, abrakadaber. Na primer: lahko bi dokazali, da je Julijan v letu 1978 (to je leto, ko piše »svoj« roman) poslušal nešteto pogovorov, v katerih so udeleženci uporabljali mladostniški slang, pa vendar v svojem tekstu sploh ne uporablja tipičnih slangovskih besed. Komaj kje kakšno. Verjeti, da bi lahko Julijan zapisal o Jasni, da je to njegova pička, bi se reklo verjeti v čudeže.

Julijan pa kaže odpor tudi do besed, ki se uporabljajo na nasprotni strani družbenega spektra. Na živce mu gre na primer beseda »ustvarjalnost«. To nekje prav patetično pojasnjuje:

»Ustvarjalnost in razne izvedenke... tako se zdi, da pridejo te besede na top lestevici najbolj zlorabljenih besed takoj za izrazi kot ljubezen in prijateljstvo.

To preziranje nekaterih besed (zato, ker jih po svojih potrebah uporabljajo drugi) samo po sebi še ni otročji negativizem. Julijan se gotovo kdaj zamisli nad tem, da morda skupaj z zavrženo besedo mečemo čez krov tudi njeno vsebino. V zapisnikih samega sebe kar naprej imenuje Julijan O. — kar pomeni: Julijan Odpadnik. Ta beseda mu je očitno draga, ne bi rad, da bi se mu priiskutla, zato zapiše kar kratko O., — pa čeprav gre pri takem zapisovanju le za pogovor s samim sabo. Če pa se Julijan Podbevšek na samem pogovoru z Julijanom Odpadnikom in še z Julijanom Pixatelijem, je to že majhna klapa, majhen ceh, ki si ustvarja lastni žargon: to je treba v kavi zatreti, zato je Julijan O. samo O. in nič več.

NE GLEDE na ta negativizem pa se kaže Julijanu lastno življenje kot nekaj povsem brezobličnega. Nekje je zapisal takole: vsako življenje, če ga gledaš od blizu, se zdi brezoblično. Izjemi sta morebiti grof Monte Christo in Madame Curie. (Pri čemer pozablja povedati, da si življenja teh dveh nikoli ni mogel ogledati od blizu.)

Glede na to bi bilo treba Julijanov značaj trajno obremeniti s kakšno tako lastnostjo, kot je težnja za izumljanjem radioaktivnih elementov ali zaporniško bivanje v celici na skalnatem otočku. Tako bi Julijanov lik dobil različne obrise. Julijan pa sumi g. Lucija, da je prav on zmožen videti njegov (Julijanov) jasno in ostro začrtani obrisi.

(Se nadaljuje)

Ko je že čakal, da bodo prišli iz bataljona, kakor mu je zatrdil Filip, in je na podu zaropotalo, je bil še bolj presenečen, ko je ugotovil, da so prigrmeli Nemci.

Ko bi ga iskali sami, bi prišli že podnevi. Zdaj, zvečer je to lahko samo zaradi izdajstva!

Toliko je še ugotovil med bolečinami, ki so bile vse hujše. V nogi je kljuvalo, da bi rjul. Nemara je bila že zastrupljena, čeravno jo je Filip razkuževal z žganjem.

Pozivi na predajo so mu odvzeli velik del bolečin. Njihove svetilke so ga poiskale. Sicer pa ni bil tako globoko. Kak meter.

Saj bi ga lahko ubili takole, pa nočejo. Radi bi ga ujeli živega!

Občutek, da je prišel njegov konec, mu je vrnil nekaj moči.

Če se ne vda, ga čaka še kaj hujšega. Lahko ga zažgo. Ne, vdal se ne bo! Le zakaj nima brzostrelke? Preketo bi jih posmodil!

Poskusil je grebsti ob sebi in za seboj. Vse trdo. Bil je preslab. Ne, na desni je kup rahlejši. Zbral je vse moči in kopal z rokami, da so zakrvavele, odnehal pa ni, in luknja je postajala globlja. Upanje, da se bo dokopal na drugo stran senenega kupa, je naraščalo. Bolelo ga je, da je stiskal zobe. Vse telo mu je oblivlalo znoj, jama pa je vendarle postajala daljša. Zdaj se je ustavil in spet prestregel ostre pozive na vdajo. Pomislil je, se nerodno obrnil in se splazil k vhodu. Zagledal je le slepeče luči in škornje, drugega ni razločil.

Kar je mogel naglo, se je spet potegnil nazaj.

Moral jih je prelisčiti. Mislili bodo, da se jim misli vdati. Hitro, a že ves slab, je spet ril v luknjo, kjer je pričakoval rešitev.

Potem je zadel ob nekaj trdega. Pregraja! In celo betonska!

Roke so mu padle kakor mrtve.

To je konec!

Zdaj je moral misliti nanj. Toda kopanje mu je vzelo vso moč, splahnelo upanje pa mu je za nekaj trenutkov pretrgal še trezen premislek.

Klici so se ponovili.

Saj je vseeno! Zdaj ni več pomoči. Konec je pač konec!

O tem, zakaj si nihče ne upa priti ponj v skrivališče, ni hotel niti mogel razmišljati. Zanj, za starega partizana, je bilo to razumljivo. Z rokavom si je obrisal potni obraz in v žep segel po bombo. Hranil jo je za najhujše. Odvil je njen zatič, ga pustil kar tam in se z njo v rokah spet primaknil k odprtini.

IVAN JAN

75

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Takoj so ga opazili. Svetilke so ugasnile, od strani pa je gorela samo še ena, toliko, da je videl, kako ga spremljajo v polkrogu stoječe postave. Nekateri so orožje spet obesili na ramena. Kaj bodo vsi merili vanj, v ranjenca, ki se je celo vdal! Noben partizan, Medved prav tako, ni rad gledal obrazov teh policistov od blizu. Vedno so se jim zdeli podobni njihovim uniformam. Toda zdaj niso bili vsi taki. Le nekateri so kazali željo po plenu, kot bi v tem že videli novo odlikovanje ali celo kak teden dopusta. Ogledovali so drug drugega in Medved je kar čutil, da zdaj ne bodo streljali vanj.

Poveljujoči pa je zdaj reval:

— Naprej, na noge! Schnell!

Tedaj se je Medved res hitro premaknil in ko je zamahnil z desnico, da bi se potisnil naprej, je, zdaj že zunaj, neopazno udaril z bombo ob pod, blizu tam, kjer so kakor vkopane stale konice škornjev. Potem se je sredi njih zvil, kakor bi ga vse zabojele in desnico z bombo potiskal ob brado. Slišal je še njen rahli in grozeči šum. ... Ko sta se dva sklonila, da bi ga postavila na noge, je skedenj stresla močna eksplozija!

Bolj oddaljeni policisti so zavpili in se opotekli k opažu, najbližji pa niso utegnili. Trem so se bombini drobci zarili v telesa le toliko, da so jih ranili, eden pa je obležal mrtev ob Medvedu. Največ koščkov nevarnega železa je prestregel Medved sam. Glavo mu je razneslo tako, da ga ni bilo mogoče prepoznati.

Ko so Nemci pridrveli v vas, Filipa ni bilo več doma. Drugod se je razkazoval, da so ga ljudje lahko videli.

Potem se je pritihtopil do Goloba. Roza ga je že pričakovala. Bila je radovedna tudi zaradi sinočnjega pokanja. Bil je še pri Rozi, ko je zvedel, kaj se je bilo zgodilo na njegovem skednju. Medved je bil mrtev, to je bilo poglavito, in ko bo treba, bo pokazal tudi na krivca! Zdaj mora preprečiti, da partizani tudi ta večer ne zaidejo med Nemce! Šele tedaj se je nenadoma zavedel, da je bilo vse skupaj opravljeno polovičarsko.

Mar sem slep, se je udaril po čelu in zaklel. Našli so ga vendar na mojem skednju! Kako neumno izživam partizane. Zdaj bodo prav gotovo zahtevali kakšno pojasnilo!

Na skitem kraju, tam kjer jim je označil, je Medvedove reševalce čakal ves na trnjih. Bili so malo zakasneli, prišli pa so le. Zadihanim je najprej povedal o tem, kako je Medvedu pomagal, potem pa še, da so prišli prepoznati.

— Naprej ne hodite, ker je v vasi vse živo Nemcev! jih je opozoril, ko so žalostni in potem razkačeni hoteli kar sami napasti zelence in se takoj maščevali za smrt tovarišev.

Toda bilo jih je premalo. To so pobito vsi takoj spoznali.

Filip pa se ni obotavljal. Komandirju, ki je skupino vodil, je povedal, da sta v zvezi s to nesrečo zelo sumljiva Ravnikovec in njegov sin.

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● **Izvršni svet OS Radovljica** je na 8. seji potrdil manjši odmik od zazidalnega načrta za središčno turistično področje Bleda zaradi načrtovane nadzidave hotela Park. Potrdil pa je tudi programske osnove za spremembo zazidalnega načrta Center — Lesce. Proučil je analizo dela pokrajinskega centra za obveščanje v Kranju. K predlogu družbenega dogovora o temeljnih plana SR Slovenije za obdobje 1986 — 1990 ni dal soglasja zaradi neupoštevanja dopolnil in pripomb, ki jih je radovljiška občina dala v zvezi z zajezitvami Save in varstvom okolja. Sprejel je predlog usmeritev na področju splošne porabe ter poročilo o prihodkih občinskega proračuna za prvo polletje 1986. Razen tega je razpravljal o vlogah za finančno pomoč nekaterim proslencem.

● **Člani občinskega komiteja ZKS Radovljica** so na 4. seji presojali gospodarska gibanja v občini v prvih petih mesecih 1986, ki kljub ugodnejšim rezultatom kot je povprečje v Sloveniji, še niso zadovoljivi. Proučili so tudi informacijo o najnovejših ukrepih republiškega in zveznega izvršnega sveta v zvezi z gospodarstvom in delitvijo dohodka. Na seji so sprejeli programe dela komisij in aktivov ZK za leto 1986 in operativni program komiteja do konca leta 1986.

● V počastitev krajevnega praznika, ki ga na Bledu praznujejo 17. julija v spomin na ta dan pred 45. leti, ko so blejski mladinci izvedli množično napiso in trosilno akcijo zoper nemškega okupatorja, je bila v hotelu Svoboda 16. julija slavnostna seja skupščine delegatov KS Bled. Za praznik je bilo na Bledu več kulturnih in drugih prireditev. V soboto, 19. julija zvečer, pa je bilo najbolj svečano, ko so priredili večerni koncert in velik tradicionalni ognjemet z blejskega gradu.

● Koordinacijski odbor za vprašanja naših delavcev na začasnem delu v tujini pri OK SZDL Radovljica je na seji 15. julija podprl pobudo za sprejem in razgovore predsednika skupščine Radovljica in župana mesta Essen, v katerem uspešno deluje slovensko društvo Bled. Visoki gost bo namreč na obisku na Bledu, kjer bodo lahko potekali tvorni pogovori zlasti o povečanju turističnega prometa. Na seji so se dogovorili tudi o obisku otrok iz Essna na Bledu.

● V osnovnih organizacijah sindikata v radovljiški občini je v teku evidentiranje kandidatov za zunanje člane disciplinskih komisij iz OZD. Dosedanjim članom namreč jeseni poteče mandat. Listo kandidatov bo sprejel zbor združenega dela občinskega skupščine na predlog občinskega sveta Zveze sindikatov Radovljica. Popisnice evidentiranih kandidatov bodo osnovne organizacije poslale na občinski svet najkasneje do 31. avgusta.

● Radovljiško občino je v nedeljo, 13. julija, obiskala tudi štirčlanska delegacija nemškega Rdečega križa iz Stuttgarta kot gost republiškega odbora RK Slovenije. Goste je po občini vodil član predsedstva občinskega odbora RK Radovljica Stan-ko Adam, ki jih je seznanil z delom te humanitarne organizacije v občini.

● Po številnih pritožbah in nezadovoljstvu krajanov KS Bohinjska Bela, je bil pred kratkim sklican v tamkajšnjem kulturnem domu izredno dobro obiskan zbor krajanov. Udeležili so se ga tudi predstavniki prevoznikov podjetij Alpetoura in Integrala. Spregovorili so namreč o problemu avtobusnih postajališč, ki so jih avtobusni prevozniki z odprtjem nove obvoznice kratkoma ukinili. Slednjič pa so se le sporazumeli, da bodo ta postajališča tudi v prihodnje ostala v naselju.

● Konec junija je Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo pri OS Radovljica objavil podatke o gospodarskih gibanjih v prvih petih mesecih 1986. OZD so v tem obdobju izvozile za 4.714.513 tisoč din blaga in storitev, kar je 5,1 odstotka več kot lani. Na konvertibilni trg so izvozile 84,4 ali 4,4 odstotka več kot lani. Plan skupnega izvoza so izpolnile 30,6, konvertibilnega pa 31,2 odstotka.

● Po podatkih skupnosti za zaposlovanje je bilo v občini Radovljica v prvih štirih mesecih 1986 zaposlenih v združenem delu povprečno 12.769 delavcev, kar je 2,5 odstotka več kot lani v tem času. V gospodarstvu je bilo zaposlenih 11.392, ali 2,6 odstotka več kot lani. Od vseh zaposlenih v občini je kar 52,2 odstotka žensk, od teh je od vseh zaposlenih v gospodarstvu 49,4 in v negospodarstvu kar 75,3 odstotka žensk.

● Bruto osebni dohodki zaposlenih v radovljiški občini so se v prvih štirih mesecih letos v primerjavi z lanskim letom povečali za 115,3 odstotke, neto osebni dohodki pa za 118,2 odstotka. To je za skoraj dva odstotka manj kot znaša povprečno povečanje v SR Sloveniji. V združenem delu so letos znašali povprečni osebni dohodki v občini 87.563 dinarjev. Povprečni osebni dohodki v gospodarstvu v tem obdobju so znašali 85.691, v negospodarstvu pa 102.719 dinarjev.

● Četudi prevladuje splošno prepričanje, da letošnji turistični priliv ne dosega lanskega, to ne velja za radovljiško občino, kjer so v prvih petih mesecih letos našli za 11,8 odstotkov več gostov kot lani. Domačih gostov je bilo več za 10,8, tujih pa za 13,7 odstotkov več. Vseh nočitev v radovljiški občini od januarja do konca maja so našli 385.916, kar je 13,7 odstotkov več kot lani. Domači turisti so ustvarili letos za 13,3 odstotka, tujci pa za 31,3 odstotka več nočitev. V hotelih je v tem obdobju prenočevalo nad 10 odstotkov več gostov kot lani.

● V prvem polletju 1986 so po podatkih statistične službe in komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo občinske skupščine Radovljica znašali prihodki občinskega proračuna že 415.325.161 din. Ta znesek predstavlja 135,5 odstotkov več sredstev kot so jih zbrali lani v tem času in 1,8 odstotkov več kot so v polletju načrtovali.

● Člani radovljiških sindikatov in njihovi družinski člani bodo po dogovoru med občinskim svetom Zveze sindikatov in svetom KS Radovljica, tudi letos uporabljali plavalni bazen na letnem kopališču pod ugodnejšimi pogoji. Cena sezone karte je 3.000 din, mesečne pa 2.000 din. Za družinskega člana mora-jo doplačati sezonsko karto 1.500 din. Tudi letos je voda v bazenu ogrevana do 24 stopinj.

● V DO Sukno Zapuže, kjer izvajajo sanacijski program, so v prvem polletju 1986 realizirali proizvodnjo v vrednosti 1.450 milijonov, lani v tem obdobju pa je bilo realizirano 398 milijonov din. Lani so znašale zaloge tkanin 120 tisoč metrov, letos pa le 45 tisoč.

● Podjetni turistični delavci in ljubitelji železničarji so v začetku julija organizirali z Jesenic do Kanala zanimivo izletniško vožnjo s staro vlakovno kompozicijo, s katero naj bi se spomnili 80 - letnice te proge. Vožnje se je v svoje veliko zadovoljstvo udeležilo več blejskih turističnih potnikov.

● Od 30. julija do 4. avgusta bo na Bledu zdaj že IX. tradicionalna kmečka ohcet. Organizirajo jo Turistično društvo, Turistična poslovna skupnost in blejske turistične gostinske in druge delovne organizacije skupaj s kulturnimi delavci.

● V predverju radovljiške graščine so 7. julija zvečer nastopili člani moškega pevskega zbora Karditsa iz Grčije, ki je znan po kvalitetni izvedbi koncertov grških in madrigalskih pesmi širom po Evropi. Res škoda, da številni obiskovalci niso mogli pozdraviti imenitnih umetnikov v kakšnem bolj primer-nem prostoru. Kot že tolikokrat, se je tudi zdaj pokazalo, da Radovljica nujno potrebuje primerno dvorano.

5. avgust — praznik občine Radovljica

Vsako leto 5. avgusta slavijo delovni ljudje in občani občine Radovljica svoj praznik v spomin na ta dan leta 1941, ko je bil po sklepu vojnorevolucionarnega komiteja KPS za Gorenjsko na Jelovici ustanovljen Cankarjev bataljon, prva večja partizanska enota na Gorenjskem in ena prvih v Sloveniji. Vanj so se vključili predvsem borci domačini iz vseh gorenjskih občin, ki so se posledje odlikovali v številnih težkih bojih, predvsem v znameniti Dražgoški bitki.

Kot vsako leto, tako tudi letos, ko mineva že 45 let od vstaje slovenskega naroda in ustanovitve Cankarjevega bataljona, prireduje v občini številne kulturne in športne prireditve, srečanja in svečanosti. Osrednja proslava bo v soboto, 2. avgusta, ob 10. uri v Vodiški planini pri Partizanskem domu, kjer bo tudi slavnostna seja vseh treh zborov občinske skupščine. Razen delegatov in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, delovnih organizacij in samoupravnih skupnosti, bodo tem svečanostim prisostvovali tudi člani delegacij pobratenih in prijateljskih občin iz drugih republik ter občinskih skupščin Gorenjske.

Na slavnostni seji bodo podelili občinska priznanja zaslužnim občanom in delovnim organizacijam ter pripravili na prireditvenem prostoru za vse udeležence pester kulturni program, po koncu proslave pa tovariško srečanje.

Prav je, da se ob jubileju seznanimo tudi z bližnjo preteklostjo in sedanostjo občine Radovljica in da odtegnemo pozabi najsvetlejših zgodovinskih dogodke, ki nam jih neizprosno oddaljuje čas. Spomin postopoma blede — bodoči rodovi pa bodo v takšnih skromnih zapisih vendarle našli nekaj, kar bo vredno njihove pozornosti.

Občina Radovljica v osvobodilni borbi in v svobodi

Izredne lepote okolja, bogata zgodovinska preteklost in nagel razcvet vseh krajev radovljiške občine, so glavne značilnosti življenja njihovih prebivalcev.

Za ta prelepi kotiček slovenske zemlje so se mnogokrat potegovali različni zavojevalci, vendar ga niso mogli nikoli trajno osvojiti.

Prelomno obdobje za usodo teh krajev pod Triglavom, ki jih je pesnik France Prešeren, ne brez razloga, imenoval »poda raje«, je bilo v letih 1941 — 1945, v času narodnoosvobodilnega boja.

Klicu Partije za boj proti nemškemu okupatorju so se že takoj po zasedbi odzvali komunisti in skorej na čelu s predvojnimi revolucionarji in organizatorji vstaje: Stanetom Žagarjem, Jožetom Azmanom, Janezom Zupanom, Jakom Bernardom, Tomažem Godcem in drugimi, ki so vsi v boju žrtvovali svoja življenja.

Prva partizanska četa je bila ustanovljena na Jelovici že 29. julija 1941; le teden kasneje pa prvi partizanski bataljon, slovi Cankarjev bataljon.

Plamen množičnega upora proti nacističnemu zavojevalcu, ki si je Bled izbral za sedež svojih poveljstev in vojaške uprave za vso zasedeno Gorenjsko, se je najbolj raznel v bohinjski vstaji sredi decembra 1941, v kateri je sodelovalo več

sto borcev iz bohinjskega in širšega gorjanskega območja. O deležu prebivalcev radovljiške občine v NOB pove dovolj tudi podatek, da je v boju proti okupatorju sodelovalo nad 6.120 borcev in aktivistov OF, ali vsak tretji odrasel občan in da je za svobodo žrtvovalo svoja življenja kar 998 domačinov! To je bil velik krvni davek, ki ga sedanje in prihajajoče generacije, zveste izročilom NOB, ne bodo nikoli pozabile. Svobodo je dočakalo okoli 70 prvoborcev, od katerih jih je živih le še štirinajst. Med borci so bili štirje proglaseni za narodne heroje (Stane Žagar, Jaka Bernard, Andrej Žvan in Anton Dežman).

V Begunjah je okupator med vojo tamkajšnje graščino preuredil v eno najbolj zloglasnih gestapovskih zaporov in mučilnic, skozi katere je šlo nad 12 tisoč zapornikov; 980 so jih ustrelili kot talce. O širini osvobodilnega boja pričajo tudi številni spomeniki in obeležja NOB, ki so jih hvaležni občani in delovni ljudje postavili na prizoriščih nekdanjih borb, pomembnih dogodkov in na mestih, kjer so pod sovražnikovimi streli padale dragocene žrtve. Po raznih krajih v občini, v komaj dosegljivih planinskih vrhovih, v gozdovih in jasad, po dolini in v naseljih je kar 160 spomenikov in 12 skupnih grobišč.

Čeprav se povprečna starostna doba preživelih udeležencev NOB v občini, včlanjenih v ZZZB NOV je še okoli 2900, blizu sedemdeset letom, je njihov delež v družbenopolitičnem življenju, zlasti v krajevnem samoupravi in delegatskem sistemu v občini, še vedno velik. Prav tako tudi članov ZRVS, ki bogatijo svoje znanje z izkušnjami partizanske borbe. V 20 krajevnih organizacijah ZRVS se tako usposablja okoli 1400 rezervnih vojaških starešin, ki so glavni nosilci organizacije in urjenja mladih in odraslih prebivalcev v pripravah na SLO in DS.

Pomembno vlogo v obrambnih pripravi imajo razen izurjene občinske enote teritorialne obrambe, v katero so vključeni tudi mladi prostovoljci, poveljstva enot narodne zaštite in civilne zaštite v vseh krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela na celotnem območju občine. Z rednim urjenjem prebivalcev, ki so vključeni v te oblike obrambnih priprav in v vsakoletni praktični vajami in preverjanji znanja in usposobljenosti, krepijo obrambno sposobnost in pripravljenost braniti domovino pred slehernim napadalcem. Vrhunske dosežke zadnjih nekaj let v strokovni usposobljenosti beležijo zlasti ekipe enot civilne za-

ščite. Izjemen prispevek k usposabljanju ima zdravstvena služba in organizacija RK, ki združuje v 19 krajevnih organizacijah kar 8.150 članov in 3.200 mladih članov, ki so pobudniki obrambnih in drugih humanitarnih akcij, vključno s krvodajstvom, ki letno zagotavlja okoli 1.800 darovalcev krvi. Priznanje si zaslužijo tudi pripadniki protipožarnih enot, ki se že po stoletni tradiciji prostovoljnega gasilstva kar v 35 gasilskih društvih, kolikor jih je v občinski gasilski zvezi, nenehno izkazujejo v naravnih in drugih nesrečah.

Občina Radovljica z nad 640 km² (po dolžini 50 km), šodi po površini med večje in z okoli 33 tisoč prebivalci med srednjevelike slovenske občine. V štirih geografsko zaokroženih območjih je 95 naselij in tri večja središča: Radovljica, Bled in Bohinjska Bistrica. Precej naselij je ohranilo značilnosti prvobitnih kmečkih vasi, ki se lepo skladajo z razgibano gorenjsko krajino; v njih pa klijajo sodobno življenje, ki se v ničemer ne razlikuje od mestnega. Gospodarski položaj uvršča radovljiško občino med srednje razvite v SR Sloveniji. Po narodnem dohodku (podatki iz leta 1984, ki ustrezajo tudi za leto 1986), s 423.055 din na prebivalca, je na 28. mestu, po družbenem proizvodu s 487.143 din (3.441 USA dolarjev) pa na 30. mestu med 64 slovenskimi občinami. Industrija ustvarja kar 66,5 odstotkov družbenega proizvoda, gostinstvo in turizem 14,5 odstotkov, kmetijstvo in gozdarstvo 9 odstotkov, gradbeništvo in promet 6 odstotkov, komunalna dejavnost okoli 3,5 odstotka. Največji delež v družbenem proizvodu občine ima kovinsko predelovalna, sledi pa raznovrstna (Elan Begunje), lesna, tekstilna, elektro, kemična in živilska industrija. Lani so industrijske OZD izvozile za 52 milijonov din blaga in storitev, od tega dobrih 85 odstotkov na konvertibilni trg, s čemer so pokrile uvoz z 2,2 kratnim izvozom. Gostinstvo in turizem, ki ima že stoletno tradicijo, sodeluje pri izvozu z 28 odstotki. V 21 hotelih s 3.422 posteljami in z dopolnilnimi nočitvenimi zmogljivostmi, ki so letos v počitniških domovih in pri zasebnikih dosegle že 8 tisoč postelj, 17.300 restavracijskimi sedeži in pestro športno rekreativno in komunalno infrastrukturo, so na Bledu, Bohinju, Radovljici in v Kropi ter v Begunjah, Podvinu in v Kampu Šobec že potrdili sloves največjega celinskega turističnega središča v Jugoslaviji. Lani so v občini našli že 1.160.374 nočitev, od teh 60 odstotkov tujih, kar je pomembna postavka tudi za slovenski in jugoslovanski turizem.

Omembe vreden je tudi delež malega gospodarstva, zlasti v zasebnem sektorju, ki pokriva kar 10,4 odstotka družbenega proizvoda, kar je največ na Gorenjskem. Z zasebno obr-

to se v občini ukvarja 586 občanov, ki uspešno dopolnjujejo potrebe gospodarstva, turizma in tudi občanov.

Razmeroma razvite so tudi družbene dejavnosti, ki pa se morajo zavoljo znanih družbenoekonomskih neskladij, tako kot drugod v širši družbeni skupnosti soočiti z rastočimi gmotnimi težavami. Velja opozoriti, da spada prebivalstvo radovljiške občine med najstarejše v regiji in v republiki in da je migracija, predvsem starostnikov iz drugih občin in republik v radovljiško občino, zavoljo privlačnih klimatskih in drugih pogojev, izredno visoka. To najbolj občutita sicer dobro organizirani zdravstvena in socialnovarstvena služba.

V občini so trije popolni zdravstveni domovi: na Bledu, v Radovljici in v Bohinjski Bistrici, s sodobno opremljenimi ambulantom in dispanzerji ter obratnimi ambulantom v večjih delovnih organizacijah. Starostnikom je namenjen Dom dr. Janka Benedika hotelskega tipa s 198 ležišči.

V šestih osemletnih šolah s sedmimi podružničnimi šolami ter osnovno šolo s prilagojenim poukom se šola nad 3.880 učencev. Okoli 1.400 mladih obiskuje srednje šole usmerjene v izobraževanje. Od teh se le manjše število usposablja v Šolskem centru za gostinstvo in turizem na Bledu in v dislociranem oddelku srednje usmerjene ekonomske šole iz Kranja v Radovljici. Večina mladih se izobražuje v šolah usmerjenega izobraževanja v drugih gorenjskih občinah — v Kranju, na Jesenicah in v Škofji Loki.

Za izobraževanje odraslih ob delu in za dopolnilno usposabljanje v občini in za širše republiške in medrepubliške potrebe delujejo: Center za obrambno usposabljanje v Poljčah, Sindikalni izobraževalni center in Računalniški izobraževalni center v Radovljici ter Delavska univerza Radovljica in Glasbena šola Radovljica. Okoli 700 mladih iz radovljiške občine vsako leto nadaljuje študij na višjih šolah. Kljub ugodnemu kadrovskemu potencialu pa je kvalifikacijska raven zaposlenih v občini razmeroma nizka. Vzrok je v negativnem saldu migracije strokovnjakov v druge občine, kar pomeni, da se jih še enkrat več zaposluje izven občine kot jih prihaja na delo v radovljiško občino.

Razmeroma dobro je v občini organizirano tudi otroško varstvo. V 57 oddelkih, ki delujejo v 10 vrtcih, večinoma v novih objektih, je vključenih v varstvo okoli 1.200 predšolskih otrok, kar je 38 odstotkov vseh otrok od 3. do 7. leta starosti.

Močno je razvejana kulturna dejavnost. Občina se ponaša z izredno razvejano mrežo kulturnih objektov, spomenikov, muzejev, knjižnic, kulturnih društev in s kakovostno kulturno umetniško ustvarjalnostjo.

Na Bledu, v Radovljici, v Begunjah, v Kropi in v Bohinju deluje kar sedem muzejev, od teh dva z zbirkami iz NOB, z dvema spominskima sobama, stremljivimi galerijami in desetinami drugih galerijskih prostorov. Bogastvo kulturne dediščine z blizu 180 spomenikov dopolnjujejo številni arheološki in drugi arhitektonski posvetni in kulturni objekti. Množične kulturne potrebe občanov in delovnih ljudi uspešno zadovoljuje matična knjižnica Antona Tomaža Linhart v Radovljici s svojimi 16 krajevnimi knjižnicami in osnovnim fondom z nad 75 tisoč knjigami.

Podobno kulturnega ustvarjanja in poudarjalnosti bogatijo poleg priznanih in v širšem jugoslovanskem in mednarodnem prostoru uveljavljenih domačih umetnikov; pisateljev, glasbenikov, pevcov, likovnikov in arhitektov, tudi prizadevni amaterski kulturni delavci in člani 28 kulturnih društev, ki delujejo v več kot sedemdesetih različnih sekcijah. K temu kaže pristeti že skorj dve desetletji utečeno kulturno akcijo za delovne kolektive, s katero Kulturna skupnost in sindikati v občini množično in neposredno vključujejo delovne ljudi in občane v najzahtevnejše kulturno estetske pridobitve, zlasti s področja gledališke, operne, glasbene in likovne umetnosti.

Kultura se vse bolj uspešno vključuje tudi v kakovostno turistično ponudbo, podobno kot telesnokulturna in športna dejavnost, ki je v občini dokaj razvita.

Prizadevni športniki iz radovljiške občine sodijo med vrhunske v republiki in v Jugoslaviji, nekateri pa tudi v najvišji evropski in svetovni razred. Omeniti velja predvsem padalce in jadralne pilote ALC Lesce, veslače, odbojkarje in odbojkarice z Bleda, alpiniste, plavalce in balinarje iz Radovljice, smučarje in planince iz Bohinja in Gorji. Športni uspehi in vzorna organizacija so tudi razlog, da so Bled, Bohinj, Lesce in Radovljica najpogostejša prizorišča številnih domačih in mednarodnih tekmovanj in prvenstev. Športno rekreativni objekti pa so hkrati nepogrešljiv del široke turistične ponudbe v poletni in zimski sezoni.

Vseh teh dobrin, materialnih in duhovnih, in tudi ne tako dinamične razvoja, ne bi bilo, če ne bi delovni ljudje občine Radovljica s pridnim in odgovornim delom uspešno opravljali svojih planskih nalog. Za sluga za to gre razmeroma visokemu dohodku, ki ga ustvarja 12.754 zaposlenih v 90 temeljnih organizacijah združenega dela. To pa predstavlja tudi po zahtevnih evropskih merilih ugodno razmerje; posebno, če upoštevamo, da je od teh kar 52 odstotkov žensk in da je v občini le še nekaj nad 200 nezaposlenih.

Visoka samoupravljalna zavest in strokovna usposobljenost pa so jamstvo za še večje uspehe v prihodnosti.

V sedmih mesecih 14 razstav in 12.250 obiskovalcev

V tretjem letu delovanja razstavnega salona DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, se je v sedmih mesecih zvrstilo že štirinajst razstav, ki si jih je ogledalo 12.250 obiskovalcev, med njimi več kot polovica mladih. Obisk na razstavah stalno narašča, kar potrjuje tudi statistika, ki kaže, da je bil leta 1984 povprečni obisk 641, leta 1985 780 in v prvih sedmih mesecih letos 875 obiskovalcev.

Med letošnjimi štirinajstimi razstavami je bilo dvanajst likovnih, ena foto razstava in razstava »slovenskega narodnega veza«, ki je doživela tudi rekordni obisk 2.080 obiskovalcev. Na drugo mesto se presenetljivo uvršča razstava slik Ivane Kobilica in Ferda Vesela, ki jo je razstavnemu salonu omogočila Narodna galerija Ljubljana in katero je obiskalo 2.056 ljudi. Tema sledijo razstava »likovna ustvarjalnost učencev osnovnih šol jeseniške občine«, ki jo je obiskalo 1.263 oseb, skupinska razstava likovnih del članov likovnega kluba DOLIK ob 40-letnici DOLIKA s 1.053 obiskovalci, samostojna razstava slik člana likovnega kluba DOLIK Zdravka Kotnika s 1.017 obiskovalci in tako dalje.

Vse razstave že po dolgoletni tradiciji odpirajo s krajšimi kulturnimi programi, pri čemer prednjačijo glasbeni programi, ki jih poleg vokalnih skupin največkrat izvajajo na različnih instrumentih učenci jeseniške glasbene šole in dijaki srednje glasbene šole. V prvih sedmih mesecih letos so zabeležili povprečni obisk na otvoritvah 50 oseb, sicer pa se obisk giblje med najmanj 15 in največ 96 obiskovalci.

Letošnjega maja je preteklo tudi štirideset let, odkar je bila na Jesenicah prva razstava slik nekaterih akademskih slikarjev iz Ljubljane, h katerim so na njihovo željo dodali nekaj slik takrat komaj rojeni dolikovci. Od takrat do konca letošnjega julija se je na Jesenicah zvrstilo 605 razstav likovnih del vseh tehnik in smeri, med njimi tudi svetovno znanih likovnih umetnikov. Poprečno smo na Jesenicah imeli letno po petnajst likovnih razstav, kar je po osvojitvi popolnoma nova kulturna kvaliteta. To pa je seveda najtesneje povezano z ustanovitvijo likovnega kluba DOLIK (februarja 1946), ki je poleg pospeševanja likovne ustvarjalnosti že od vsega začetka razvijal in gojil tudi likovno razstavno dejavnost, kot pomemben člen likovno-estetske vzgoje. K šeststopenjskim razstavam so jeseniški dolikovci prispevali 112 skupinskih razstav, 27 članov likovnega kluba DOLIK pa se je predstavilo s samostojnimi razstavami.

Tako se je šele po osvojitvi, po zmagi socialistične revolucije uresničila težnja mlade delavske inteligence, ki je že pred drugo svetovno vojno izražala potrebo po umetniških razstavah, »ki bi bile še kako

potrebne, da bi oblikovale človekov okus, ga spoznavale z umetniškimi stvaritvami, da ne bi posegal po kričečem kiču«, kakor je v julijski številki Tovarniškega vestnika leta 1940 pisal nadarjeni mladi literat in slikar Viktor Gregorac, ki je bil 21. januarja 1942 v Dragi ustreljen kot talec. Poleg tega se je Gregorac že takrat zavzemal za ustanovitev mestnega gledališča, ki smo ga na Jesenicah po osvoboditvi resnično tudi dobili.

To navajamo bolj v ilustracijo, da bi poudarili, da so bile mnoge kulturne težnje mladih naprednih intelektualcev izpred druge svetovne vojne uresničene in omogočene šele po osvojitvi. Tako razstavna dejavnost, ki letos beleži 40-letnico nepretrgane dejavnosti, prav tako pa smo minulo sezono zabeležili 40-letnico delovanja Mestnega gledališča Jesenice, ki se sedaj imenuje Gledališče Tone Čufar. Uresničila pa se je tudi njihova težnja, da bi na Jesenicah imeli lastno založniško dejavnost in organizirano možnost delovanja mladih literatov. Prva se uresničuje z izdajanjem zbornika JEKLO IN LJUDJE, z MALO ČUFARJEVO KNJIŽNICO in kulturno umetniško prilogo Železarka LISTI, druga pa z organiziranjem mladih in starejših literatov pri kulturno umetniškem klubu DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. To pa so velike pridobitve, na katere prevečkrat pozabljam, niti jih dovolj ne cenimo.

Biserna poroka Marije in Nandeta Pogačnika

»Zdita se mi res kot bisera, ki sta nastajala iz trpljenja in potrpežljivega, vendar aktivnega preživljanja časa«, je ob sklepanju biserne poroke Marije in Nandeta Pogačnika v soboto, 26. julija, med drugim rekla podpredsednica Skupščine občine Jesenice Albina Seršen, ki je v odsotnosti predsednika opravila poročno slovesnost, ki sta jo jubilara prvič opravila 29. junija 1926.

V teh besedah je dejansko najbolj jedrnat izražena njuna življenjska pot, ki se je obema začela leta 1904 na Jesenicah. Tudi sama sta v razgovoru povedala, da sta v življenju okusila več slabega kot dobrega in kako da ne, saj sta še kot otroka v veliki revščini in pomanjkanju preživljala prvo svetovno vojno, se med obema vojnama pehala za ljubi kruhek, da bi preživljala sebe in sinova Milana in Joža in drugo svetovno vojno preživela v zaporu in izgnanstvu, kjer se jima je rodil tretji sin Matjaž.

»Naredil sem četrti razred osnovne šole na Koroški Beli, ko se je začela prva svetovna vojna«, pripoveduje oče Nande. »Začel se je čas velikega pomanjkanja in revščine in nič kolikokrat sem moral za nahrbtnikom oditi na kmete na »fehtarijo«, kakor smo rekli, da smo se doma nekako preživljali. Z Marijo pa sem se spoznal po prvi vojni in kmalu se nama je rodil sin Milan. Na poroko nisva mogla niti pomisliti, saj nisva imela ničesar, povrh vsega pa sem odšel še v strojno mornariško šolo in skrb za sina je ostala Mariji.«

»Ni bilo lahko«, nadaljuje mama Marija, »morala sem v službo za mizerno plačo 120 dinarjev, vendar mi je Nandetova sestra preskrbela službo v Zagrebu, kjer sem le zaslužila nekoliko več. Ko pa se je Nande vrnil z mornarice sem se vrnila na Jesenice, kjer sva se leta 1926 poročila in sin je bil že tako velik, da je bil z nama na poroki.«

Oče Nande je dobil zaposlitev v takratni Kranjski industrijski družbi na Jesenicah, sedanjí Železarni, v obratu željarnja, kjer je delal na željarskih strojih. Bil je član Saveza metalnih rudnika in zaradi svoje ognjevitosti kmalu postal delavski zaupnik, svojo revolucionarnost pa je kalil med znanimi komunisti in

marksisti pod odrom v Delavskem domu. Zato ni čudno, da ga najdemo leta 1935 med organizatorji velike stavke kovinarjev na Jesenicah. Ob slabem in zaradi revolucionarnosti nezanesljivem zaslužku očeta Nandeta in da bi lahko šolala sina Milana in Ljubljani, se je mama Marija znova začasno zaposlila v Zagrebu.

Okupacija je družino doletela na Jesenicah, kjer so že prve mesece preživljali hude preizkušnje in bili pripravljeni tudi na odhod v partizane. Zaradi očetove poškodbe kolena pa so odšli v Ljubljano, kjer prav tako niso imeli »miru«. Oba — Marija in Nande, sta že v Ljubljani okusila okupatorjeve zapore, od tu pa so vso družino na zahtevo Nemcev prepeljali v Begunje in od tam v taborišče v Nemčijo. Zapor in izgon v Nemčijo nista prizanesla niti mami Mariji, čeprav je pod srcem nosila tretjega sina Matjaža.

Hudo je bilo, zelo hudo, pripoveduje jubilara. V raztrganih cunjah so nas izselili in v raztrganih cunjah smo se s transportom po osvoboditvi vrnili domov. Bili smo brez vsega in nekaj časa smo morali živeti pri prijateljih. Navajena trdega in skromnega življenja sta si kmalu opomogla, oče Nande se je vključil v obnovo Železarn, kjer je bil tudi po osvoboditvi še dve leti glavni delavski zaupnik, mama Marija pa je skrbela za dom in družino. S pomočjo države, kot pravita, sta si po osvoboditvi tudi zgradila svojo hišo.

»Kljub znanim težavam in dragini danes vsi živimo veliko bolje kot kdajkoli prej«, pripovedujeta. »Čeprav je kruh drag, pa ga vsaj lahko kupimo, včasih pa še kruha nismo mogli kupiti. Poglejte,« pravi mama Marija, »kaj vse smo dobili po osvoboditvi, kar se nam včasih še sanjalo ni. Otroci se lahko šolajo, imamo moderne bolnice, socialno zaščito, visok stanovanjski standard, vsakdo lahko dela, če le hoče... Veliko bolj živimo,« dodaja oče Nande, »vendar ni tako dobro, če bi boljše gospodarili, bolj delali in če bi dali prave ljudi na prava mesta in več vloge mladim.«

Ceprav sta oba vstopila v 83. leto starosti, je bilo kramljanje z njima prijetno, saj je njun spomin še svež, pa tudi sedanja dogajanja spremljata, čeprav jima zdravje ne služi najbolje. Biserna poroka sta praznovala skupaj s svojimi tremi sinovi, snahami, osmimi vnuki in štirimi pravnuki, prav gotovo srečna in zadovoljna, da sta kljub trnjevi življenjski poti in tolikšnim življenjskim preizkušnjam sinovom nudila najboljše kar sta zmogla.

K čestitkam ob biserni poroki Marije in Nandeta Pogačnik — 60-letnici skupnega življenja — se pridružuje tudi tednik Železar.

P.Pavlovec

Tradicionalna razstava likovnih del dolikovcev in relikovcev za praznik občine

Nocoj v četrtek, 31. julija, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli že tradicionalno razstavo likovnih del članov likovnega kluba RELIK DPD Svoboda — center Trbovlje in likovnega kluba DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice v počastitev 1. avgusta — praznika občine Jesenice. Razstavo bodo odprli s krajšim glasbenim programom, ki ga bodo izvajali člani ljubljanske Opere Jaka Jeraša, pozavnist Domen Jeraša in pianist Primož Kerštain.

Prav gotovo med najbolj dogovorjene in redne oblike sodelovanja med pobratenimi občinama Trbovlje in Jesenice sodi sodelovanje med likovniki obeh občin, ki so organizirani v likovnem klubu RELIK — revirski likovniki — pri DPD Svoboda center Trbovlje in likovnem klubu DOLIK — dolinski likovniki — pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. V listini o pobratenuju med obema kluboma so napisane vse oblike so-

delovanja, med katere sodijo tudi vsakoletna zamenjava skupinskih razstav likovnih del obeh kolektivov in skupna skupinska razstava likovnih del ob občinskem prazniku Trbovelj — 1. juniju — in občinskem prazniku Jesenice — 1. avgustu, poleg drugih oblik sodelovanja.

Prikaz likovne ustvarjalnosti likovnikov obeh delavskih središč je lep prispevek k praznovanju občinskih praznikov, ko pregledujemo na predeku oziroma razvoj v minulem obdobju. K temu pa prav gotovo sodi tudi dosežen razvoj na kulturnem področju, kateremu likovniki obeh občin prispevajo velik delež, tako v pogledu likovne ustvarjalnosti, kot v pogledu kulturno-estetske vzgoje, vključno z organizacijo razstavne

dejavnosti. To pa je tudi pomemben del razvoja obeh pobratenih občin.

S Trbovelj se bodo s svojimi likovnimi deli predstavili: Zdravko Dolinšek, Karel Kozole, Helca Krasnik, Milan Kuhar, Alojz Lesar, Stanko Leskovšek, Ervin Matešič, Alojz Nadrah, Franc Ostaneč, Iztok Perme, Bojan Pikel, Milan Razboršek, Ernest Špiler, Ivanka Uršič, Miloš Vastič in Ivan Žgalin.

Žirant dr. Cene Avguštin pa je izbral dela naslednjih dolikovcev: Rudija Arha, Ivanke Arzenšek, Franca Berčeta, Branka Čušina, Franca Dolinška, Antona Drapa, Mojce Graj, Janka Korošca, Franceta Kreuzerja, Zdravka Kotnika, Pavla Lužnika, Tineta Markeža, Zvoneta Mihajloviča, Rudija Reichmana, Drage Soklič, Milene Stocca, Toneta Tomazina, Franca Vandota, Cveta Velikajne in Marjana Židaneka.

Skupinska razstava likovnih del dolikovcev in relikovcev bo na ogled do vključno 13. avgusta vsak dan, razen nedelj in sobote popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

LITERARNO IME

Že večkrat sem napisal kako zgodbo in jo poslal literarni reviji ali pa časopisu. Objavili niso niti ene. Naveličal sem se že mučnega čakanja, kdaj bom kje zagledal kaj natisnjene. Tako zelo sem se naveličal, da sem se nekega dne osebno napotil z mapo in novo zgodbo v njej v uredništvo literarne revije. Tovariš urednik me je sicer zelo vljudno sprejel in tudi zgodbo je zelo hitro prebral ter celo rekel, da niti ni tako slaba. Bil sem zelo vesel pohvale in ga ves v ognju vprašal, ali bo torej zgodbo objavil?

»Ne!« je odsekano odgovoril. »Zakaj pa ne?« sem ga poparjeno vprašal.

»Nimate imena!« je rekel. »Saj imam ime, tovariš urednik. Vsi ljudje imamo imena!« sem rekel ves pretrešen in groza me je postalo tega, da bi ne imel imena. »Taboriščniki niso imeli imen, temveč številke. Toda jaz nisem taboriščnik in imam pravico do imena.«

»Nimate literarnega imena!« je skozi zobne rekel tovariš urednik. Zdelo se je, da je opazil moje stisko. »Torej ime imam, samo literarnega nimam, kajne tovariš urednik? Bal sem se že, da sploh nimam imena. Veste tovariš urednik — po literarnem ime grem pa kar v NAMO kupiti, saj v NAMI dobiš vse! In sem odšel v NAMO ter po oddelkih spraševal za literarno ime, pa so ljubke prodajalke samo odkimavale z glavicami. Potem mi je pa le neka prodajalka pametnega videza dejala, naj povprašam v kaki bolj specializirani trgovini.

Sel sem v Metalko in spraševal prodajalce za literarno ime, pa so me spraševali, če je to ime iz železa. Rekel sem, da ne in da je v koži.

»Potem pa pojdite v kako trgovino s kožami,« so me napotili. Bil sem jim hvaležen za ta napotek in sem odšel v trgovino s kožami, kjer mi je prodajalka rekla, da trenutno nimajo v zalogi literarnega imena, toda naj se le še oglašim, ker večkrat koga ode-rejo!

Najin pogovor je slišal tudi sivolasi, elegantno oblečen in celo nekoliko naparfumiran gospod, ki me je na moje veliko začudenje povabil na kavo. Seveda sem šel z njim na kavo.

»Slišal sem, da kupujete literarno ime?« je rekel gospod. »Da, glavni urednik mi je rekel, da ga nimam in mi zato ne more objaviti zgodbe.« »Dobro! Imate med priznanimi literati kakšne zveze? Poznate kakega novinarja? Imate morda kakšnega vplivnega znanca tam zgoraj?«

»Ne, gospod,« sem skrušeno rekel. »Sem trgovski potnik in tudi jaz nisem imel trgovskega imena, še manj vplivnih prijateljev in še manj zvez. Pa veste, kako sem kupil trgovsko ime: začel sem z darili, pa z uslugami in uslugami. Če sem opazil, da to ni dovolj, sem prinesel kuvertico ali pa tudi kuverto. Vse to moram seveda še vedno počenjati, vsaj enkrat na leto, vendar imam trgovsko ime in stranke kupijo od mene, tudi če samo telefoniram.«

»Gospod, ampak vi ste si lahko kupili trgovsko ime po trgovinah, kjer ste prodajali blago. Kje pa naj jaz kupim literarno ime?«

Samostojni razstavi risb Rudolfa Arha v Kranju in na planini Lipanca

Risarski ustvarjalnosti RUDOLFA ARHA, člana likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, bi najbrž lahko enakovredno sledil le zelo vztrajen fotoamat, kajti sistematično nastajajoče zbirke risb Rudolfa Arha se nenehno povečujejo in predstavljajo z vidika naravne in kulturne dediščine že pravo bogastvo. To nedvomno dokazujejo tudi njegove številne samostojne razstave risb.

Njegovo že 51. samostojno razstavo risb z naslovom »Ljudsko stavbarstvo II — gorenjska kmečka hiša« so v sredo, 30. julija odprli v mali galeriji v mestni hiši v Kranju, v organizaciji Gorenjskega muzeja Kranj. V soboto, 2. avgusta pa se bo slikar že po tradiciji s svojo razstavo risb predstavil v Blejski koči na planini Lipanca. Na svojih risbah bo predstavil okolico Lipance.

To je vsega spoštovanja vredna ustvarjalna aktivnost slikarja Rudolfa Arha, ki si že več let sistematično prizadeva, da bi vsaj na risarskem papirju ohranil bogastvo naše naravne in kulturne dediščine, ki ju čas in človekovi posegi nenehno uničujejo ali spreminjajo.

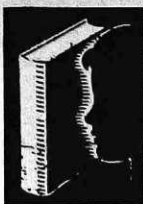
KULTURNO-DRUŽABNO SREČANJE OB 1. AVGUSTU

Organizacijski odbor pri Skupščini občine Jesenice vabi delovne ljudi in občane na kulturno-družabno srečanje ob občinskem prazniku občine Jesenice v petek, 1. avgusta s pričetkom ob 17. uri na ploščadi v Centru II na Jesenicah.

V kulturno-družabnem programu bodo sodelovali: pihalni orkester Jeseniških železarjev, folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, otroška folklorna skupina iz Kranjske gore, brigadirji mladinske delovne akcije Jesenice '86, instrumentalni ansambel »Spektrum« in humorist Franc Košir. Izvedeli boste, kako se jeseniški hokejisti pripravljajo na novo sezono in še kaj drugega. Udeleženci se bodo ob zvokih ansambla »Spektrum« lahko tudi zavrteli. Poskrbljeno bo tudi za hrano in pijačo, ne bo pa manjkalo niti trgovske ponudbe na mini tržnici, in sicer že od 15. ure dalje.

Pridite, da se skupaj poveseimo in pokramljamo ob letošnjem prazniku občine Jesenice. Zadovoljni boste tudi z zmernimi cenami.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Pregled leposlovnih novosti za obdobje april — maj — junij začnjam s tremi knjigami zbirke Biografije (Drž. založbe Slovenije). Pri te vrste branju je seveda pomembno, ali se bralec zanima za določeno življenjsko področje. **Ona in drugi** je naslov avtobiografske pripovedi pariške pevke Juliette Greco; **Cvetni kralj** je biografija znanega botanika C. Linneja; **Strašna pot** A. Cherry Garrarda je zgodba o Scottovi odpravi v Antarktiko.

Tudi v zbirki **Branje** — tudi ta izhaja pri isti založbi — bi zamenjali lahko del za vsakogaršen okus. V **Bitki za neznanost** so zbrani najbolj zanimivi odlomki iz knjig Carlosa Castanede, etnologa, ki z natančnostjo raziskovalca poroča o nadčutnih izkušnjah, ki si jih je pridobil v svojem prijateljevanju z indijanskim čarovnikom Don Juanom. Zanimanje za šamanistične religije je lahko moda ali tudi kaj več, vsekakor se v njem izraža silovito nasprotje vsemu v kar nas je pripeljala sodobna civilizacija. Tudi roman D. Fernandez v **Angelovi roki** govori o stvarih, ki so hkrati obrobne in ne kako v središču pozornosti: gre za biografijo filmskega režiserja in književnika P. P. Pasolinija, pri čemer je poudarek na upodobitveni homototiki. **Punč torta** sodobnega češkega pisatelja Karla Houba vsebuje štiri novele — vemo, da se ljubitelji lažjega branja navadno izogibljujejo te literarne zvrsti.

Vsi tisti, ki so brali **Modri bicikel** Regine Deforgues se bodo razveselili drugega dela trilogije o medvojni Franciji, ki je izšel pod naslovom **Hiša v Parizu**. Če sem že omenil delo, ki je hkrati kvalitetno in lahko berljivo, naj naštejemo še nekaj takih romanov. H. Krüger: **Dečko Unrast**; tudi ta roman sega v čase vojne in

načizma, njegov avtor je znani nemški igralec. P. Roth in I. B. Singer sta ameriška Juda, vendar si je težko predstavljati večje nasprotje: medtem ko je v jidišu pišči Singer ves zadrž v preteklost svojega plemena in kulture, nas skuša Roth sokirati s »svobodno« obravnavo kočljivih zadev. **Garpov svet** Johna Irvinga je tudi sodobni ameriški roman, po snovi, ki jo obravnava, precej navaden, po tehniki pripovedi pa vseeno tak, da izobraženemu bralcu ne bo delal težav. Pravzaprav sem pozabil omeniti še en roman o ameriških židih: **Zimzelen** pisateljice B. Plain je, kot piše v spremnih besedah, »družinska kronika«.

V času med dvema vojnama smo se lahko seznanili z najpomembnejšimi Balzacovimi romani. Kar malce nepričakovano se je pojavil še en prevod iz opusa tega velikega realista: roman **Trije oboževalci** je prevedel Vital Klabuš.

Roman švicarskega pisatelja Maxa Frischa **Sinjebradec** je kratek in učinkovit; zanj velja podobno kot za Faulknerjevo **Svetišče**: nekemu, ki ne pozna (in ne ceni) teh dveh pisateljev, si ne bi upal priporočiti ne prvega ne drugega romana.

Kot vidite, sem popularne nove prevode prihranil za konec, naslove bom navedel brez komentarjev. E. Wallace: **Skrivnost srebrnega ključa**; D. Steel: **Usoda križarja**; B. T. Bradford: **Glas srca** ter E. Segal: **Moški ženska in otrok**. O Heteri P. Van nemberga le to, da je njen avtor znan po arheoloških romanih.

Izvirna slovenska književnost. Kako bi jo razporedili? Spet je izšlo nekaj del z enobejevske tematiko: **Sla po svobodi** nedavno umrlega koroškega pisatelja V. Polanška, **Leseni oklopnjak** Matjaža Zigona, **Veliki voz** Miha Remca (ki ga sicer poznamo kot avtorja znanstvene fantastike). Sem lahko prištejemo še VI. knjigo zbranega dela L. Kraigherja, ker vsebuje zgolj vojno prozo, pa še vojne spomine Vide Tom-Lasič z naslovom **Vir, vir, vir**.

Kaže, da je založba Borec zdaj prevzela skrb za izdajanje slovenskih avtorjev. Doslej je izšla **Raza** mladega Ferija Lainščka, razen nje pa še **Drenikov kot**, katerega avtor je slikar naivec J. Peternej. Malce nenavadno je videti v tej družbi Frančka Rudolfa, čigar **Nagradno življenje** je prav tako ekscentrično kot večina njegovih prejšnjih del. **KMečki glas**, kot vemo, izdaja predvsem nekakšne sodobne inačice ljudskih povesti. **Savrinke** Marjana Tomšiča, ki so dobile prvo nagrado na natečaju, pa so delo, ki pravzaprav ne sodi v to zvrst, saj zaradi izbrušenega sloga in zaradi uporabe narečnega besedja verjetno niso lahko berljive. Založba zatrjuje, da gre za naš najboljši kolektivni roman. &017Realizem **Ambiza**, prvenca Magdalene Dijak Cundrič sloni na poznavanju snovi, v konkretnem primeru na opisu življenjske poti rojakinje iz Blejskega kota, ki se je zaradi intimnih razočaranj v tujini predala alkoholnemu opoju. Nova knjiga Katarine Kolmanič naj bo omejena samo z naslovom: **Tvoja skalejna podoba**.

Čisto za konec sem prihranil še dve izdaji Tržaškega tiska, ki poravnata naš dolg do preteklosti. Po **Čudežu na vasi** je zdaj ugledal luč sveta še en neobjavljeni Bartolov tekst: **Don Lorenzo. Ljubzenska pisma** tržaškega protifašista Stanka Vuka so dragocena iz več razlogov: kot zgodovinski dokument, kot človeško pričevanje in nenazadnje zaradi literarne vrednosti (dasi gre za »zasebna« pisma, Vuk jih je iz ječe pisal svoji mladi ženi). Ali ima javnost pravico do vpogleda v to intimno izpoved? Odgovor bi nemara lahko iskali v starogrškem odnosu do zasebnosti: V polisu, mestni državi, ki je že stoletja zgled zahodni kulture, razlikovanja med javnim in zasebnim, kot ga poznamo danes, takorekoč ni bilo. Seveda pa je to mogoče le ob spoštljivem odnosu skupnosti do posameznika in obratno.

M.H.

Kreftova Velika puntarija v Podjuni

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu v Avstriji po nekaj letih spet prireja veliko kulturno prireditev na prostem, in sicer tokrat uprizoritev dramske kronike Bratka Krefta Velika puntarija v izvedbi slovenskega ljudskega gledališča Samorastniki iz avstrijske Koroške, v sodelovanju z nekaterimi gorenjskimi gledališči. Predstave bodo 9., 10., 14., 15. in 16. avgusta v Spodnjih Vinarah pri Semprimožu v Podjuni na prostem, vsakokrat s pričetkom ob 20. uri.

Gledališka tradicija med Slovenci na avstrijskem Koroškem je zelo dolga in tudi v sedanjem času je poleg vokalne in instrumentalne glasbe ter folklorne najbolj razvita dejavnost v slovenskih kulturnih društvih. Zato ni čudno, da se v zadnjih letih lotevajo, s sodelovanjem igralcev iz širšega območja, že tretjega večjega gledališke projekta z masovno udeležbo, uprizorjenega na prostem. Tako so leta 1973 zaigrali Miklovo Zalo, leta 1978 Prežihove Samorastnike in letos pripravljajo Veliko puntarijo. Gledališke predstave so skrbno izbrane in naj bi v vsebinskem pogledu pomenile podporo narodnostnemu boju koroških Slovencev in prav zato so bile predstave pred leti deležne velike pozornosti Slovencev iz matične domovine.

Kakor nam je v razgovoru povedal tajnik Slovenske prosvetne zveze iz Celovca dr. Janko Malle, »se s predstavo »Velika puntarija« pridružuje praznovanju 400-letnice smrti Primoža Trubarja, s čigar imenom povezuje nastajanje slovenske narodne misli. Kmečki upori, ki so se leta 1478 začeli prav na Koroškem in ki jih obravnava dramska kronika Bratka Krefta, pa za Slovence pomenijo začetek uporniško-demokratskega gibanja in miselnosti. Le-ta pa je še kako potrebna sedanji generaciji koroških Slovencev, ko se moramo še vedno boriti za jezikovno enakopravnost,« je dejal Janko Malle. »To še zlasti,« je poudaril, »ker nam hočejo zabrisati naš zgodovinski spomin, našo veliko zgodovinsko preteklost.«

»Seveda,« je nadaljeval, »nam bo veliko moralno in politično oporo tudi obisk na predstavah iz matične domovine, še zlasti iz občin ob avstrijski meji. Dober obisk na predstavah pa bo tudi največje priznanje številnim igralcem in statistikom ter ostalemu osebju za neprecenljiv entuziazem.« Govornik je tudi omenil, da v predstavi sodelujejo tudi trije igralci z Gorenjske, in sicer Miran Kenda in Rado Mužan z Gledališča

Tone Čufar Jesenice in Tine Oman iz kranjskega gledališča, poleg akademske slikarke Melite Vovk-Stih z Bleda, ki je scenografinja in kostumografinja in Milana Hrasta, ki vodi izdelavo scene in ki je pred leti tudi sodeloval v jeseniškem gledališču, po tem pa se je zaposlil pri TV Ljubljana.

Predstavo režira Marjan Srienec, ki ga tudi pri nas poznamo po nekaterih slovenskih in jugoslovanskih filmih. Poleg 25 igralcev kot kmetije, soldati, jetniki, uskoki, kmetice, vaščani in vaščanke nastopajo člani pevskih zborov iz Podjune. Naj omenimo, da so jeseniški in javorniški gledališniki igrali Kreftovo Veliko puntarijo v letnem gledališču v Ukovi pred več kot tridesetimi leti in da bo predstava v Podjuni privabila tudi marsikaterega ljubitelja gledališča iz naše in ostalih gorenjskih občin.

Naj končamo zapis o velikem kulturnem projektu koroških Slovencev s citatom iz uvodne misli avtorja Bratka Krefta k prvi izdaji Velike Puntarije leta 1937:

»... Slovenski narod je zrastel iz kmečkega ljudstva in naša nad vse heroična preteklost so kmečki pusti. Dolgo pred francosko revolucijo so se slovenske kmečke množice podzvestno borile za iste demokratične pravice kot francoski meščanski revolucionarji. Kdor govori, da naš narod nima v daljni preteklosti svoje zgodovine, je slep in laže, kajti s ponosom se lahko sklicujemo, da so tista naša zgodovina — slovenski kmečki upori. Tudi herojstvo je v njih večje in veličastnejše kot vse srednjeveško viteštvo, kar ga je bilo v naših krajih. Slovensko kmečko ljudstvo je v tistih hudih časih, ko sta ga morila Turek in grof, vzdržalo na svoji zemlji in preneslo vse napore. Krvavelo je, da je tekla kri v slapovih, a izkrvavelo ni...«

Pripis: Posebej objavljamo razpis za kolektivni ogled predstave Velika puntarija v Podjuni na avstrijskem Koroškem.

Oj božime tele dolince

Svojčas mi je prišla v roke knjižica pesmi z naslovom **Desperado tonic water**. Krepko se ji je poznalo, da je prešla že skozi mnogo rok, saj je neusmiljeno cvetela na vse strani. Kar takoj se mi je prikupila ta drobna knjižica pesmi Ivana Volariča — Fea. In očitno je bilo, da je zelo brana, saj je imelo celo študentsko naselje le enega ali dva izvoda in če si hotel veljati za razgledanega, si moral na vsak način prebrati to zadevo. Da bi se tistih nekaj srečnih lastnikov Desperada odkrlo svoji lastni: ni na to kajpak ni bilo misliti.

O Feovih pesmih sprva nisem razmišljal, včas pa mi bile in s tem sem bil povsem zadovoljen. Ko sem se kasneje srečal s pesnikom v živo, ob nastopih dua Zlatni zubi, sem spoznal te pesmi tudi z druge strani. Tečaj šele mi je postalo jasno, da je kljub vsemu ljudizmu in besednim igrarjem Feo še kako resen in tehten pesnik, ki sicer zna zabavati svoje bralce (in poslušalce), ki pa mu tovr-

stna zabava še zdaleč ni edini namen svojega početja. K sreči pa Feo vendarle nima dosti skupnega z arhetipom slovenskega pesnika (Cankar: ... vse kar je ostalo, je zgolj smrdljiva drhal...), kajti Feo zna biti jezen (in ne užaljen), zna biti piker in neprizanesljiv (vendar ne moralizira), zna biti neposreden (in prav nič slinast).

Feovo najmočnejše pesniško orodje je pravzaprav neposrednost, iskrenost, navidezna lahкотnost njegovih pesmi. Z radoživimi in prenetljivimi besednimi igrarji zna brez slepomišljenja pritegniti bralca, ne da bi hkrati od njega zahteval »globlje razumevanje« pesniškega sporočila. To prepušča bralcu samemu; kajpak uživa v tem, ko ga zabava, vendar ga prav nič ne sili, naj pesmi razume smrtno resno.

Če bi, denimo, poskusil postaviti Feove pesmi ob bok Prešernovim ali Kosovelovim, bi se brž našel kak varuh narodne kulture in me ročno po-

stavil na hladno. Zato tega kajpak ne bom poizkušal. Dovolil pa si bom majhno veselje s tem, da predstavim drugo knjižico Feovih pesmi, ki je lani izšla pri založbi Lipa. Po vseh neuspelih poskusih, da bi postal srečni lastnik Desperada, se mi je končno vendarle izpolnila goreča želja, da pridem do Feovih pesmi.

Ob vsej iskrenosti in prostodušnosti, ki veje iz teh pesmi, bi bilo vsako globokoumno literarno teoretiziranje popolnoma odveč. Kljub temu pa je bralca, ki Feovih pesmi še ni vajen, treba opozoriti na nekaj očitnih stvari. Vsekakor ne zato, ker bi bralca podcenjevali, ampak prav zato, ker so te pesmi preveč preproste in neposredne. Zato je od šolske učnosti pokvarjen bralec hitro v nevarnosti, da zaradi neizumetnosti spregleda pravi pomen in vrednost Feovih pesmi. Samo namig: preberite pesmi enkrat (nasmejali se jim boste), potem jih preberite še enkrat.

Borut Grce

Originali in odtisi

Razstava Originali in odtisi v galeriji Kosove graščine nam kaže izbor grafik, akvarelov, risb in gvašev starejših, deloma srednje generacije naših slikarjev in grafikov. Tako se na razstavi srečujemo z deli znanega slovenskega slikarja Maksima Sedeja in sicer s ciklom Predmetje, ki ga je slikar ustvaril leta 1953. V njem umetnik riše pretresljive razmere, v katerih je živel predvojni proletarijat. Razstavljeni Sedejevi linorezi so eno najpomembnejših del s socialno tematiko v slovenskem slikarstvu.

Tudi akvarel Ljuba Ravnikarja Drevo skriva v sebi podobne tendence. Za njegovo podobo se skriva trpinčeni človek — umetnik iz težkih predvojnih let. Podobnih simbolistično zasnovanih del se je v Ravnikarjevi zapuščini ohranilo precej. Kažejo nam umetnika kot vidnega socialno-kritičnega ustvarjalca predvojne dobe, ki ga je Ferdo Delak pritegnil kot scenarista v svoje znamenito predvojno Delavsko gledališče v Ljubljani. Iz časa avtorjeve medvojne internacije v Abruzzih izvirata krajini: Sveti Nikola in Krajina v Abruzzih.

Slikar z izrazitim poetičnim dahom je Miha Maleš. Zato ni čudno, da je ustvaril celo vrsto uspešnih ilustracij k raznim pesniškim zbirkam, med njimi tudi Prešernovi, ki so prikazane na naši razstavi. Slik, kakršne so Jesenice, je Maleš naslikal le malo in morda je ta grafika prav zaradi tega toliko bolj zanimiva.

Raznolika in bogata ustvarjalna pot dolenskega slikarja Vladimirja Lamuta se je veliko prežgoda končala v temnih vodah reke Krke. Iz njegovega opusa predstavljamo dvo-

je del V ateljeju in Industrijsko krajino, ki po tematiki spominja na Maleševje Jesenice.

France Godec je znan slovenski krajinar. Njegove slike so vpete med mehak kolorit impresionizma in slikarske pridobitve njegovih naslednikov.

»Romantik« s pogledom v preteklost je Gvidon Birola. Na razstavi predstavljena risba krajine spada med redka dela brez pripovedne vsebine v njegovem opusu.

Lesorez Drvarji Toneta Kralja sodi v okvir umetnikovega povojnega cikla Zemlja. V njem je znameniti slovenski kipar, slikar in grafik prikazal slovensko zemljo in človeka v njej v nerazdružljivi skupnosti.

Razstavo časovno zaokrožuje dvojje jedkanje slikarja in grafika Milana Batiste iz ciklusa Oljke. Podobno kot Ljubu Ravnikarju pred vojno, služi tudi Milanu Batisti drevo kot simbol ali zrcalo človekovega razgibanega notranjega doživljanja.

Razstava je odprta v galeriji Kosove graščine na Jesenicah do 30. avgusta.

Slavica Osterman — Keržan

KRAJINA

v poletnem popoldanskem hladu
a) se vali dim iznad mesteca
b) cvilijo avtomobilске

NEZGODA

pozabiš postaviti vejico
pa se nič ne zgodi

IZOBČENEC

jaz sem pa iz občine doma
ti hojla ti dra tra la la

HUDO KRATEK DIALOGEC

bog: ustvaril bom kozmos
lepi svet bom naredil
tu — kajle bo zemlja
zamešil bom ljudi
živali rastline
kamenje ustvaril
krasno se bodo imeli
(če bodo hoteli)
človek si bo sam
pomagal kakor bo
vedel in znal
vladala bo pravica
svoboda se bo sprehajala
vedno in povsodi
raj bo na zemlji
na veke vekov amen.

lucifer: taj film
ne buš videl!

Z avtobusom na ogled »Velike puntarije« na Koroško

Kulturna skupnost in Zveza kulturnih organizacij Jesenice in odbor za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne Jesenice organizirajo v petek, 15. avgusta, skupinski ogled gledališke predstave Bratka Krefta »VELIKA PUNTARIJA« — dramske kronike iz leta 1573 o slovenskih kmečkih uporih — v Spodnjih Vinarah pri Semprimožu v Podjuni na avstrijskem Koroškem.

Pri izvedbi »Velike puntarije« sodeluje poleg številnih statistikov tudi 25 igralcev, med njimi tudi nekaj iz Slovenije. Predstavo je zrealiziral znani filmski igralec Marjan Srienec ob pomoči nekaterih strokovnjakov iz Slovenije. Organizator te velike kulturno-politične manifestacije je Slovenska prosvetna zveza Celovec, izvajalec pa Slovensko ljudsko gledališče »Samorastniki« iz avstrijske Koroške.

Udeleženci prispevajo po 500 dinarjev k avtobusnemu prevozu v obe smeri in sami plačajo 700 dinarjev za spominsko značko, ki bo veljala kot vstopnica. Prispevek za prevoz lahko vplačajo pri prijavi v pisarni Gledališča Tone Čufar Jesenice vsak dan, razen sobote, od 9. do 12. ure do vključno 11. avgusta, vstopnino pa na Koroškem pred vstopom na prireditveni prostor. Delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne Jesenice se lahko prijavijo in vplačajo prispevek za prevoz v pisarni sindikata Železarne v dopoldanskih urah. Potrdila o vplačanem prispevku za prevoz veljajo kot vozna karta.

Odhod avtobusa z Jesenic bo v petek, 15. avgusta ob 16. uri s parkirnega prostora Železarne Jesenice, povratek pa takoj po končani predstavi, ki se začne ob 20. uri. Prijavitelje opozarjamo, da morajo imeti s seboj veljaven potni list ali maloobsejno prepuščilo.

K prevoznim stroškom organizatorji prispevajo 50 odstotkov sredstev, da bi omogočili večjemu številu občanov ogled predstave.

Potrpežljivost in (ali) revolucionarna zagretost

Predsednik občinskega sveta ZZB NOV Jesenice Stane Križnar je v zadnji številki Železjarja (17. julija) govoril med drugim tudi o prenašanju revolucionarnih tradicij borcev na mladi rod. Svet, v katerem živimo mladi, nas s svojo nepredvidljivostjo, kaotičnostjo in katastrofičnostjo (»TUDI PRIHODNOST NI VEČ TO, KAR JE BILA«) naravnost sili, da (po)iščemo svoj kompas v zgodovinskem spominu in izkušnjah prejšnjih generacij.

Kaj nam torej svetuje predsednik ZZB NOV Jesenice? Katere so tiste revolucionarne tradicije, ki naj bi jih po njegovem mnenju prevzel mladi rod? Takole pravi: »Jaz imam sicer do tega morda malo konzervativno gledanje in sicer, da je mladina v tej upravni (?) udeležbi le malo preveč zahtevna. Vse ob svojem času. Mladini je treba dati povsod možnosti, da se uveljavi, v gospodarskem in družbenopolitičnem življenju, vendar z določeno previdnostjo. Mlad človek je včasih tudi malo zaletav, saj vemo, vsi smo bili mladi. Mladi morajo živeti ob izkušnjah starejših.«

Mladina naj bo potemtakem manj zahtevna in zaletava, pa bolj potrpežljiva in spoštljiva do izkušenj starejših. So to revolucionarne tradicije, ki naj bi jih prenašali na mladi- no? Če niso te, katere so potem druge?

Omenil sem že, da mladi iščemo svoj kompas tudi v zgodovinskem spominu in preizkušenih vrednotah. »Prepričani smo, da bodo igrali svojo delegatsko vlogo, kakor je prav. Da bodo revolucionarno zagreti. (podčrtal IP) Kako si ob tej viziji vzgoje mladega rodu (privzgojiti jim

moramo vrednote kot so nezahtevnost, potrpežljivost, previdnost, spoštljivost) predstavlja revolucionarno zagretost delegatov, Stane Križnar v intervjuju ne daje odgovorov.

V nadaljevanju intervjuja Stane Križnar izraža veliko pričakovanje od pripravljenih delegatov: starejših generacij, zlasti pa generacij, ki so nosile breme narodnoosvobodilne vojne in povojne izgradnje. Ko sem z velikim zanimanjem in pričakovanjem prebral omenjeni intervju, pa sem (p)ostal samo še bolj zmeden: V intervjuju nam Stane Križnar na eni strani svetuje večjo potrpežljivost, spoštljivost, nezahtevnost in previdnost, na drugi pa revolucionarno zagretost. Kako naj se torej obnašam (mo)? Kako naj bom hkrati potrpežljiv, previden in revolucionarno zagret? Ali je mogoče, da obstaja tudi revolucionarna previdnost, revolucionarna potrpežljivost, revolucionarna nezahtevnost in revolucionarna spoštljivost?

Realni socializem (stalinizem) na to vprašanje odgovarja pritrdilno. Le revolucionarno nezahtevna, previdna, spoštljiva in potrpežljiva komsomolska organizacija se lahko spremeni v »udarni odred delovne

fronte« (Borba, 21. julija) v naporih za pregrupiranje vseh sfer življenja in za realizacijo socialno ekonomske politike partije.

Ivan Puc

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA

V galeriji Mestne hiše v Kranju razstavlja akademski slikar Franc Bešter 22 velikih Arkan Tarota.

V Mali galeriji se predstavlja slikar in grafik Bernd Hubert Romankiewicz iz Bayreutha.

V galerijskih prostorih Prešernove hiše je na ogled razstava risb, grafik in gvašev 15-ih slikarjev naše srednje generacije.

HM, HM...

V srbski skupščini so sprožili postopek za spremembo zakona o zdravstvenem varstvu. Po novem naj krvodajalcev ne bi več obravnavali kot bolnikov. Za oba prosta dneva, ki v Srbiji pripadajo udeležencu te humane akcije, naj bi v bodoče prejeli nezmanjšani osebni dohodek in ne več nadomestila za bolezensko odsotnost. Zakonska sprememba naj bi bila, kot ugotavlja Tanjug, dodatna vzpodbuda za delovne ljudi, da bodo v večjem številu in pogostejše kot doslej dajali kri in pomagali drugim.

Od Kranjskih Janezov pa seveda pričakujemo, da bodo v skladu s parolo več in bolje delali slovenski skupščini predlagati ukinitve prostega (in seveda tudi plačanega) dne, ki pripada krvodajalcem v Sloveniji.

Orehnjk

Slovenija

Turistična poslovna skupnost

Osnovo Turistične poslovne skupnosti Gornjesavske doline prav gotovo daje Kranjska gora, ki se je pri nas uveljavila kot največje zimskošportno središče. Z največjimi prireditvami v alpskem smučanju — tekmovanji za svetovni pokal, pa je poznana domala po vsem svetu. Kranjska gora ima namreč za umetno zasnežitev smučarskih prog, prav tako pa je tudi neposredno povezana s planiškiimi prireditvami. Kranjska gora je z zgraditvijo novih hotelskih kapacitet pridobila vlogo gostitelja planiške prireditve.

V letošnjem letu pa je Kranjska gora spet bogatejša za nekaj novih kapacitet. Hotelsko turistična delovna organizacija Gorenjka v letošnjem letu dokončuje apartmajsko zgradbo Razor. Ta ne bo samo povečala števila nočitvenih kapacitet v kraju, ampak Kranjska gora s tem dobiva tudi novo kvaliteto v ponudbi. Zato ta objekt zahteva tudi novo kvaliteto v prodaji. S tem bo omenjena popestritev v ponudbi dobila tudi pravi odraz v njeni uporabnosti.

V tem času pa že poslujeta dva nova objekta. Ob jezercu Jasna je delovna organizacija Kompas TOZD hoteli Kranjska gora zgradila novo restavracijo »Jasna«, ob cesti na Vršič pa je planinsko društvo skupaj s to TOZD in ostalim gospodarstvom planinsko postojanko Kočo na Gozdu povsem obnovilo. S tema dvema objektoma je Kranjska gora s cestno povezavo prek Vršiča dobila kompletno ponudbo, ki vsakemu obiskovalcu daje s svojimi slikovitimi razgledi vsakokrat občutek enkratnosti.

Ob teh kapacitetah pa se pred nas ponovno postavlja vprašanje, kako popestriti ponudbo tudi z novimi dejavnostmi in z novimi infrastrukturnimi objekti. Temu bo v prihodnje treba posvetiti posebno pozornost.

To tudi v največji meri vpliva na strukturo gostov. In kaj želijo gostje v Kranjski gori in Gornjesavski dolini. Sedaj že imajo rezultate ankete, ki je bila opravljena v zimski sezoni. Največ pripomb so gostje imeli zaradi neprijaznosti ljudi. Iz razlag izhaja, da tu ne smemo videti samo turističnega delavca. Gost se v kraju srečuje tako rekoč z vsemi, ki tam stanujejo in delajo. Zato prijaznost ocenjuje predvsem po tem, kako se v kraju počuti, kakšna je domačnost ljudi ipd. To tudi kaže na zelo umestno izbrano geslo letošnje turistične propagande: »Turizem smo ljudje!« Poleg te pripombe se skoraj vsi tuji in domači gostje pritožujejo nad vrstami pri žičnicah in nad kratkimi smučišči. Med pripombami zasledimo tudi, da je premalo zabavnega življenja in ponudba trgovine preskromna.

Na prvi pogled torej nič novega, pa vendarle se nam vrstni red pripomb zdi zanimiv. Za tisto, ki se postavlja na prvo mesto, bo verjetno vtis s poletne sezone že boljši. To bo pokazala anketa, ki bo opravljena v avgustu. Akcija »turizem smo ljudje« pa ni enkratna, zato zahteva stalno aktivnost za njeno uresničevanje. Glede žičniških naprav in smučišč planirane naloge še niso konkretizirane. V tem času se intenzivno pripravlja program gradnje Trgovskega centra in program vključevanja območja Triglavskega naravnega parka v turistično ponudbo.

Glede gradnje infrastrukturnih naprav in objektov pa motijo ali morda celo negativno vplivajo razne prošnje in priporočila, kdo bo dal sredstva za te naprave. Pri tem pa pozabljamo, da sredstev ne more nihče nikomur dati, ampak jih lahko združujemo bodisi po principu skupne udeležbe na dohodku, ali da se izkaže drug interes, ki pa ima na koncu koncev vedno tudi ekonomski učinek in vpliv na večji dohodek. Ta interes pa se nenehno spreminja in pojavlja v različnih dejavnostih gospodarstva. Zato je nujno vzpostaviti organizacijsko obliko za združevanje ob prisotnih interesih, za kar je v zakonu o združenem delu predvidena poslovna skupnost.

Občinsko gasilsko tekmovanje

V zadnjih mesecih je potekalo občinsko gasilsko tekmovanje za pionirke in pionirje, mladinke in mladince, članice, člane in veterane. Tekmovanje je bilo v Mojstrani in na Jesenicah. Že sama udeležba kaže določeno priпадnost gasilski organizaciji, ki s svojim nesebičnim in humanim delom pomaga tistim, ki so pomoči potrebni.

Občinska gasilska zveza kot organizator tekmovanja želi s takim tekmovanjem opraviti določen pregled delne opremljenosti, predvsem pa preveriti znanje v zahtevnih gasilskih veščinah (raznoterosti, taktična vaja itd.).

Na tekmovanju je sodelovalo skupaj 240 pionirk in pionirjev, 70 mladink in mladincev, 176 članic in članov ter 8 veteranov.

REZULTATI PA SO NASLEDNJI:

Pionirke A: 1. GD Hrušica.
Pionirji A: 1. GD Mojstrana, 2. GD Koroška Bela, 3. GD Smokuč.
Pionirke B: 1. GD Mojstrana.
Pionirji B: 1. GD Blejska Dobrava, 2. GD Mojstrana, 3. GD Jesenice - mesto I.
Mladinke: 1. GD Mojstrana.
Mladinci: 1. GD Smokuč, 2. GD Blejska Dobrava, 3. GD Dovje.
Članice: 1. GD Smokuč, 2. GD Mojstrana, 3. GD Kranjska gora.

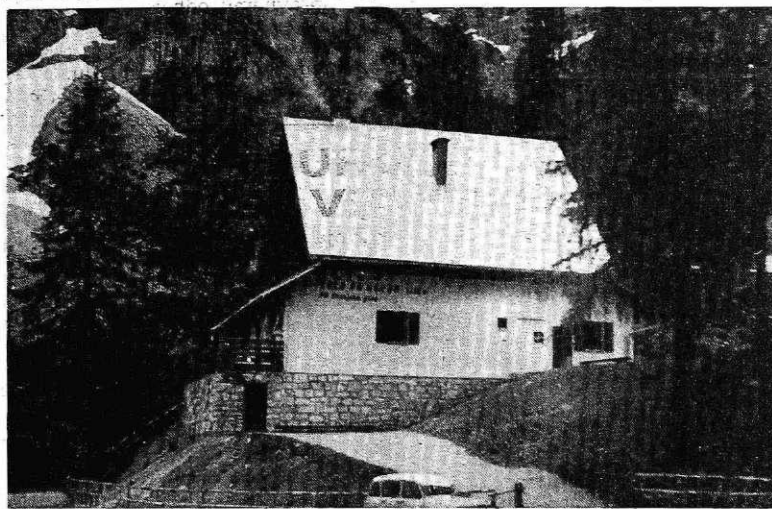
Člani: 2. GD Smokuč, 2. GD Jesenice - mesto, 3. GD Blejska Dobrava.
Veterani: 1. GD Mojstrana.

Lahko smo zadovoljni, da kažejo člani GD veliko pripravljenost za tovrstna tekmovanja, ki jih služijo kot dober trening za požar ali drugo elementarno nesrečo.

Pri organizaciji takih in podobnih oblik pa sodelujejo tudi člani PGRS Železarne Jesenice.

V začetku avgusta bo tudi mednarodno srečanje — tekmovanje treh dežel pri nas, v Zirovnici, organizirala GD Zabeznica. Na tem tekmovanju, ki je izredno zanimivo, sodelujejo po tri ekipe iz vsake dežele (Koroške, Julijske krajine — Furlanije in Slovenije). Slovenijo zastopa že od začetka teh tekmovanj OGZ Jesenice. Zato vabimo tudi vse delovne ljudi in občane, da si ogledajo tekmovanje in spoznajo večšine, ki jih morajo opraviti gasilci.

Sandi Kotnik

Koča Na gozdu (foto: B. Blenkuš)

ZDENKA TORKAR-TAHIR

21

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

V kotu je stala velika »mentrga«, ob njej dve klopi in »štokrli«. Ob nasprotni steni je stal zidan štedilnik s kotli za gretje vode in ob njem »kolemkišta« (zaboj za premog). Nad pokrovom, ki je pokrival vhod v klet, je stala klop, ki so jo stalno prestavljali. Miza je bila pokrita z vezanim prtom, kakor tudi stena nad mizo in nad štedilnikom, kjer je bil pritrjen še sklednik in polica, na katero so obešali »rumene - mesengaste šefle« (medeninaste zajemalke). V kuhinji pa je visela tudi stenska ura na uteži.

Lesena tla so ribali in jih prekrivali z žakljevino, da se ne bi tako hitro umazala.

V sobi je bila nameščena zakonska postelja; omari a obleko in skrinja, ki jo je stara mama — zemljaška hči z balo pripeljala iz Besnice. Na ležiščih so bili že modroci, na njih pa vreče polnjene s koruznim ličkanjem. V manjši sobici pa je bilo prostora le za posteljo. Sobna tla je informatorjev stric (&malar«) prebarval s temno rjavo oljnato barvo, da so jih le pobrisali. Na z apnom beljene stene je z »muštróm« (v trdem papirju izrezan vzorec) naslikal barvne podobe. Da je tako obarval vse stene, je porabil tri dni. Z vzorci, ki jih je izdeloval sam, je pleskal tudi pri sosedih.

V sosednjem stanovanju pa so v dvajsetih letih imeli že večjo dvodelno »kredenco« (kuhinjsko omaro), navadno mizo s »štokrli«, ob zidanem štedilniku &kišto« in klop za »ki-

»Malar« Maks Razinger s pomočnikom okoli leta 1930

blo« (kanglo) z vodo. Pozimi so sobo že ogrevali z visoko »plehnato« (pločevinasto) pečjo na žaganje, ki so ga pripeljali iz &fabrške« žage.

O sami prehrani in oblačenju nisem dobila terenskega gradiva.

Znano mi je le, da je informatorjeva stara mama v dvajsetih letih naenkrat zamesila za 14 dni kruhovih štruc in jih pekla v barakarski pekarni. Da je ostal kruh »frišen« (svež), so ga spravljali v &kevder« (klet).

Fantini so večino prostega časa preigrali v Mojstrani (bližnji bukovi gmajni, ki so jo izkrcili v drugi polovici tridesetih let in na pridobljenih parcelah Kurje vasi sezidali deset novih hiš). Neko poletje, ko so v kinu gledali filme o Tarzanu, so tam preživeli vse počitnice. Ko so skakali iz drevesa na drevo, se je sosedov fant celo ubil.

Podmežakla pa je bila pozimi raj za smučarje.

»Prve smuči mi je naredil stric (aktiven športnik). Jesenove dilce je ukrivil tako, da jih je kahal v loncu za perilo. Na leskove palice je pritržil železne krogce. Bindenge (vezi) pa je urezal iz jermena.

Smučarji leta 1930

16. TEKMOVANJE ZA POKAL MESTA JESENIC V PLAVANJU

V soboto, 26. julija, je Plavalni klub Jesenice, na kopališču Ukova organiziral 16. tekmovanje v plavanju za pokal mesta Jesenice. Tekmovanja so se udeležili mladi plavalci iz štirih slovenskih klubov: Rudis Rudar Trbovlje, Radovljica, Ljubljana in Jesenice. Na žalost je bila udeležba močno okrnjena, saj so najboljši mlajši pionirji v teh dneh tekmovali na državnem prvenstvu na Reki.

Jeseniški klub so tokrat zastopali le trije tekmovalci — Anže Novak, Tina Kero in Barbara Gašperin. Plavalci so dobro in posegli tudi po najboljših mestih. Najboljša jeseniška plavalca, Mojca Jazbec, republiška prvakinja med mlajšimi pionirkami skupine A v disciplini 100 metrov prsno pa je nastopala na državnem prvenstvu.

Rezultati tekmovanja

50 M PRSNO PIONIRJI C: 1. Matjaž Jazbec, Rudar Trbovlje
100 M PRSNO PIONIRKE C: 1. Nina Štimec, Rudar Trbovlje
100 M PRSNO PIONIRJI A: 1. Grega Vogelnik, Radovljica
100 M PRSNO PIONIRJI B: 1. Matej Strgaršek, Rudar Trbovlje
100 M PRSNO PIONIRKE A: 1. Petra

Dvoršak, Radovljica,
100 M PRSNO PIONIRKE B: 1. Nataša Kežar, Radovljica, 3. Tina Kero, Jesenice, 7. Barbara Gašperin, Jesenice,
50 M HRBTNO PIONIRJI C: 1. Iztok Simnovič, Rudar Trbovlje,
50 M HRBTNO PIONIRKE C: 1. Tina Štimec, Rudar Trbovlje
100 M HRBTNO PIONIRJI A: 1. Janez Golob, Rudar Trbovlje, 2. Anže Novak, Jesenice,
100 M HRBTNO PIONIRJI B: 1. Marko Ostanek, Rudar Trbovlje,
100 M HRBTNO PIONIRKE A: 1. Ksenja Vanelli, Rudar Trbovlje,
100 M HRBTNO PIONIRKE B: 1. Tina Berc, Radovljica, 3. Barbara Gašperin, Jesenice, 5. Tina Kero, Jesenice,
50 M KRAVL PIONIRJI C: 1. Aleš Fabjan, Rudar Trbovlje,
50 M KRAVL PIONIRKE C: 1. Tina Štimec, Rudar Trbovlje
100 M KRAVL PIONIRJI A: 1. Anže Novak, Jesenice,
100 M KRAVL PIONIRJI B: 1. Matej Strgaršek, Rudar Trbovlje,
100 M KRAVL PIONIRKE A: 1. Ksenja Vanelli, Rudar Trbovlje,
100 M KRAVL PIONIRKE B: 1. Nataša Kežar, Radovljica, 4. Tina Kero, Jesenice, 14. Barbara Gašperin, Jesenice.
Med ekipamije prepričljivo zmagal Plavalni klub Rudis Rudar Trbovlje s 304 točkami, pred Radovljico s 169, Jesenica-mi 45 in Ljubljano s 26 točkami. Trboveljski Rudar je tako že drugič zapored osvojil prehodni pokal.

A. Ilenič

TENIŠKI TURNIR V POČASTITEV OBČINSKEGA PRAZNIKA JESENIC

Teniški klub Jesenice vabi vse ljubitelje tenisa na turnir v počastitev občinskega praznika Jesenice, ki bo v soboto, 2. avgusta, s pričetkom ob 16. uri in nadaljevanje turnirja v nedeljo, 3. avgusta, ob 8. uri na igriščih Podmežakla. Prijavite se lahko vsak dan pri oskrbniku igrišč ali na dan tekmovanja do 15.45.

Permanentne vstopnice

Hokejska klubna Jesenice in Kranjska gora mislita na svoje simpatizerje in prijatelje tudi v teh vročih poletnih dneh. Permanentne vstopnice za sezono 1986/87 (predvidenih je več kot 50 tekem) si lahko od 12. avgusta dalje za 6.000 din priskrbite pri sindikalnih poverjenikih.

BALINANJE

MEDNARODNI TURNIR

Balinarski klub Jesenice je v počastitev občinskega praznika Jesenice, tudi letos kot že vsa leta nazaj organiziral 24. tradicionalni mednarodni balinarski turnir v nedeljo 27. julija na balinišču v Bazi.

Na turnirju je sodelovalo 12 ekip in sicer: osem iz Slovenije, dve ekipi iz zamejstva sosednje Italije, ter dve ekipi domačega kluba. Goste je pozdravil predsednik kluba, jim zaželel veliko uspeha na železnih Jesenicah. V imenu Železnice Jesenice, ki je bila pokrovitelj balinarskega turnirja in skupščine Jesenice je spregovoril Cund, pozdravil igralce in vse navzoče, ter otvoril turnir.

Celoten potek tekmovanja je vodil, ter obenem tudi sodil Jadran Kozamernik.

Tekmovanje je trajalo od 9. do 20. ure. Vse ekipe so bile zelo dobro pripravljene.

V finalu za prvo in drugo mesto sta se borili ekipi Železnice Postojna in Ronchi 502 Italija. Po 90 minutni igri sta bili ekipi izenačeni (11 — 11) nato je v dodatnem času zmagal Železnice Postojna z 13 : 11.

Izidi so:
1. mesto Železnice Postojna, 2. BK Ronchi Italija, 3. 1. ekipa Jesenice, 4. Salonit Anhovo.

Ostale ekipe so bile nekoliko slabše. Vsi so se zadovoljni poslovili z nasvidenjem drugo leto. Gledalci in navijači iz vseh krajev so bili navdušeni nad celotno izvedbo tekmovanja.

P.S.

REKREATIVNI TEK NA HRUŠICI

Člani TVD Partizan Hrušica so v počastitev krajevnega praznika organizirali rekreativni tek. Proga je bila dolga 14 kilometrov in je potekala ob Savi do Mojstrane in nazaj. Najhitrejši je bil nekdanji smučarski reprezentant Tone Djuričič, ki je za pot potreboval nekaj več kot 43 minut. Kljub dobri propagandi je bila udeležba skromnejša kot so pričakovali, saj se je na štartu zbralo le okoli 30 tekmovalcev.

REZULTATI:

Otroci do 6 let: 1. Sebastijan Gričar, 2. Gregor Gričar, 3. Borut Bitežnik, Otroci do 10 let: 1. Brigita Golob, 2. Sandi Trpin, 3. Sandi Pretnar,
Otroci nad 10 let: 1. Egidij Glavič, 2. Aleš Slivnik, 3. Drago Arjani,
Člani do 30 let: 1. Tone Djuričič, 2. Dore Klaneček, 3. Brane Gričar,
Od 30 do 45 let: 1. Marjan Komel, 2. Vinko Bergant, 3. Matjaž Rolih,
Veterani: 1. Frido Skumavc.

J.R.

Kaj pa delaš? (foto B. Grce)

Kdo naj napravi red?

Temu zapisu bi lahko dali tudi drugačen naslov - n.pr: Kdo je odgovoren za spoštovanje zakonov in odlokov. Zdi se, da v Radovljici ne veljajo ne zakoni o prometni varnosti, ne občinski odloki o javnem redu in miru?

Avtomobili so zasedli pločnike za pešce, pešci pa se morajo poditi z ene strani cestišč na drugo, če hočejo odnesti celo kožo. Kako je pozimi in v deževnem času, je boljše ne govoriti. In kako je materam z vozički, starejšim ljudem in invalidom? To je treba videti in se prepričati! Samo v Cankarjevo naselje je treba stopiti, pa bo vsakomur jasno, zakaj toliko protestiranja in razburjanja na zborih krajanov. Z občinskimi odloki in v sezonskih (poletnih) mesecih prepovedan promet in torej tudi parkiranje v starem delu mesta - na Linhartovem trgu! Pojdite pogledat! Zdaj je še več parkiranih vozil kot pred veljavnostjo odloka!

V zadnjem času po koncu šolskega leta, pa je radovljiška stanovanjska naselja doletela druga mramora: divje dnevne in nočne vožnje najstniških

mopedistov. Trume brezobzirnih motoriziranih razgrajevcev zganjajo takšen hrup okoli stanovanjskih blokov, da je pravi čudež, da ni koga od starejših stanovalcev infarkt, ali pa da še ni prišlo do kakšne težje nesreče.

Kaže, da je nemočen komunalni redar, ki se sicer trudi z zapisovanjem listkov napačno parkiranih vozil; pa tudi milčnikov, ki bi fantičem in dekletem, ki so kot kaže že močno motorizirane (po junijskih pričevanju), ukazali spotovati predpise, ni blizu. Povedati bi jim morali, da zelenice niso motokros poligoni po katerih se lahko poskušajo v vozniki virtuozi, kar sedaj nemoteno počnejo kljub opozorilom starejših stanovalcev.

Zanimivo ob vsem tem je, da Center za prostovoljno mladinsko delo pri občinski konferenci ZSMS ni bil sposoben zagotoviti polnoštevilne sasedbe mladinske delovne brigade prav iz vrst dijakov oz. bodočih dijakov in študentov, med njimi tudi tistih, ki so bili za šolski uspeh nagrajeni z mopedom?

DPD »France Prešeren« Breznica-Žirovnica v jubilejnem letu

Leto 1986 bo v kroniki DPD Svoboda »France Prešeren« po pravici zapisano kot jubilejno: 60 let mineva, odkar je bila zgrajena breznjska dvorana, pred 30 leti so se v enotno DPD Svoboda povezale takrat delujoče kulturne dejavnosti v krajevni skupnosti Žirovnica, že 25 uspešnih let pa je za pevci moškega okteta.

Vsak jubilej ponuja možnost vpogleda v pretekla prizadevanja, kritično presojo sedanjega trenutka in zbirno usmeritev v prihodnost društvenega delovanja. Vsak jubilej je prepletanje nostalgčnih vračanj v nepozabna doživljanja minulih let in nemirnih, prepričanih in zagnanih združevanj za prihodnost. Se ne uresničene zamisli glasneje kot sicer kličejo po udeležanju, nekoč opuščene kulturne dejavnosti odločneje iščejo možnosti za ponovni začetek. Pogoji in načini dela nekoč in tisti, ki so značilni za naše delo danes, na tehnični medsebojnega merjenja spodbujajo misli o relativni neuspešnosti že minevaločega obdobja, ki je bil usmerjen v rast posameznikovega standarda; v pehanju za osebnim izobiljem pa je čas, ki ga je vedno premalo, neusmiljen z vsem, kar se skriva kot človekova notranja potreba, tudi s kulturo.

Pogled v preteklost obeta jubilejna dokumentarna publikacija, ki jo pripravlja Janez Meter in bo izšla predvidoma oktobra letos. Zato tokrat morda samo nekaj misli. Kot za večino ljubiteljskih dejavnosti je bila tudi za kulturniško delo v našem koncu značilna na moč razgibana krivulja uspešnosti. Mnogim radostim uspehov so vseskozi sosedovale (pre)mnoge težave, predvsem kadrovske, materialne, pa tudi organizacijske narave. Vse preveč ustvarjalnega zagona in moči se je izgubljalo v stalni skrbi za dotrajano stavbo, kar je vztrajno zahtevalo tudi večino zbranega kulturnega dinarja. Programske želje so se opotekale ob pomanjkanju domačega kadra — tako strokovnega kot ljubiteljskega. Tako je presahnila folklor, po smrti Julke Dolžan pa tudi gledališka dejavnost. Ustanovitev osrednjega občinskega ansambla je verjetno za vedno pokopala realne možnosti za ponovno oživitve pihalnega orkestra. Kontinuiteto dela je pravzaprav zmožal samo moški oktet — kako veliko delo je vloženo v že

omnjenih 25 let, je težko opisati. Prizadevanja društva so premnogokrat grenko izvenela v prazno dvorano; pa ne, da ljudje zanalasč ne bi prihajali — mrzli prostor s škripajočimi stoli je marsikdo z rahlim občutkom slabe vesti raje zamenjal za udoben naslanjač pred televizorjem...

Vendar: društvo in redki zagnanci v njem so kljub vsem težavam vztrajali, vidijo pa tudi naprej. Vidijo tudi, s kom: kulturne dejavnosti v celodnevni osnovni šoli spodbudijo preveč kulturniških interesov pri učencih iz naših vasi, da ne bi verjeli v ponovno oživetje društvenih dejavnosti — te morajo ponuditi kvalitetno možnost za nadaljnje razvijanje in rast kulturnih potreb in dejavnosti med mladino. Pa ne samo mladina: prestejmo se, srednja generacija, in povejmo: ali nam ni morda včasih že rahlo dolgčas? In vi, v zrelih letih: mar nam z izkušnjami že zaradi tistih »starih časov«, v katere ste vložili takrat vašo mlada leta, ne bi pomagali znova?

Da se raznovrstnim problemom da stopiti na prste, dokazujeta dve novi skupini: mešani pevski zbor in mladinska dramska skupina. Mešani pevski zbor bo decembra star dve leti. Okoli 35 pevcev je v njem, tako mladih kot tistih v zrelih letih. Z izjemno voljo in priklupnim, a doslednim strokovnim delom je zbor postavila na noge zborovodkinja Majda Eržen. Vaje, ki so dvakrat tedensko v prostorih šole, vedno pogosteje vodijo na vedno boljše nastope. Peli smo doma, pa na Jesenicah, na Dovjem, v Škofji Loki, Vuzenici, Begunjah, Radovljici, na Javorniku; v začetku junija letos smo se s prvim samostojnim koncertom predstavili publikli in kritiki v cerkvi na blejskem otoku, moškemu oktetu smo se pridružili na jubilejnem koncertu... Čeprav različno stari, se imenitno razumemo; pri skupnem zborovem zvoku pa se različno prožne glasilke včasih »sporečejo«. In ker vemo, da je dobrih, mladih in zrelih ženskih in moških glasov po naših vaseh še mnogo, vas na jesen vabimo v naše vrste. Vedno bolj smo prepričani, da vam ne bo žal.

Mladinsko dramsko skupino sestavljajo večinoma srednješolke. Zbrali so nas spomini na nekdanje uspešno skupno muziciranje v šolskem Orffovem orkestru. Za začetek smo izbrali otroško poezijo pesnice Saše Vegri; režija je v rokah Alenke Bole — Vrabc, koreografija nastaja pod vodstvom Gordane Schmidt iz Ljubljane, z glasbenim delom recitala pa se ukvarja Slavko Mežek. Od jeseni naprej bomo, upamo, veliko nastopali za Glasbeno mladino Slovenije, s katero smo že podpisali pogodbo.

O tem, da ni tedna, v katerem ne bi moški oktet našega društva nastopil vsaj enkrat, ni treba nikogar prepričevati. Pa tudi to vemo vsi, da so najpogostejši predstavniki življenja, dela in izročila naše krajevnne skupnosti v premnogih krajih naše ožje in širše domovine, v zamejstvu med rojaki in marsikje na tujem. Zato še enkrat hvala in še na mnoga leta vsem!

Veliko zanimanja je bilo za občane filmske predstave, pa čeprav smo jih vrteli v slabših razmerah kot menda po vojni. Aparatur ni, projekcijske kabine ni, platna ni, dolgo smo si morali izposojati tudi operaterja. Da je bil potujoči kino iz Kranja nadve drag, se razume samo po sebi. Upamo, da bo veliko boljše v bližnji prihodnosti, ko bo društveni kino vodil Ivan Varl in bomo za redne predstave dvorano tudi ustrezno opremili.

Od pozne jeseni pa do pomladi se že dve leti vsako nedeljo popoldne vrstijo tako imenovane Otroške matinee, ki jih pripravlja jeseniško gledališče. Obiskovalci hvaležno sprejemajo res kvalitetne lutkovne, dramske, glasbene in druge priredive in kar žal nam je tistih, ki se do slej še niso odločili za obisk; seveda vemo, da imata pri taki odločitvi glavno besedo mama in očka, zato pričujemo predvsem njih — otroci bodo navdušeni!

Na koncu pa še to: uredili bomo tudi dvorano. Najprej je na vrsti centralna kurjava, da ne bomo vedno slabe volje, ko zapiha z odra. Če bo vse po sreči in nas bodo delegati dobro zastopali v jeseniški kulturni skupnosti in še kje, bodo na vrsti številna drobna obnovitvena dela in

morda celo novi stoli. Računamo tudi na dobro voljo krajanov, čeprav čisto na koncu, kot zlata rezerva. In če bo potrebno tudi udarniško zgrabit za delo, se to danes ob jasno zastavljenem cilju še obnese. Računamo, da bomo z obnovitvenimi deli končali oktobra letos — material je večinoma že v dvorani...

Vse, kar je bilo povedanega za današnjo dejavnost društva, bo, upajmo, še bolj veljalo za jutrišnjo. Tako je, prepričani smo, zelo blizu obnovitve odrasle dramske skupine, ki se bo za začetek lotila Finžgarjevega Divjega lovca. Vsi, ki želite sodelovati, oglasite se pri Jalnovi Marji na Rodinah. Začelo se bo jeseni...

Tisti, ki danes sestavljamo aktivni del DPD Svoboda »France Prešeren« Breznica — Žirovnica (vseh pevk, pevcev, mladih igralcev in organizatorjev je okoli 80), verjamemo, da smo na pravi poti in da se na njej splača vztrajati. Morda vas bo tole pisanje ali pa druge propagandne akcije v začetku jeseni spodbudile, da se nam pridružite — nadvse vas bomo veselili. Če pa nimate »žilice« ne za petje, ne za igranje na odrskih deskah, bomo veselili vašega obiska v dvorani, na prireditvah. Plakati vse pogosteje vabijo...

Slavko Mežek

DOMISLICE IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

Po atomskih gobah pride atomski dež, ki obnovi človeštvo na gobastih pečljih.

Atomsko energija bo cenejša od najcenejše energije če poskrbimo, da bo postala najaktivnejši sestavni del naravne selekcije.

Ekonometri so izračunali, da je bilo življenje na zemlji kolikor toliko racionalno urejeno in ekonomsko upravičeno samo na Noetovi barki.

Iz skaljenega sončevega studenca si pripravimo zadnjo borgijsko večerjo!

Mislím, da je raj na zemlji tik pred vrati pekla...

Ne sklicujmo se na pamet, dokler ob njej srce kameni!

Svet nima druge možnosti, kot da združi vsa prepričanja v eno samo upanje.

Na križišču tik ob cesti, ki pelje v Krasni novi svet stoji krasna šola usmerjenega izobraževanja.

Politika, ki razoseblja osebnosti sodi med kriminalne dejavnosti.

Pobesnim, kadar me neumnim poneumljajo. A se k sreči kmalu zavem, da imajo v svojih rokah tudi prisilni jopič.

Čas te bo potrdil ko povozi tiste, ki so te pokopali.

V sebi ga je tehtala: Bi — ne bi... požrl Rdečo kapico? (Potem je Rdeča kapica požrla volka.)

Od njune sle so se trave sočile...

Kamor stopi resnična ženska, se svet odpira in širi kakor zemlja pod plugom.

Benjamim Gracer

druž po k ščin jih:

LA TRI uspe lovn v ut šno mat 1975 čino izbo drov mož vilna: obča zaci skuš Jese melj dele noos doko 21 le nizm Ra k reš mov nost prilji redn nov,

le se m do al ni bo šu ku m